

E-books zijn tolvrij

Voorwoord

De website over de wedstrijd voor blogposts van 2015 is meer dan 4.700 keer bezocht geweest in de afgelopen drie maanden en dat vanuit 23 verschillende landen. Dit is veel meer dan we hadden verwacht.

Een eerste keuze maken uit de vele, goede inzendingen voor de beste 50 posts was dan ook niet gemakkelijk. De uitgekozen 50 blogposts van de deelnemende schrijverstalenten zijn gebundeld in dit e-book.

Mijn dank gaat uit naar de juryleden die alle 50 blogposts hebben gelezen en daaruit een top 5 hebben gefilterd. De uiteindelijk top 3 is, door de verschillende achtergronden van de juryleden, verrassend om te zien. Hopelijk kunnen we hier een traditie opstarten en mogen we ieder jaar opnieuw zoveel mooie blogposts ontvangen.

Dank aan al diegenen die hebben meegedaan, proficiat aan allen die bij de laatste 50 waren en een groot applaus voor de drie hoofdwinnaars.

Voor zij die dit jaar niet bij de winnaars waren en voor alle anderen, volgend jaar organiseren we deze wedstrijd terug, inschrijven kan vanaf 1 augustus 2016.

Speciale dank aan mijn dochter Kim, voor alle hulp bij het organiseren van deze wedstrijd, zonder haar was het me niet gelukt.

Luc Deconynck

Zaakvoeder Standaard Boekhandel Alsemberg

Anton Pater – Zelfmoord & de wet van vergankelijkheid

“Zelfmoord is de opstand van de geest tegen zichzelf”

is een quote van Andrew Solomon, gebruikt door Joost Zwagerman in een artikel over zelfmoord en depressiviteit wat gepubliceerd werd in het NRC. Het zijn woorden die licht moeten scheppen in het wazige ‘waarom’ wat achterblijft wanneer iemand besluit het leven te verlaten. Na zo’n dramatische daad is de ‘waarom’ vraag van belang omdat wij zelf graag een goede reden willen hebben om verder te leven. Als de reden voor zelfdoding een logische zou zijn dan is dat ook een bedreiging voor ons eigen leven, dus moet er een antwoord komen op een vraag die veelal niet makkelijk te beantwoorden is.

Gedachten over het hoe, waarom en waarvoor komen vanuit het niets binnenwaaien. Niets mis mee. Alleen heeft de geest de neiging om elke gedachte te gaan geloven. Zo zijn we nu eenmaal getraind en zo kan je jezelf dus van alles wijsmaken: dat je een superieur schepsel bent, of een minderwaardig persoon. Dat je incompetent bent, dat je een christen bent of een atheïst. Allemaal gedachten die geen grond hebben en eens je dat ziet, en probeert te begrijpen, kan het zwarte gat dichtbij zijn. Als je jezelf van alles kunt wijsmaken: wat is er dan nog waar van wat je denkt dat je bent?

In een uitzending van DeWereldDraaitDoor over Zwagermans zelfgekozen dood is de ‘waarom’ vraag een prominente. Iemand die anderen zo kan vermaken -in schrift, woord en gebaar- en die zelf zo tegen zelfdoding was: hoe is het mogelijk dat die dat toch doet. In die uitzending wordt er een poging gedaan om een verklaring te vinden: het gevecht tegen het donker droop door in vele van zijn publicaties. Het lijkt erop dat de schrijver in die teksten vooral naar redenen zocht tegen zelfmoord. Maar als die redenen verdwijnen -door bepaalde inzichten, door factoren van buitenaf, door ziekte- dan is er nog weinig om je aan vast te houden.

Mensen uit zijn omgeving spreken over een ‘impulsieve daad’ en over een ‘kortsluiting in de hersenen.’ Alsof hij op dat moment niet bij ‘het volle verstand’ was, wat dat dan ook moge zijn. Dat zou kunnen, het is ook mogelijk dat er een opbouw is geweest die op zeker moment een kritische waarde heeft bereikt en overschreden.

Suïcidaal gedrag wordt gevoed door een toestand van uitzichtloosheid. De gedachten draaien in een kringetje rond, er is geen uitzicht op een oplossing en er groeit een overtuiging dat hulp niet zal helpen. Het brein staat als het ware op tilt en dan lijkt er maar één manier te zijn om aan de maalstroom van negativiteit te ontsnappen.

Depressie anders bekeken

Een depressie hakt erop in, zeker wanneer die chronisch van aard is. Functioneren kan een lange tijd onmogelijk zijn. Er kunnen vele oorzaken voor een depressie zijn: genetische, sociale en factoren die met de stofwisseling te maken hebben -zie ook de GGZ

In het algemeen richt men zich bij de behandeling van depressiviteit op het praten over de gevoelens van uitzichtloosheid, psychotherapie soms aangevuld met een behandeling met medicijnen. Preventie van een drama lukt in de meeste gevallen indien er tijdig wordt ingegrepen. De depressie kan daarbij wel op de loer blijven liggen. Depressie is een ziekte die in opmars is en bovendien een hele dure ziekte (zie ook de cijfers van het RIVM en CBS). Er worden vragen gesteld over de kosten en de behandelwijze van depressiviteit maar over de vraag waarom we depressief worden is nog veel te zeggen. Maatschappelijke druk, torenhoge verwachtingen, ongeluk en ziekte zijn factoren die meespelen maar die zeggen niet alles over de aard van het beestje.

In de oosterse filosofie wordt depressiviteit ook van een andere kant bekeken. Twee Angelsaksische leraren (die ook in Nederland actief zijn) bieden een andere kijk op het begrip depressiviteit. Jeff Foster bedient zich van de term “Deep rest” als hij het heeft over de vraag waarom de geest zich terugtrekt uit het de chaos van het buitenleven. Adyashanti gaat nog wat verder als hij zegt: “When we believe what we think, when we take our thinking to be reality, we will suffer.”

‘Depressed’ of ‘Deep Rest’

Jeff Foster praat over depressie, niet als een ziekte maar als een toestand waarbij we mentaal uitgeput zijn van het zelfbeeld wat wij ons voorspiegelen. Hij geeft daarbij aan dat er vele oorzaken voor een depressie kunnen zijn en dat zijn gezichtspunt niets afdoet van die andere mogelijke oorzaken.

“We can view depression not as a mental illness, but on a deeper level, as a profound, and very misunderstood, state of deep rest, entered into when we are completely exhausted by the weight of our own identity.”

Depressie is in zijn beleving geen ziekte maar het gevolg van een crisis. Een crisis die niet doorgrond wordt: “Depression is an unconscious loss of interest in the second-hand, a longing to die to the false. It is so very close to awakening.” Depressie is dus het inzicht in datgene wat vals is, (een valse identiteit) wat meteen ook het gevoel geeft ‘dat er iets dood gaat’ namelijk het eigen zelfbeeld. Het inzicht wordt gemist dat dit een correct inzicht is. De-pressed is in het verhaal van Foster een metafoor voor het gevoel waarbij ons eigen verhaal (dat wat we onszelf vertellen wat we zijn) zo zwaar wordt dat we er onder dreigen te bezwijken. De realiteit verplettert (de-pressed) als het ware iemands zelfbeeld, forceert de geest tot het nemen van een pauze (deep rest).

Foster, die zegt uit eigen ervaring te praten, geeft aan dat een depressie een signaal is dat je vertelt te stoppen met het overleiden van je (valse) verhaal. Depressie is dan dus iets wat iedereen aangaat: iedereen die op een of andere wijze de schijn ophoudt. En de schijn ophouden is nou juist zo iets wat ons met de paplepel ingegoten wordt. We moeten immers scoren, competent zijn, aardig gevonden worden, stabiel overkomen, alles eruit halen wat erin zit en als het even kan ook nog gelukkig zijn.

“All delusions begin in the mind.”

Adyashanti is leraar geworden vanuit de zen-traditie en al zijn lessen zijn doordrongen van wat hij noemt “het donkere geheim van de mensheid”: dat we ergens diep van binnen wel weten dat er iets mis is. Dat er altijd iets is wat een gevoel geeft van onbehagen, van onbevredigd zijn. Omdat we niet de vinger kunnen leggen op wat er niet klopt wordt dat vertaald als: er is iets mis met mij.

“Ik begreep de wereld niet meer.” zei Joost Zwagerman in 2012 in een uitzending van DeWereldDraaitDoor. Hoewel hij daarmee meer bedoelde dan deze zes woorden suggereren is de kern van de zaak dat de (menselijke) wereld die we geschapen hebben niet alleen een fictieve maar ook een krankzinnige is. Wie daaraan twijfelt hoeft alleen maar de tv aan te zetten. Als dat inzicht dubbel en dwars binnenkomt (vaak in tijden van crises) is die conclusie maar moeilijk te aanvaarden: iedereen gaat immers vrolijk door waarmee men bezig is dus zal het niet de wereld zijn die gek is maar ben ik het. De conclusie ‘Ik begrijp het niet,’ is niet de conclusie van een incompetente geest: het valt niet te begrijpen, een conclusie die moeilijk te aanvaarden is omdat we niet gewoon zijn om te stoppen bij dit oordeel.

“All delusions are based on various ways we’re talking to ourselves and then believing what we are saying. We always know when we are pretending and that’s why it’s so unsatisfactory.” Adyashanti heeft het over het gevoel van onecht zijn, van “inauthenticity” en ontevredenheid. Al onze

pogingen om begrip en geluk te vinden leiden uiteindelijk tot niets omdat we dat alles buiten onszelf zoeken. En als we dat buiten onszelf zoeken eisen we dus ook van die wereld dat die ons gelukkig maakt, dat die ons begrijpt. Maar die wereld is dat niet van plan, doet dat slechts op momenten, wat weer leidt tot een gevoel van ontevredenheid. Volgens de leraar is dat de basisenergie van de mensheid en dat is best wel schokkend. Het inzicht daarvan is dat ook: "Nothing on the outside is going to bring to rest that fundamental sense of unsatisfactoriness, no matter what you attain or what experience you have. It's a shock to most people who really see that, it sends them in a cascade of depression."

De wet van vergankelijkheid

In zijn laatste boek spreekt Joost Zwagerman over het vermogen van de mens om zichzelf te overleven. 'Na je dood blijf je niet alleen achter in de herinneringen van je dierbaren, maar ook in de textuur en het DNA van kunstwerken die je dierbaar waren. Bij leven bieden kunstwerken de sensatie om uit jezelf te verdwijnen; na je dood zul je nooit echt helemaal verdwenen zijn.'

Een illusie, volgens Adyashanti, want alles is onderworpen aan de wet van vergankelijkheid. Elke gedachte, elke ervaring verdwijnt weer op het moment dat die geschapen is. Alleen de realiteit blijft overeind.

Bert Brinkman – Het recht van de sterkste

Nog niet zo heel lang geleden waren wij allemaal Charlie. Plots voelde wij met z'n allen een sterkte affiniteit met de redacteuren van een controversieel magazine vol met cartoons, die sommige leuk vinden en die anderen als schokkend en beledigend ervaren. Dat laatste moet kunnen, want dit zijn zo de geneugten van de vrijheid van meningsuiting. De vrijheid van meningsuiting is onbegrensd, zo lijkt het. Ik ben verantwoordelijk voor wat ik zelf zeg, maar ik ben niet verantwoordelijk voor hoe de ander dit nu weer interpreteert. Zo moet dit blog ook maar worden gezien. Ik ben verantwoordelijk voor wat ik schrijf, maar ben absoluut niet verantwoordelijk voor de wijze waarop dit op jullie overkomt. Als ik schokkende dingen op schrijf, als ik voor u over grenzen heen ga, het ligt echt aan u. Als u daar een probleem mee heeft, dan is dat uw probleem.

Mochten nu meerdere lezers een probleem hebben met mijn tekst, heb ik waarschijnlijk een probleem. Nog los van de vraag of ik gelijk heb of dat mijn lezers het bij het rechte eind hebben. In onze moderne samenleving geldt het recht van de sterkste. Dit nu, is de uitleg die gegeven wordt aan de democratie. In een democratie bepaald de partij met de meeste stemmers. Soms heeft deze partij zoveel stemmen gekregen dat deze partij alles vrijwel alleen kan bepalen, soms zal deze partij moeten samenwerken met andere partijen. De partij zal dan een coalitie moeten vormen.

Het idee van democratie is ontstaan in het oude Griekenland en binnen dat oude Griekenland sprak de democratie, zoals men die in Athene kende, tot de verbeelding. De democratie van Athene was echter niet democratisch in die zin dat iedereen ook stemrecht had. Alleen vrije, volwassen mannelijke burgers hadden stemrecht. Vrouwen, buitenlanders en slaven mochten niet stemmen. Dit betekende dat ongeveer 10% van de 300.000 inwoners mocht stemmen. Een aantal dat voor die tijd al best groot was. Bovendien hadden de stemgerechtigden meer invloed dan burgers in moderne democratieën. Athene kende namelijk een directe democratie. Iedereen met stemrecht kon stemmen over wetsvoorstellen. Dit is dus een andersoortige democratie als dat wij op dit moment in de meeste democratische landen kennen. In de meeste, democratische, staatsvormen kent men een representatieve democratie. Mensen dragen dan, voor een bepaalde tijd, een bepaald aantal bevoegdheden aan enkele mensen over die hen vertegenwoordigen. Een dergelijke werkvorm is natuurlijk ontstaan doordat steden groeiden, steden en dorpen samen landen gingen vormen en later landen zelfs werelddelen. Nu zou je de vraag kunnen stellen of de representatieve democratie de oplossing is voor de steeds groter wordende case-load van die volksvertegenwoordigers of dat de basisfout misschien gewoon zit in die steeds groter wordende case-load. In sommige landen kent men nog steeds varianten op de directe democratie. Bijvoorbeeld de Landesgemeinde in Zwitserland. In ons land zijn wij eigenlijk steeds verder weg geraakt van de directe democratie want de vorm die daar in ons land nog het dichtste bij komt, het referendum, kent zo enorm veel drempels dat het welhaast lijkt of onze volksvertegenwoordigers alles behalve ons vertegenwoordigen. Op zich is dat ook weer niet zo erg vreemd. Stel ik organiseer een mooi feestje en 's avonds maak ik een mooi kampvuur. De mensen die direct rondom het vuur zitten, zien het vuur en kunnen zich er aan warmen. Als ik heel veel mensen heb uitgenodigd, zullen de mensen die niet direct rondom het kampvuur zitten het vuur wellicht niet meer zien, maar zij kunnen zich er nog wel aan warmen. Die mensen die helemaal achter aan zitten, zien het kampvuur niet laat staan dat zij zich er nog aan kunnen warmen, sterker nog zij zullen alleen via anderen weten dat er ergens een kampvuur is. Dit werkt ook voor landen, of gebieden die bestuurt moeten worden. Het werkt zelfs voor bedrijven. Binnen Europa zullen de mensen in de periferie van onze samenleving er niets van merken dat er ergens in Brussel of Straatsburg mensen zijn die zich om hen bekommeren. Omgedraaid, die mensen in Brussel of Straatsburg weten niet eens wat de mensen op het platteland van Bulgarije bezighoudt. Zelfs in ons kleine Nederland gebeurt hetzelfde. Ik heb werkelijk geen flauw idee wat men in Den Haag doet en ik geloof er heilig in dat men

ook in Den Haag geen idee heeft wat mij bezighoudt. Ik heb ook niet de indruk dat ik de enige ben die dit denkt. De afstand tussen ons en onze vertegenwoordigers is veel te groot. Hoe groter een bedrijf, hoe groter een gebied dat bestuurt moet worden, hoe hiërarchischer dit bestuurt zal moeten worden. Democratie zoals dit oorspronkelijk bedoeld is, is ook niet mogelijk. Slechts enkelen zullen betrokken kunnen worden bij de besluitvorming. Anders is een bedrijf, een gebied namelijk simpelweg onbestuurbaar. Hoe groter een bedrijf, een te besturen gebied hoe ondemocratischer dit zal zijn. De afstand tussen de straat en haar bestuurders is simpelweg te groot. Aangezien het bestuur niet echt meer zicht heeft om de noden van de mensen die zij vertegenwoordigen te ledigen, zullen besluiten per definitie te kort schieten. Hier gaat het recht van de sterkste gelden. Wat Darwin al ontdekte over de dieren om ons heen, geldt ook voor de mensheid. Slechts diegene die het hardste roepen worden gehoord en daarop wordt gereageerd. Dit leidt niet tot constructieve verbeteringen, dit leidt tot hype gestuurde bestuurders. Nu is er een verschil tussen de schildpadden op de Galapagos eilanden en de mens, namelijk ons brein. Wij zouden beter moeten weten. Misschien lossen wij wel het verkeerde probleem op. Misschien is schaalverkleining de oplossing? Misschien moeten wij dan ook terug naar een directe democratie. Misschien moeten wij het model van de celdeling eens loslaten op grote bedrijven, scholen, op ons land, op Europa? Misschien moeten wij meer verbindingen zoeken, maar niet zo zeer in grote verbanden, maar juist klein, dichterbij? Dan realiseren wij ons beter wie de ander is, wat hem bezighoudt, waarom hij doet wat hij doet. Dan realiseren wij ons beter dat wij de ander nodig hebben in plaats van de rug toekeren.

DAG 1

Aan het havenkantoor, waar de hitte al vroeg over weg danst, komen ze voorbij: dikke mannen, dunne mannen, bebaarde en onbebaarde mannen, mannen op strandslippers en met grote tassen, maar geen jassen, mannen in oorlogstooi – versierd door uitgebreide schilderswerken en dan vergeet ik haast de echte reuzen, Antigoon waardig – stoere krachtpatsers met brullende borstkassen, daaraan is hier geen gebrek.

Er zijn ook vrouwen. Sommige verschijnen in nette klederdracht, ze knikken mij vriendelijk toe. Anderen zijn van meer geblokte natuur, deze sterke dames overbluffen de mannen die hen lustig toezwaaien met een zoveelste obscene opmerking over niet nader genoemde lichaamsdelen. In hun kleurige hesjes lijken het allemaal gevaarlijke dieren, ergens op een merkwaardig soort savanne of oerwoud, voorzien van strepen en vlekken, codes die de identiteit bepalen van de drager. Verder beelden ze zich uit in verscheidene smoelen en grimassen, geholpen door een rijk ingevulde gebarentaal. Dit is een interessante plek. Al die mensen, al die verhalen.

Na deze sociologische observatie word ik toegelaten tot de biotoop. Met witte busjes vertrekt iedereen naar zijn schip, kraan, dok, sluis of wat dan ook. Onderweg zie ik vreemde auto's rondrijden, voorzien van grote vlaggen, alsof ze de komst van een vervaarlijke legerschaar aankondigen. Het idee lijkt zo gek nog niet. Geen wonder dat het busje verschillende keren moet uitwijken, stoppen, wachten en weer uitwijken voor allerlei obstakels en gevaren. We bewegen ons in een stalen oerwoud en net zoals in elke jungle waren er monsters rond. Aan het kilometerslange dok rollen er gigantische stalen gevaarten voorbij en dat op minuscuul ogende rails, het is te gek voor woorden. Het gebeurt met indrukwekkende efficiëntie. Containers worden aan en af gedragen, schepen gevuld en wij mensen bewegen ons ertussen. De lucht zindert vast de volle vierentwintig uur lang van de bedrijvigheid, van de vlijt, van de consistentie. Er is hier energie.

Het schip strekt zich bijna honderdveertig meters uit en zit al tjokvol containers, de stapels reiken naar de horizon. Dit is een stevig schip. Bovenaan de loopbrug wacht een norse matroos, een Rus raad ik. Door middel van handgebaren vraagt hij om een handtekening in het register. Een tweede Rus (dat blijft een hypothese) gebaart te volgen. Met deze liefvallige Ariadne als gids stommel ik door de krochten van het schip, langs de keuken, enkele trappen naar omhoog en zo belanden we in een hut. Hij verdwijnt. Ik ben alleen. De zon staat steeds hoger aan de hemel. Het is warm. Het is verdomme warm. Het schip staat stil en het is warm. De stalen huls wordt gegeseld door zonnestrallen, ze verhitten alles wat hier leeft. Ik hang in een zetel en zweet. Ergens heb ik hier eens van gedroomd. Ik zit in een kamer en kijk naar de klok. De seconden bewegen zich stroperig voort, vertraagd door de hitte. De tijd blijkt fluïde. Als de avond valt blijft hitte rondhangen. Er is geen lucht en op het schip is geen airco. De eigenaars komen er zelden of nooit en besparen waar ze kunnen.

DAG 2

De zon. De hitte. De ochtend begint vroeg. We varen in het havengebied. Zeevogels jagen achter het schip als wolven. Wat zien ze? Wat willen ze? Eten, ongetwijfeld. Ik probeer terug te slapen, maar alles trilt, maakt geluid, de hele kamer beweegt, zoekt op een gestaag ritme, zuigend aan de rust, zuigend aan de slaap. Ontbijt, de kok Arkadi, een vrolijke dikkerd uit Oekraïne, blijkt een ware spraakwaterval en baken van informatie en verlichting. Een zeeman kan maar beter genoeg familie hebben meent hij: 'Waarom zou je anders zeeman worden? Je hebt een reden nodig om terug te keren.' Pas na een contract van vier maanden kan hij naar huis.

Het eten is zwaar en stevig, tijdens de vele winterstormen wordt er nog meer gegeten. De spijsvertering maalt dan als gek vertelt de olijke kok. Ik fantaseer al over schepen die tijdens een wilde nacht tot het kleinste schroefje en draadje worden opgepeuzeld door hongerbeluste bemanningsleden. En waar botst het ware met het verbeelde? De kapitein heet Taavi, is Est en trekt met een ooglid dat vurig rood aanslaat. Hij is ijzig kalm en zijn woorden lijken op geschenken. De stilte is gratis. Er is ook een andere Taavi aan boord, die is dan weer matroos. De rest van de bemanning scheidt zo mogelijk nog meer verwarring. In de mess komen we een muizig mannetje met snuivende wenkbrauwen tegen. Hij leest een krant en kijkt niet op, de lettertekens zijn duidelijk cyrillisch van aard.

‘Wie is dat?’ vraag ik. ‘Igor, tweede officier. Hij praat niet veel,’ vertelt de kapitein in voddig Engels, ‘Igor de machinist heeft meer praats. Grote Igor eet het meeste.’ ‘Er zijn dus drie Igors?’ ‘Nee, dat zijn er vier, machinist is twee,’ zijn oogbol flikkert, eenmaal, andermaal. Hij legt het niet verder uit. Het gesprek is over. Ik ga terug naar mijn hut. Uit de patrijspoorten wuift de kust en als passagier geniet ik van de rust.

DAG 3

Volle zee. Eindelijk. Er is geen land meer te bespeuren en de hitte is verdwenen. Iedereen lijkt tevreden. Zelfs de meest stuurse Russen persen er een opgewekte glimlach uit. De zon glijdt schitterend over het water, achter het schip trekt een schuimspoor wild kolkend naar de horizon. Volgens de kaarten moet er ergens in de verte een eiland liggen van een wereldvreemd volk. Het is niet te zien. De zee is groot. Al dat water! Zou het op andere bewoonde planeten, ergens aan de blinde kant van het heelal, net zo zijn? De oceaan verandert steeds van kleur, heeft kuren. Eerst was het een soort diepbloauw, bijna zwart en olieachtig, nu is het mysterieus zeegroen, zoals alleen de zee dat kan. En als de zon blijft schitteren worden de kleuren steeds feller. Het zijn de tinten van wuivende zeemeerminnen en verdronken schatten die niemand ooit nog zal vinden. Wanneer verschijnen de piraten? Een aangebrand spekgeurtje uit de scheepskeuken verstoort het geestelijke evenwicht, de zeemeerminnen zijn gevluht. Niets doen is verrijkend. Alleen op tijd gaan eten vereist hier concentratie. Verder worden de uren uiteengetrokken en weer samengesmolten tot een nieuw geheel, daarna komen ze als vriendelijke, luie poezen kopjes geven. Tijdens de nacht begint het schip opnieuw te zingen – de deurportalen, spiegels, de radio, kasten, stoelen en zelfs de muren neuriën mee. Het lijkt wel hoe zachter het schip vaart, hoe harder alles beweegt. Als in verwondering liggen de tapijten er stil bij.

Boris Claes – Onder Brussel ligt een kamer

Ik deed de deur open. Ik deed de deur dicht. En dat was dat. Moeten we het bestaan van deze kamer zonder meer accepteren? Zoals het bestaan van licht, zon en sterren? Als een natuurwet? Of misschien, heel misschien, is het alleen een gevaarlijk idee, dat etterend rondwaart in mijn redelijke gebieden, om zo uiteindelijk alle zintuigen aan te tasten: als een woekerende ideeënkanker met verstrekkende gevolgen.

Verdronken waanzin? Nee. Gelukkig niet. We moeten de strikte feiten volgen. Na een gedegen zelfonderzoek, dat ons vrijwaarde van alle fantasievolle kwalen, kon worden besloten dat de waarheid eenvoudig en tegelijk verbijsteringwekkend was: onder Brussel ligt een kamer. De herinnering daaraan viel niet meer te ontkennen.

Het gebeurde heel toevallig, een toegang die plots open ging, een deur of een poort naar een andere wereld. Het bleek een kamer, met op het eerste zicht normale eigenschappen. De binnenruimte meet ergens acht op negen armen, een meter ontbrak het mij. Bijzonder is de ligging: diep, heel diep, vreselijk diep. Dat is nog ergens te begrijpen. Anders was hij vast al ontdekt door een snuffelende metro of een familie uitbreidende stadsmollen. En word ik zo niet beroemd? Als de ontdekker van de kamer onder Brussel: 'de Grote Graver', zullen de kranten brullen. Opwinding! Triomf! Triomf! En dat zonder graven.

Een nieuwe vraag dringt zich op: waarom? Waarom een kamer? Wie heeft de aanleg bevolen? Een mysterie. Brussel heeft zijn geheimen. Is het een complot? Dat is onbekend. Er liggen geen schatten, die zijn toch zelden belastingvrij. Er is geen monster en geen draak (ook geen gifgroene). Zelfs een heilige ligt er niet begraven, Brussel is veel te frivool. Brussel is te gek. Brussel is zo dol als een mol.

Mogelijk zijn er nog ergens bouwplannen te vinden. Misschien vond ik ze? En zijn ze nu weg. In een gebouw, in een kantoor, in een kast, in een lade, in een verborgen vak. Vochtig. Beschimmeld. Ooit opgesteld door een mystiek bewogen architect. Vervolgens aangepast door een figuur met vette vingers en daarna door zijn gehaaide opvolger die de talrijke steekpenningen deed oplossen in het niets. De secretarissen en planologen werden halfweg buitengehouden en overgeplaatst, het geheel herbestemd naar een andere, onbestaande afdeling en daarna eenvoudig: vergeten. Het straalt ervan af, net als zijn officiële glans. Iets van dure vergunningen. Iets van aanvragen en interessante subsidiegelden. Iets van belang. Het zou de rotte geur van stof en verval kunnen verklaren. Het is daar lekker warm in die kamer. Best aangenaam, op geur na dan. Vanwaar komt de verwarming? Aardwarmte? Onderaardse kernfusie? Een meer exotische energievorm? De stad is er nog net te horen, vreemd genoeg. Het lijkt op gefluister, ergens ver boven je hoofd. Ik kan het weten. Want ik en niemand anders is er geweest.

De kamer is relatief makkelijk te vinden, doch het vereist enige moeite. Ga naar de stad. Ga! Voorbij de Westpoort, over het kanaal (of door het kanaal. Dat mag. We hebben het nog laatst gecheckt. Een wettelijk vaarmiddel is niet gekend. Gepaste zwemkledij is evenwel vereist, gezien mogelijke ongelukjes, gezien mogelijke schepen, gezien mogelijk chagrijnige schippers met baarden en snorren. Over het kanaalmonster kunnen we geen uitspraken doen, maar de geruchten klinken verontrustend. Of dacht u dat er alleen duivels en draken rondwaarden in Brussel? Die aardige Sint-Michaël heeft natuurlijk nooit veel water gezien in zijn kostuum. De brave man paste wel op. Heiligen maken zich niet vuil. En dat water was toen ook al niet om aan te zien.) Eens het kanaalwater overgestoken, is een kleine versterking gepast. Het verdient zelfs de aanbeveling om eerst even in de bek van De Walvis binnen te wippen. Kom op krachten. Sluit de ogen. Geniet. Kies vervolgens iets uit het veelvuldige aanbod. Het stemt de inheemse Brusselse stammen

gunstig. Kijk naar buiten. Daar blaast de zon vast al hard aan de horizon, net als een prettig kanaalwindje dat over de daken kriebelt. Tijd voor het vertrek en tel de tegels. Zo wordt enige uitscheiding van de toevallig passerende hond vermeden. Let ook op de verderfelijke camouflagetechnieken van dit creatuur. De edele wolf is nog slechts een verre afstammeling (over de overeenkomsten tussen auto's en wolven wijden we liever niet uit, maar het volstaat om op te merken dat zowel het kuddegedrag als het territoriale patroon merkwaardige overeenkomsten vertoont. Tevens is de respectievelijke lokroep even duidelijk herkenbaar: lang en ver klinkend. Het doel daarvan is ongetwijfeld overeenkomstig. De bronsttijd lijkt in Brussel het hele jaar door te lopen. Het onbetuugde paargedrag heeft dan ook duidelijk zichtbare gevolgen, het gebrek aan jagers doet er geen goed aan. Dit wegens een conservatief opgevat wildbeheer. Ongetwijfeld een gevolg van zekere beleidskeuzes die niet getuigen van durf en inspanning. Een mogelijke reden waarom het stropen in Brussel te weinig wordt ingeperkt?).

Vervolg de weg op de dansende straat, langs gestaalde voetbalfanaten, theehuizen en voorbij enkele aardig aandoende winkels met felle prijzen. Het is altijd mogelijk dat de Brusselse inboorlingen vreemde blikken werpen – of gooien – naar de bezoekende ontdekkingsreiziger. Kraaltjes en andere pullaria hebben hierop geen effect. Ze zijn overbodig. Mocht er toch een behoefte aan zijn, dan kunnen deze gevonden worden op het welbekende plein van de vos.

Ga voort! Ga voort koene reiziger! Een grote kruising (of kruisiging?) nadert. Dit is een van de bekende wildpaden doorheen de stad. Buiten is zuiver water schaars, net als schaduw. De weinige open drinkplaatsen zijn te vermijden, men noemt dit fonteinen. Ontwijk de rondtrekkende kudden toeristen, hun onbestemde blikken en vreemde apparaten. Let ook op de immer aanjagende wolven, alleen in bedwang gehouden door kleurcodes. Het grote strijdgewoel is te vermijden. De natuur moet zijn gang kunnen gaan. Bemerkt aan de overkant van het wildpad een grote beurstempel, spoedig vergane glorie. De volgelingen van de gespleten god verminderen in aantal, hun religie krijgt klappen, maar blijft bestaan. Zullen de mossen en klimop het gebouw dra overwoekeren? Zullen de duivenpaartjes er zich koerend nestelen? Zo tussen de spleten van het verbrokkelende gebouw en met als resultaat: de ergste duivenplaag die de stad ooit kende?

Volg het grote wildpad in noordoostelijke richting. Nogmaals. Betreedt nooit zomaar het meest gebruikte deel! Gevaar! En niet alleen voor de enkels. Vooruit! Vooruit! De tijd dringt, maar kies geen binnenwegen. Te vermijden! Het zijn de witte gebieden op de kaart. Er is weinig over bekend. Neem het eerste wildpad links. Tot het legendarische plein van Katelijn. Op tijd, voor een hapje, op de noordelijke zee. De plaatselijke begroeiing biedt anders weinig soelaas. Werp de vislijn uit en vang malse brokken. Geniet van de omgeving en zijn wonderschone populatie. Maar pas op voor de sirenen en hun slepend vioolspel van de dood (vraag naar kaarsvet). Gevaar!

Als de scheepsruimen tenslotte gevuld zijn, kan de reis voortgaan. Naar nieuwe horizonten. Voorbij een grote grijze tempel, mysterieus van aard. Wat gebeurt er? Illegale rituelen? Offers? Of zijn de doelen eerder vreedzaam? Zelfs christelijk? De reus maakt indruk, zoals alle reuzen. Aan de top moet het prachtig zijn, zoals alle toppen: in de ochtend, als de zon langzaam komt opgloeien over de daken van de stad. Ga! Ga! Ga noordoost, steeds noordoost. Negeer verbodstekens en andere obstakels als pratende poezen. Zoek de kleine voorganger van de grijze reus. Een voorhistorisch geval, een vergeten tijdreiziger – voor altijd, omringd door een pleintje met kleine, zielige kasseien. De winkel is vlakbij. Misschien is de man er. Misschien ook niet. En dan is het wachten. Als hij er is, doen dan niets opvallend. Vraag naar enkele haremnavels of wat leeuwenmelk, maar wat zijn antwoord is – dat valt af te wachten.

De boeken hier zijn bij voorkeur beduimd. Geliefkoosd door ontelbare handen. Bespat met inkt en potloodstrepen, geurend naar sigaretten, met oude bladwijzers en postkaarten verstuurd uit vergeten bestemmingen, in onbekende talen. Literaire brandschimmels kronkelen rond de pagina's en de rangschikking is uiterst vaag. Zelfs woorden lopen verloren in deze ongebreidelde anarchie. Zo buurten enkele taalkundige verhandelingen van een zekere Remi bij een reusachtig exemplaar over antropologie, op zijn beurt ondersteund door een ontelbaar aantal woordenboeken. Als slangen steken de interessantste romans hun neuzen uit de rekken. Kies! Kies! Neem een boek van de planken en laat bij voorkeur al wat geld achter (maar kijk uit voor jaguars. Ze kruipen razendsnel uit wegschietende zinnen of liggen messenschrapend op de loer – quasi dromend rond enkele dikke woorden die hun contouren verhullen. Het gevaar voor jaguars is welbekend. Vooral oude boeken zijn broeihaarden van jaguar. De kat is honkvast van aard en alleen de jaguar blijft in verhalen handelen.) Achter het boek zit een gat. Een zwart gat? Nee. Zwarte gaten zijn niet te vertrouwen. Ze zijn gulzig en gierig. Het zijn slokkoppen van kosmische proportie. Bruut! Gevaarlijk! Stap, kruip of klim in de wenkende opening – de buik van boeken is groter dan u denkt – en slaag de ontsnappende, zwarte bolhoeden weg. Daal af. Zwem! Zwem! Zwem! Open de deur. Kijk! Kijk! Onder Brussel ligt een kamer.

Chloe Dyckmans – We zijn altijd te laat

Vandaag speelt Arsenal “de belangrijkste voetbalmatch sinds...” en Douch wil die bij zijn ouders gaan kijken. Maar eerst moet ik iets aan mijn kapsel doen. Ik hou mijn hoofd onder de kraan en probeer de gel eruit te wassen. De kapper van Juice -die niet wilde geloven dat ik half-Indische ben (‘juist. En ik ben Koreaan’)- heeft het veel te kort geknipt. Ik kan nog net een staartje maken. ‘Het is heel Victoria Beckham,’ zei hij.

Ik bijt op mijn nagels. Dat is wat ik doe als ik me zorgen maak. En ik maak me over veel dingen zorgen. Over dat Douch de zoetste cornflakes en altijd wit brood koopt (het soort dat drie weken na opening nog zacht is). Ik maak me zorgen over het vocht in de badkamer en de kakkerlakken in de keukenkasten. Het kan veroorzaken dat ik jong zal sterven.

‘Nog vijf,’ roept Douch.

Hij vergeeft me niet dat ik treuzel. Hij vergeeft me wel dat ik mors. Dat ik een ‘onevenwichtig temperament’ heb. Dat ik veel nadenk. Dat ik BMW een vreselijk automerk vind, en dat ik chauffeurs aanspreek (‘hebt u dat kind echt niet gezien?’ of ‘ik hou net zo van een schone stad als u!’ tegen een vrouw die plastic uit haar autoraam wierp).

Als ik de haardroger aanzet, hoor ik hem opnieuw roepen.

‘Wat?’ roep ik terug.

‘De auto staat ver geparkeerd.’

Ik hou ermee op. Niets of niemand kan dit kapsel redden. Behalve misschien Nik, die gelooft: ‘voor alles is er een oplossing. Ook voor je groot voorhoofd.’ Mijn groot voorhoofd is waarom ik naar de kapper ben gegaan. Hij testte me op mijn Indische afkomst; vroeg naar mijn kennis van het Hindi en welke lokale gerechten ik kon klaarmaken – chole, rajma, dahl, chapati? Ik denk dat hij mijn haren expres te kort heeft geknipt.

Misschien kan ik iets met een sjaal doen. Ik probeer het uit en zie het meteen: ik heb er het gezicht niet voor. Ik heb het gezicht dat een grote haardos nodig heeft.

Ik open het medicijnkastje en neem het flesje tegen nagelbijten dat ik van zijn moeder heb gekregen. Zijn moeder die gelooft dat we zullen trouwen. Die hoopt dat het snel gebeurt. Ze maakt soms verwijzingen -‘oh, deze sari zou *perfect* zijn’. Ze is altijd bezorgd om mij en belt me vaak op. Ik beantwoord de telefoon alsof het om een job-interview gaat; nerveus en zelfbewust. Ze zal zich afvragen waar ik de hele dag mee bezig ben. Ik zou to-do lijstjes moeten maken, zodat ik op het einde van de dag kan gaan slapen met het gevoel dat ik iets gepresteerd heb. Het zou structuur brengen. Als ik in mijn twintig begonnen was met zulke lijstjes, dan stond ik nu waarschijnlijk een stuk verder. Douch vraagt me vaak: ‘hoe zie je de toekomst?’, of, ‘hoe zie je onze toekomst?’ En als hij minder geduldig is: ‘of is dit een van dag-tot-dag ding voor jou?’

Wat is geen dag-tot-dag ding voor mij?

De Toekomst is nog een van die dingen waar ik me zorgen over maak. Ik ben net vierendertig geworden, de leeftijd dat vrouwen trouwen, kinderen maken, een huis kopen. Ze hebben zich erbij neergelegd dat ze hun job voor de rest van... zullen blijven doen. Ze dragen de juiste kleren en hebben het altijd druk druk druk met echte dingen, niet met de drukte in hun hoofd maar met de kinderen wassen, kleden, afzetten en ophalen. Boven mijn bureau hangt een quote die ik uit de Mumbai Mirror heb gescheurd: ‘Iedere dag is een nieuw begin’. Klinkt pathetische en naïef, maar het stelt me gerust.

Douch geeft me geen minuten meer om mijn nagels te drogen. Hij staat aan de deur en zegt: 'tijd!'

Ik kijk een laatste keer in de spiegel en doe het licht uit.

Onderweg naar de auto rookt hij een sigaret. Hij kijkt naar mijn haar. 'Victoria Beckham zei je?'

Hij draagt het witte hemd. Hij heeft me gevraagd: 'wit of geruit?' en ik koos geruit. Zo gaat het vaak; hij vraagt mijn mening en kiest meestal het andere.

Ik probeer niet in de autospiegel te kijken en niet op mijn nagels te bijten. Het is belangrijk dat ik losjes over deze avond doe, want het is alweer even geleden dat ik naar zijn familie ben geweest. Soms tracht ik me voor te stellen dat we zullen trouwen, en is het een geruststellende gedachte, dat er een deel van mijn leven is waar ik me geen zorgen meer over hoeft te maken. Ik zou zijn dure truien mogen dragen en hij zou het niet meer vervelend vinden dat ik tot de avond wacht om de afwas te doen, of dat ik mijn sokken laat rondslingeren. Hij zou ze niet met zijn voet op een hoop gooien, maar zou ze als een hondje met zijn mond een voor een oprapen en ze naar de wasmand brengen. Het zou allemaal deel uitmaken van ons liefdesspel. De meid zou nog steeds mogen komen, want ik kan geen masala gerechten klaarmaken en ik ben ook niet zo goed in strijken; twee kwaliteiten die een Indische schoondochter onder de knie moet hebben.

Maar hoe kan ik trouwen met een man bij wie ik vaak tot na de middag in pyjama rondloop? Toen een schoonheidsspecialiste op televisie zei dat sommige vrouwen met make-up gaan slapen omdat ze niet willen dat hun man hen zonder ziet, begreep ik dat heel goed. Ik begreep, dat is echte liefde.

Voor Douch de motor start, kijkt hij nog snel naar de score op zijn telefoon.

'Gaan we winnen?' vraag ik.

'Ozil heeft zijn linkerenkel verstuikt.'

Ik knik. Alsof ik enig idee heb wie Ozil is. Alsof ik begrijp waarom hij niet gewoon 'zijn enkel' zegt maar specificeert: linkerenkel. Die enkel is misschien belangrijker dan de rechter. Douch vindt het leuk dat ik doe alsof voetbal me interesseert. Ik bijt alweer op mijn nagels, ze smaken naar zeep en gif. Ik trek een gezicht. Hij neemt mijn hand en legt die in zijn schoot; zijn manier om mij ervan af te helpen. Dit eenvoudig gebaar kan mijn hoofd stilzetten. Douch kan mijn hoofd stilzetten. Het is acht uur in de avond, we zijn een half uur te laat. Pali Hill is verlaten. Ik leg mijn voeten op het dashboard en zink in de zetel. Morgen zal ik dat lijstje maken. Morgen zal ik op tijd opstaan. Morgen is een nieuw begin.

Christine Moens – Ontdopen

Natuurlijk ben ik gedoopt. Net zoals iedereen van mijn generatie. Mensen die hun kinderen niet lieten dopen, waren kettters die door de gemeenschap uitgespuwd werden. De pastoor kwam bij hen thuis langs om te dreigen met de banvloek en dat hun baby zou branden in de hel. Het was dus de evidentie zelf dat er in het bijzijn van familie en vrienden een klets water over mijn hoofd zou gegooid worden.

Als kind hield ik van de sfeer in de kerk. Ik ging er soms zitten, zelfs als er geen eucharistieviering was. Ook op 't kerkhof liep ik graag rond. Niet op Allerheiligen want dan ergerde ik me aan de competitie van verbloemde graven en aan het gekwetter van bezoekers die de rustplaats van hun dierbare niet vonden. Maar op doodgewone dagen vond ik het zalig om daar rond te wandelen. Ook nu nog kan ik genieten van de stilte en de sereniteit op een kerkhof en als ik op vakantie ga, breng ik altijd een bezoekje aan de begraafplaatsen.

Na mijn plechtige communie ben ik samen met mijn beste vriendin zeker nog twee jaar uit vrije wil elke week naar de kerk geweest. In het begin vanuit een oprecht christelijke motivatie. Later gingen we na de viering stiekem iets drinken in het café naast de kerk en geleidelijk aan werd dat onze hoofdreden. We slopen vijf minuutjes vroeger uit de kerk, dan tien minuten, een kwartier en op den duur gingen we rechtstreeks naar 't café. Daar leerden we nieuwe mensen kennen en we hielden ellenlange discussie o.a. over de goede en kwade kanten van de katholieke kerk. Mijn geloof bleef overeind maar het instituut verbrokkelde zienderogen.

Ik bewonderde een oudere vriendin die weigerde ooit nog één stap in een kerk te zetten. Daarvoor had het Heilige Instituut door de eeuwen heen teveel misdaden tegen de menselijkheid begaan en ze wou er niets meer mee te maken hebben. Zelfs niet voor de begrafenis van haar vader. Stiekem leek me dat toch een beetje fanatiek. De wereld zou niet vergaan als je even van je principes afweek om je moeder bij te staan maar waarschijnlijk was ik gewoon te laf.

Een paar jaar later werd ze verliefd op een jongen wiens ouders droomden van een huwelijk met alles er op en er aan. Zij die een kerkgebouw nooit meer langs binnen wou bekijken, trouwde voor de kerk. Niet eens omwille van haar vriend maar omdat zijn ouders er op stonden. Dat vond ik zó hypocriet. Waarschijnlijk betaalden die ouders het feest.

Ik werd hoe langer hoe minder katholiek. Ik was er zeker van dat God zelf zich vol afschuw afkeerde van de clerus die in Zijn naam allerlei nonsens sprak. Ik dacht de eerste keer aan ontdopen toen onze nieuwbakken aartsbisschop Léonard, amper een week na zijn aanstelling, homoseksualiteit vergeleek met anorexia. Al tientallen jaren schaamde ik me voor de domheid en de wereldvreemdheid van de kerk. Ik wond me op over hun kortzichtigheid of ik was verbijsterd over hun wreedheid. Ik wou geen deel uitmaken van een instituut met zo'n liefdeloze visie. En dat was nog vóór Leonard.

En Vangheluwe. Ik was blijkbaar niet de enige die de capriolen van de katholieke kerk beu was want na het pedofilieschandaal van de vrij populaire bisschop van Brugge steeg het aantal ontdoppingen spectaculair. Exacte cijfers wou de kerk niet vrijgeven maar alle bisdommen bevestigden de stijgende trend. Het sprak me steeds meer aan.

Niet dat je de kerk als instituut moet verlaten omwille van Vangheluwe en zijn vriendjes. Als je elke instantie moet afbreken zodra er een rotte appel in de mand zit, blijft er niet veel meer overeind. Belangrijker is wat je doet met die rotte appels. Ze oppoetsen tot ze weer blinken, het rotte stuk er uit snijden of de boosdoener stiekem in een andere mand verstoppen? Of doe je helemaal niets en laat je de boel gewoon verder verkankeren?

Na alle misdaden die de Kerk doorheen de eeuwen uit naam van het geloof al gepleegd heeft - kruistochten, inquisitie, heksenverbrandingen - is hun houding vandaag nog niet veel *katholieker*. Aids is een straf van God, condooms zijn des duivels en homoseksualiteit een gesel. Als je een aantal uitspraken van onze huidige bisschop op een rijtje zet, waan je je zo terug in de Middeleeuwen. Vangheluwe was simpelweg de spreekwoordelijke druppel die onze doopvont deed overlopen.

Toen Léonard 'aids een soort van *immanente* rechtvaardigheid' noemde, allemaal in datzelfde jaar 2010, zette ook ik *ontdopen* op mijn to-do lijstje.

Maar in tegenstelling tot wat veel mensen denken, haalt het eigenlijk niet zo veel uit. Je bent dan weliswaar een goddeloze hond die recht naar de hel gaat en vanzelfsprekend heb je geen recht meer op de sacramenten en kan je dus ook geen kerkelijke begrafenis meer krijgen. Trouwen voor de kerk mag niet meer alhoewel hier soms nog een mouw aan te passen valt. Maar waarom zou je dat als ontdoopte überhaupt nog willen? Tenzij je schoonmoeder het feest betaalt natuurlijk.

Wie uit de Katholieke Kerk wil treden of zich wil laten ontdopen, moet enkel een brief naar het bisdom van de plaats waar hij of zij gedoopt is sturen. Daar wordt er een kruisje achter je naam in het doopregister gezet. Dit kruisje symboliseert je protest, want de daad van de doop zelf kan niet ongedaan gemaakt worden.

De kerk krijgt er echter geen cent minder subsidies om. De financiering van de Rooms-katholieke kerk wordt namelijk via een middeleeuwse methode berekend op basis van het bevolkingsaantal. Zoveel inwoners in jouw parochie = zoveel geld voor de kerk. Moslims, joden, hindoes en ontdoopten, voor iedereen evenveel. Hoog tijd om dat systeem eens aan te passen en bvb een kerkbelasting zoals in Duitsland, in te voeren. Via deze belasting voor levensbeschouwingen kiest ieder individu afzonderlijk aan welke eredienst, levensbeschouwing of humanistisch doel hij een financiële bijdrage wil leveren.

Is ontdopen dan zinloos? Blijf ik me gewoon verder ergeren aan elke dwaze opmerking en misdadige reactie van het instituut waar ik een onverbreekelijk deel van uitmaak; ook al heb ik er nooit voor gekozen om er bij te horen? Stop ik me gewoon weg tussen de andere appels, blozend van schaamte?

Door me te laten ontdopen geef ik een krachtig signaal, in de eerste plaats voor mezelf, maar ook naar de kerk toe, én naar de overheid. Het is de enige vorm van protest die we hebben, de beste manier om duidelijk te maken dat we het beu zijn.

Dus heb ik vandaag alsnog mijn brief op de bus gedaan. Zonder directe aanleiding, zonder nieuw schandaal maar als weloverwogen beslissing als reactie op een levenslang ongenoegen. Nu kan ik eindelijk het item schrappen dat al jaren aan de top van mijn to-do lijstje staat te blinken.

Daan Kogelmans – Het veld

Hij zou mijn buurjongen kunnen zijn, denk ik steeds, hij zou mijn buurjongen kunnen zijn. In de verte vliegt een vogel op uit de zwarte rij dennen. Onze voeten soppen in de modder. Er zijn veel voetsporen en ik zak soms tot mijn enkels in het koude, grijze water. Hoeveel van ons hebben hier al gelopen?

Ik blijf staan, trek mijn vest, dat zwaar is van de regen, dichters om mijn lichaam. Het helpt geen sier.

Hij draait zich om. "Doorlopen." "Ik ben moe," hijg ik. Mijn handen zijn stijf. Een straaltje water sijpelt uit mijn haar mijn kraag binnen tot halverwege mijn ruggegraat.

Hij laat zijn hoofd hangen. "Alsjeblieft," zucht hij, "je weet dat we moeten doorlopen." "Heb je geen sigaret voor me?" Hij kijkt me aan alsof hij me niet begrijpt. Zo, de ogen een beetje loensend en een dikke, stompe neus, het is net mijn buurjongen. Ik weet nog hoe hij bij zijn vader op de arm zat tijdens het nieuwjaar.

Heeft hij Martha hier ook langs gevoerd? Zou zij ook hebben gedacht dat het net onze buurjongen was? "Schiet nou maar op," zegt hij, "ik heb hier geen tijd voor." En hij loopt verder alsof ik niet eens besta.

Ik kijk om me heen. Het veld is zo groot dat het in de verte verdwijnt in de mist. Dikke, schuin afgesneden stengels steken schots en scheef uit de voren. In de verte zijn de dennen donker en spookachtig tegen de grijze lucht.

Ik draai me om. De wagen is nog geen tweehonderd meter achter ons. Ik draai me weer om. De buurjongen lijkt me vergeten. Hij is al een stuk verder. Ik begin te rennen. De zware panden van het vest slaan tegen mijn bovenbenen. Mijn broek spant pijnlijk rond mijn knieën en belemmert me goed vooruit te komen. Telkens als ik mijn voeten uit de modder trek sompt het en spat het water in het rond. Ik ga het nooit halen zo. De koude lucht snijdt in mijn keel als ik hijg.

Ik kan dit. Ik ga het halen, tering-joch met je rotgeloof, ik zal je laten zien. Een stoot tegen mijn hoofd. Het doet niet eens zeer, maar ik val en een van de dikke stengels duwt hard in mijn zij. Het modderwater smaakt naar rotte vis. Dat snap ik niet.

Ik staar naar zijn bruingroene laarzen. Dat snap ik ook niet, dat ik hem niet eens heb horen komen. Hij heeft niet geschreeuwd of zo. Ik snap dat niet. Ik sluit mijn ogen en hijg. Koud water sijpelt naar mijn kruis. Het voelt afschuwelijk, erger eigenlijk dan al het andere. "Kun je wel," zeg ik.

"Kom nou maar mee," zegt hij zacht. Het is alsof hij spijt heeft. Moeizaam richt ik mij op uit de voor. Bruinige straaltjes, als slappe thee, lopen uit de zoom van het vest. Martha heeft het voor me gebreid, vijftien jaar geleden toen Nora haar eerst kreeg. We zaten voor de televisie en ze mopperde de hele tijd omdat ze de steken niet goed kreeg. De hele winter heeft ze met die berg wol op haar schoot zitten mopperen en toen ik hem aanhad zag ze alleen de gaten die ze had laten vallen.

"Loop nou alsjeblieft door, ok?" zegt hij. "Ik kan niet meer, echt niet." Ik merk te laat dat ik nodig moet en de warme urine loopt al in mijn natte broek. Hij merkt het niet. "Ik meen het, ik heb geen zin om je door het veld te slepen." "Geef me dan tenminste een sigaret." Even aarzelt hij, dan reikt hij zacht vloekend in zijn borstzak, haalt er een sigaret uit die hij in zijn mond steekt en aansteekt. Dan geeft hij hem aan mij. Het vloeiend papier wordt nat van mijn bevende vingers. "Dank je," zeg ik. Ik rook. Wij zijn stil. In de verte klinkt geblaf van honden. Ik trek een grashalm uit mijn mouw en rook.

Zijn telefoon gaat. "Jah commandant, jah commandant," zegt hij en dan nog eens "jah commandant." Hij is mager zie ik nu pas. Eigenlijk ziet hij er helemaal niet uit als een soldaat. Eerder als een

schooljongen. Toen hij me uit de kelder trok heb ik dat nooit gezien. Hij vloekt als hij de telefoon heeft dichtgeklapt en staart voor zich uit. “Wat is er?” Hij richt zijn blik op de lucht en blaast een wolkje waterdamp uit. In de verte klinken weer de honden. Het is een jachtgezelschap lijkt het wel. Maar ze jagen vast niet op een beest.

“Het is gewoon klote, dit,” zegt hij. “Wat?” “We moeten opschieten van de commandant.” “Wat is klote?” “Wat denk je? Dit natuurlijk. Doorlopen nu.” Hij pakt mijn sigaret af en gooit hem in de modder. Dan duwt hij mij aan mijn schouder vooruit. We sjokken door het veld vol gaten. Nat zand schuurt langs de huid van mijn benen. Ik bal mijn vuisten. “Denk je soms dat je een held bent, rotzak?”

“Houd je mond,” zegt hij. Hij roggelt en spuugt. Ik draai mij om. “Denk je dat je een held bent? Je bent gewoon een lafaard!” Mijn stem piept in mijn keel. Hij slikt en kijkt mij aan. “Waarom zou ik dat denken? De wereld heeft geen helden nodig. Het is geen film.” “Wat heeft de wereld dan nodig?” Ik roep het in zijn gezicht.

Zijn telefoon gaat weer. “Jah,” zegt hij, “jah, jah,” en hangt weer op. Hij haalt de AK-47 van zijn schouder. “Wat heeft de wereld dan nodig?” zeg ik. Hij zet de loop tegen mijn voorhoofd en schiet. Het wordt mij rood voor de ogen. Als mijn hoofd tegen de grond slaat, klappen mijn kaken tegen elkaar. In mijn oren piept de knal nog na. Hij knielt naast me neer. Zijn handen gaan door mijn zakken. Hij haalt mijn portemonnee eruit en trekt ruw mijn horloge van mijn pols.

Dan is het een tijdje stil. Hij zucht. Het huilen van de honden is gestopt. Wind giert over het veld. “Godverdomme,” mompelt hij. Hij staat op en trekt mij aan de schouders van het vest door de voren. Warm bloed stroomt mijn keel in. Mijn voeten stuiteren door de plassen. Als hij mij in de kuil gooit, denk ik even dat ik Martha zal zien. Maar dat is niet zo. Ik lig op een man. Ik ken hem niet.

Voetstappen sompen weg door de modder.

Daan Kogelmans – Kaartig

De dokter zat gehurkt in het stof en staarde naar de het vierkant dat hij getrokken had met een stokje. "Er is maar één waarheid," kreunde hij en wreef met zijn hand door zijn baard. Ik haalde mijn schouders op en neuriede zacht terwijl ik het koffieblik opende. Ik schepte de koffie in het filter. Het was kouder dan anders, mijn adem maakte wolkjes. We hadden onze wollen vesten omgeslagen. De dokter keek naar een van de vier muren, toen weer naar zijn tekening. Hij veegde een lijn uit en trok hem opnieuw. Kauwde wat op de binnenkant van zijn wang, zoals hij altijd doet. "Wil je ook?" zei ik. Maar hij gromde alleen maar.

Toen de koffie klaar was ging ik bij het tralievenster staan. De boom begon zijn bladeren al te verliezen. De duiven die er vorig jaar in genesteld hadden, waren dit jaar niet terug gekomen. We hadden er nog om gewed, de dokter en ik, maar ik weet niet meer wie er gewonnen had. Ik blies in de koffie en nam voorzichtig een slok.

"Als er nou ergens een deur was," zei de dokter, "het moet gewoon, het moet gewoon." Hij trok zich met een woest gebaar op aan de stoel. Ik zuchtte en keek toe hoe hij langs de muren liep, zijn gezicht dicht bij de steen. Hij betastte met zijn vingertoppen de spleten tussen de stenen zoals hij al duizend keer had gedaan, knielde en keek onder de stretchers. Daarna stak hij zijn handen achter de kledingkast.

We hebben die kast al een miljoen keer verplaatst omdat hij dat wou. Ik hoopte dat hij niet ging graven. Ik draaide me af, hield de warme mok tegen mijn wang.

Bleek zonlicht schitterde in de druppels die aan een spinneweb kleefden tussen de takken. Hoog in de lucht dreven flarden wolken voorbij. Ik keek naar de bladeren op de grond. Als ze beginnen te vallen krijg ik altijd een soort fijn, triestig of misschien melancholisch gevoel dat zich vanuit mijn maag door mijn hele lichaam verplaatst, ongeveer zoals de hete koffie. Vroeger maakte het me angstig. Maar nu niet meer. Zoals zoveel me niet meer angstig maakt.

De dokter was weer bij zijn tekening in het zand gaan zitten. "Zullen we kaarten?" zei ik. Hij keek op. Ik hield het pak omhoog, wiebelde het heen en weer. "Oh ja," zuchtte hij en veegde de tekening uit.

Ik schoof het zwarte tafeltje tussen de stretchers en schudde de kaarten. Ze zijn versleten en gekromd aan de hoeken. We missen de harten zeven maar dat kon ons niets schelen. De klaver boer is half door midden gescheurd, toen hij eens onder een stoelpoot lag, en we hadden hem met plakband vast gemaakt.

De dokter trok zijn vest dicht om zijn lichaam. "Het is koud vandaag," zei hij. Ik knikte terwijl ik de kaarten deelde. "De boom begint zijn bladeren al te verliezen." "Wat echt waar?" Hij stond op, liep naar het venster en trok zich op aan de tralies. "Ach nee," zei hij. Zijn schouders waren wat gebogen toen hij terugliep naar zijn plek. "Wat is er?" zei ik. Hij snoof. "Ik weet niet."

"Ik snap het wel." Ik legde de overgebleven kaarten midden tussen ons in. Wij speelden de hele ochtend. De dokter won drie keer en ik twee keer, maar ik denk dat ik hem liet winnen voor de goede vrede.

's Middags aten wij stokbrood met kaas en worst die ik voor hem op zijn brood legde. De kruimels veegde ik later door de tralies naar buiten. Wij wachtten, maar er kwamen deze keer geen vogels om ze op te pikken. "Jammer," zei de dokter.

"Ja," zei ik. We gingen weer op de stretchers zitten. "Wat zullen we nu doen?" zei ik. Hij reageerde niet. "Nog wat kaarten?" "Nee," zei hij en draaide zijn hoofd af. "Ok," zei ik. Ik ging liggen. De stretcher

kraakt altijd onder mijn gewicht, ik vind dat een fijn geluid. Zo liggend staarde ik naar de tralies. Vroeger, zo lang geleden dat het wel een ander leven lijkt, hebben wij nog aan die tralies getrokken en erop geslagen tot onze handen bloedden. We hebben aan de muren gekrabbt net zo lang tot onze nagels braken, eindeloos gezocht naar een deur die er toch moest zijn, gegraven in het stof tot onze cel een bouwput leek en wij nauwelijks nog konden ademen omdat de lucht vol stof zat. Maar de laatste tien jaar zijn wij rustiger geworden. Wij houden de cel op orde, onze bedden schoon, eten gezond, drinken niet teveel en gaan op tijd slapen. Alleen de dokter heeft soms nog buien zoals die ochtend. Gelukkig duren die nooit lang en ik kan hem altijd wel afleiden met een spel kaarten of zoiets.

Een bromvlieg zoemde tussen de tralies door. Wij keken toe hoe hij een rondje door onze cel maakte en toen op de lampekop ging zitten. "Een vlieg," zei de dokter. "Ja," zei ik. Hij duwde zich omhoog van zijn bed, pakte een stoel en zette die onder de lamp. Toen hij erop klom en zich oprichtte, vloog het beest echter op, zigzagde naar de koelkast, maakt een scherpe bocht en vloog naar buiten tussen de tralies door. De dokter keek hem met grote ogen na. Ik sloot mijn ogen, ademde zacht in en uit.

"Hij..." zei de dokter, "hij is..." Toen ik weer keek, stond hij nog steeds op die stoel wijzend naar de tralies. Hij trilde. "Hij is.." "Ik weet het," zei ik zacht en richtte me op, "kom we gaan nog wat kaarten." De dokter stamelde wat. Ik stond op. Ik liep naar de koelkast, het was tenslotte ook al twee uur. "kom maar, we drinken wat."

De dokter trok zijn wenkbrauwen op. "Is het al zo laat?" Ik knikte, opende twee flesjes bier en zette ze op tafel. Ik pakte het spel kaarten. "Wie had er de vorige keer gewonnen?" zei ik. "Jij denk ik," zei de dokter. "Ok," zei ik. Wij dronken. Buiten klapwiekte een duif.

De lanterfant en de kleienman – Long story

Het is druk bij de specialist. De grijze massa van de wachtzaal omgeeft met moeite een dozijn mensen. Drie ouders met kinderen hebben elkaar onbewust opgezocht en delen zo in hun miserie. Het is duidelijk dat de kindjes ziek zijn, niet de ouders. Valse kroep, misschien? Toch maken ze nog bijzonder veel onaangenaamheid. De kom waarin we gezeten zijn, dwingt alle klanken te circuleren zodat ook het kind geconfronteerd wordt met zijn eigen geblèr. Dit maakt hen, de kinderen in het algemeen, zeer verontrust: er dient nog luider gehuild. De assistente is een engel in het vagevuur van de wachtzaal. Clichés zijn er met een reden, en zij draagt de hare terecht ten volle uit. Bij het uitspreken van de volgende naam twijfelt ze altijd even op een uiterst lieve manier. “Euhm,... Servotte? Familie Servotte?” Ze glimlacht al de juiste kant op voordat ze weet tegen wie ze het heeft. De kom opent kort haar rangen, familie Servotte marcheert gestaag het ochtendlicht in de gang tegemoet. ‘Morgenster’, zo zal ik de assistente noemen, ‘zij die begeleidt’. Ik moet er straks, bij mijn beurt, aan denken na te gaan waar haar functie eigenlijk begint en stopt. Ik heb haar al tweemaal in het licht zien verdwijnen, toekomen nimmer. Och ja, het is dan ook de eerste keer dat ik hier ben.

De kom is terug een geheel, de lege plaatsen werden onmerkbaar ingenomen door mensen die voorheen ook al zaten. Niemand durft de vraag luidop te stellen, maar we twijfelen eigenlijk allemaal aan het bestaan van familie Servotte. Hebben we hen niet collectief ingebeeld? Moeder plus wenende peuter? Het is immers nog zo vroeg... We missen hen alleszins niet. Iemand hoest. Het kan mijn buurman geweest zijn, we delen een bank met twee zitjes en deze trilt zacht. Design is: elke beweging van een vreemde kunnen meevoelen, ook al ziet het meubelstuk eruit alsof het alle menselijke contactsvormen wenst te voorkomen. Morgenster verschijnt opnieuw, er is een uitverkorene. “Smets? Mijnheer Smets?” Weg is het twijfeltje, de zachte ondertoon van vroegochtendlijke liefdadigheid. Iemand heeft het licht in de gang uitgedaan. “Smets?” De zaal roert zich, mensen maken elkaar duidelijk dat ze niet zo heten, wijzen elkaar aan met vingers als vraagtekens. Vier verschillende dialecten komen tot de conclusie dat er hier niemand zit met de naam ‘Smets’. Iemand hoest opnieuw, om ons standpunt kracht bij te zetten. De assistente verdwijnt weer in de verte van de gang. Een deur wordt onzacht in zijn kader gedwongen. Zo dadelijk zal iemand gegarandeerd de opmerking maken dat “Mijnheer Smets waarschijnlijk op ‘t WC zit.” Wel een egoïst, die Smets, zomaar beslissen iedereen te laten wachten. Darm-en blaascontrole zijn toch de hoekstenen van onze samenleving? Hij had moeten gaan voor hij vertrok. Of wie weet wat die man nu allemaal uitsteekt op het toilet?

Een aanzwellend geslef zet andere geluiden op hold. Ook de resterende kindjes houden hun adem in. Het komt de hoek om... En benadert de kom via de gebruikelijke deuropening. Een jongeman, achteloze stukken stof rusten op zijn aanzienlijke torso als een tweede huid, vraagt stilzwijgend toestemming om zich bij de kudde te voegen. Ons gemeenschappelijk bewustzijn treedt in actie: neen, mijnheer Smits, wij wachten, u wachten! Maar hij schuifelt toch wat raar, trekt hij niet wat met zijn rechterbeen? Na een korte aarzeling wordt hem het kleinste zitje toebedeeld. De communicatie hieromtrent verloopt met een serie onhoorbare geluiden en een ketting van kniksignalen. De man zet zijn indrukwekkende gestalte en wordt niet meer aangekeken, zelfs niet valselijk per ongeluk. Ook een ronde ruimte heeft vergeten hoeken. Wanneer de assistente weerkeert, doet een vurige blos haar naam eer aan. “Smits?” vraagt ze nu, met slechts een klinker verschil ten opzichte van voorheen. En er wordt gezocht. En naar de jongeman gekeken die zich niet veroert. Is hij doof of erger, is hij niet wie hij zou moeten zijn? “Euhm, mijnheer Sm...?” Daar is m’n toontje terug. De jongeman begint nu zelf vragend rond te kijken. Hij is één van ons geworden. Morgenster moet nu iets doen dat ze niet graag doet. Ze moet aan het schema gaan morrelen. Ze meent nog wel te weten wie de volgende was, Geens of Geeraerts of zo, maar weet het niet meer zeker. Ze kan de wachtzaal verlaten

om te gaan controleren, maar sterren tonen hun zwakte niet. Ze improviseren: “De volgende mag zo komen hoor.” En ze verlaat ons toch, wederom de nog steeds donkere gang in.

We houden ons rustig, de wachtzaal behoudt haar waardigheid. Een grapjas probeert nog: “Die Smits zit waarschijnlijk op het WC?” Het obligate aantal lachers (twee) wordt nipt gehaald en ik vraag me af of ik er niet meer zou hebben meegekregen. De jongeman was niet een van de lachers; hij ziet er hoe langer, hoe slechter uit bij nauwkeurige observatie. Hij hoest een eerste keer. Mijn buurman antwoordt op ongeveer dezelfde toon. Er ontstaat een kort gesprek, anderen vallen onverwacht in zoals dat gebeurt in ruimtes waar maatschappelijke hoekstenen van controle gehandhaaft worden. En de hoesters sterven traag uit. Iemand niest, maar dat vindt geen weerklank. Een welkome afwisseling, dat wel. Hoe meer we elkaars ziektekiemen binnenkrijgen, hoe beter we er later tegen gewapend zullen zijn. Je gaat hier altijd buiten met meer dan waar je mee binnenkwam. De vermeende mijnheer Smits heeft echter al genoeg te torsen, dat wordt duidelijk wanneer hij nog maar eens een centimeter hoogte verliest. Hij is al voorbij het niveau van zijn buurvrouw gezakt. Nog een minuut en hij zit technisch gezien niet meer op de stoel. Misschien heeft hij wel kanker? Maar dan nog onontdekt, anders was hij op een andere dienst. Het ziet er wel een roker uit. Kettingroker zelfs. Geen sympathie voor, kettingrokers zoeken het zelf. Tegelijk heeft hij iets heel massief-sportief. Iets van een rugbyspeler. Hoe rijmen we dat?

Rijmen of niet, een stuk of honderd kilo's glijden van de stoel af en blijven op de grond liggen. Kinderen vluchten naar hun moeder, mijn buurman trekt zijn benen in, iedereen voelt een lichte vorm van paniek. Dit hoort niet te gebeuren in een nette praktijk. Vóór enige verdere reactie komt Morgenster de zaal binnengelopen met iets tussen haar tanden geklemd. Ze bespringt het bijna-lijk, scheurt met haar tanden een verpakking open en ramt met bijhorende strijdkreet de inhoud in een roerloos bovenbeen. Ergens tussendoor moet ze zijn broek hebben uitgetrokken. Langzaam zet het lijf zich terug aan het ademen. Het licht gaat weer aan in de gang en de specialist komt van om de hoek aangeslept. Wel een erg jonge specialist, in een verpleegoutfit dan nog. “Weeral?” vraagt hij. “Derde keer deze week”. Ze antwoordt slechts lichtjes gepikeerd. “Ik begin dat spelletje wel stilaan beu te worden hoor, mijnheer Smits.”

De gevelde reus tracht haar piepend en hijgend van repliek te dienen, maar de specialist raapt hem van de grond op, waardoor praten even onmogelijk wordt. Morgenster rekt zich even uit: “Wil jij hem even..., Jamie?” “Jaja, dokter, het komt in orde.” Samen met de twee mannen verdwijnt de ongerustheid, de kudde stopt verrast met galopperen. Nu moet ik als een braaf dier naar de grond beginnen kijken. De schaamte voor mijn ingebakken waardeoordelen gebiedt het. De specialiste zet zich in de deuropening en voert enkele microcorrecties uit aan haar kleed. “Zo, dames en heren, mag ik even uw aandacht? Er is geen reden tot paniek, maar die man zal hier waarschijnlijk dadelijk terugstaan. Nogal een...moeilijke situatie. Hij en zijn zus hebben heel hun leven ruzie gehad. Ze haatten elkaar echt, eigenlijk. Zo'n half jaar geleden bleek dat hij een nieuwe long nodig had en we gingen ervan uit dat zij een match was. Toen we haar erom gingen vragen, was ze heel resoluut. Ze zei,... o jee... Ze zei dat ze nog liever allergisch zou worden aan lucht dan hem een long te geven. Een dag later was ze zelf dood. Toen we haar long hadden ingebracht, is dat door zijn hoofd beginnen spoken; dat ze allergisch was aan lucht. Hij aanvaardt tegenwoordig daarom haar long niet meer. We moeten hem nu om de zoveel dagen opnieuw vertellen dat hij niet allergisch is, anders...krijgt hij effectief een aanval. We mogen hem daarnaast nooit aanspreken met de familienaam; hij zegt dat zijn zuster net dan begint op te spelen, maar dat blijf ik vergeten. Daarom dat we hem 'Smets' moeten noemen. Er zijn veel mensen die Smits heten he. Vooruit, de volgende dan maar. Geeraerts?”

Ik sta op en verlaat rustig mijn cirkelvormige habitat en mijn kringdenken. Ik laat hierbij alle hoekstenen voor wat ze zijn, vraag me niets meer af en beslis mijn zuster vanavond eens te bellen.

Maandag:

Het promoten van een bundel letters is af en toe een beetje eng. Dingen bedenken is nog wat anders dan ze uitvoeren. De uitgever wist wel wat ie deed, toen hij na het tekenen van het contract vroeg of je bereid was om ervoor te gáán. Met de visioenen in het hoofd van een feestje omwille van de letters is de auteur overal toe bereid. Parachutespringen. Zwemmen met een kudde haaien, you name it. Slimme ruil. En zo strooide ik mailtjes in het rond, naar de krant, de kerk en verenigingen, ontwierp ik posters en visitekaartjes, hield een boekpresentatie en... Werd opgebeld door de makers van een televisiezender. Dat was een leuk telefoontje met alle ins and outs over mijn lettermix. Gevolg was een uitnodiging voor opnames in café Tinto...

Ik legde de telefoon neer met het gevoel dat ik niet helemaal overzag wat er ging gebeuren. Kwam de kamer in. Daar zaten twee dochters. Die keken elkaar aan met een samenspannersblik. "Wát heb jij gedaan? Telefoontje gehad. Van wie? Televisiezender. Wat doet jouw boekje in je hand? Dat had ik even nodig..." Meer info hadden ze niet nodig, ze scheurden nog net niet hun kleren, wierpen zich wel bijna ter aarde van ontzetting en radeloosheid. Er was er eentje die onmiddellijk onterfd wilde worden. Een de andere verklaarde dat het zo fijn was dat ze bijna van school was want die schande was niet te dragen natuurlijk. Wanneer je denkt dat dit heel hard is, heb je het mis. Met je passie te koop lopen is tot daar aan toe maar gezweef mag er niet bij zijn. Wat komt er anders terecht van de witte, de bonte, kook, zestig of dertiggradenwas, de strijkerij, kortom: Alles wat er verder nog in de week moet worden neergezet. Te erven valt er niks. Jawel. Toch! Twee bundels. vol met letters...

Dinsdag:

Mijn telefoon leek van mijzelf maar samen met mijn apparaat was ik alleen maar willoos slachtoffer van een organisatie die 'provider' heet. Hoge kosten deden mij besluiten om mijn verhouding daarmee te beëindigen. Bij mijn supermarkt die ook wel andere levensbehoeften in de schappen heeft liggen, kocht ik onlangs een nieuw startpakket. Een hele ris aan instructies volgde ik op en weldra werd het tijd om van partner te wisselen. Niets nieuws onder de zon tegenwoordig. Tot zover verliep het allemaal zeer gladjes. Kreeg nog wel een smsje: "Jammer dat je mij gaat verlaten." en voelde al een stukje wroeging. De genadeslag viel, toen mijn telefoon de nieuwe heer en meester niet accepteerde. Een klein dingetje moest nog geregeld worden. Oh, het was niets hoor! Zo gepiept waarschijnlijk ook. Apparaat moest nog unlocked worden door een code, blijkbaar uit Timboektoe afkomstig en dat kost dus drie dagen! Dat is helemáál niet anno nu. Begrijp me goed, ik ben natuurlijk helemaal niet verslaafd aan mijn smartje maar moet dát zolang duren in onze hightech overstapmaatschappij? Ben immers klant. Koningin! Niet getreurd. Volg een helpprogramma. Klik op een link en je bent klaar. Nou ja, bijna dan! Via een jungle van vragen kwam ik in de personeelskantine van provider terecht. De smartcrew van provider valt echter niets te verwijten. Het grondpersoneel deed het beter dan de baas. Na wat heen en weer chatten werd mij de sleutel door de mailbox geduwd, waarmee de bevrijding uit de greep van een provider aanstaande was...

Ik had het zelf al bijna opgegeven. Had mij aan de afwas gezet, was gaan stofzuigen om daarna te gaan koken. Een beetje onthouding zou mij geen kwaad doen. Het was een goede manier om niet onder de plak te gaan zitten van een machtig apparaat. Ik moest de spin in mijn eigen web niet willen zijn.

Ja, ja! Bla bla bla! Ik lock mijzelf met mijn volgzaamheid aan alles waar iedereen aan meedoet. Met welke reden dus alles gelegaliseerd wordt. Het wordt nog een harde noot (code) om meeloopgedrag te kraken. De provider gniffelt...

Woensdag:

Dit is lente! Kopje koffie buiten. Keuken soppen met de tuindeuren open. De was die buiten flappert aan de lijn. De kastanjeboom lacht. Dat kan je zo maar zien. De ene knop na de andere geeft zijn fluwelen kern prijs. De vogels zijn vandaag bijzonder gebekt. Er is eentje die zelfs antwoord op het riedeltje van een mobieltje. De lucht is strakblauw. Ik haal een doekje over de tuintafel, loop weer naar binnen en.... Ok, ik mag regelmatig overdrijven maar nu is het écht schrikken; er wandelt over mijn keukenplavuizen een spin der spinnen. Een joekel is het! Ik handel zoals altijd in zo'n geval: Eerst mijn huiver en kippenvel laten wegtrekken. Beker pakken. Over spinnetje heen zetten. Kartonnetje eronder. Wandeling naar buiten. Spin de vrije aftocht gunnen. Hopelijk heeft ie geen gps. Later op de dag vang ik er nog twee. Ja, hoor. Het is helemaal lente!

Donderdag:

Niet omdat ik jarig ben maar van die knopjes wordt ie blij! Hoera. Guess what? Heb een chroomboek gekregen omdat ik pas over een maand hoop te verjaren. Nou kan ik, zodra mij ook maar letterzin bekruipt, mijn toetsenbordje pakken. Als ik tenminste zo gek ben om tijdens het boodschappen doen dat ding mee te sjouwen, Maar in principe kan het. In het park, de bieb, de kerk, de kermis, kroeg, where-ever! Dat is leuk! De gever ervan is tegelijk een geduchte kaper op de kust. Het apparaat heeft een onweerstaanbare aantrekkingskracht, nee, aanzuigende werking op hem. Wel schattig, "Mag ik even op jouw chromeboek?" Geen probleem lieverd. Vind maar veel mogelijkheden voor me uit. Dan speel ik wel weer verder.

Vrijdag:

Gala-avond. Jongste dochter is genomineerd voor een heuse award. Samen met een klasgenote maakte ze één van de beste sectorwerkstukken. Trots op onze dame! Ze heeft een prachtige jurk gekocht en zus zal haar kapsel knutselen. Eindresultaat is prachtig. Kanten jurk, lage rommelknot in dr haar met versierselen, hogere hakken dan ikzelf ooit gedragen heb. Die kraken als ze loopt. Dat is een item! Liever geen award want dan moet ik dat podium op! Stel je voor dat men haar hoort aankomen. Vreselijk! 's Avonds staat ze toch op het podium. Geen kraak te horen want het is een zeer luidruchtig feest. Zorgen van niks dus. De award gaat evenwel aan haar neus voorbij. Geeft niks. Is het al bijna zestien jaar geleden dat ze ter wereld kwam? Ze was, samen met onze andere drie uiteraard zelf de hoofdprijs. Een beeldje. Vier beeldjes! Lieve dochter, kijk om je heen. Lach, leer en leef! Over de rode loper mag je gaan. Je weet Wie dat ding voor je uitrolde.

Zaterdag:

Onze bank bestond (verleden tijd omdat het gevaarte niet meer van ons is) uit drie delen en dient ook als zodanig afgeleverd te worden. Oude vouwwagen achter de auto. Kleedje erover, touwtjes vastgeknoopt en naar het nieuwe nest van oudste kind gereden. Met een joekel van een omweg. Niet omdat we er geen afscheid van kunnen nemen. Welnee, we zitten duidelijk niet vastgebakken aan dat ding, anders was ie nou niet onderweg. Heus niet! Ons karretje vertoont wat mankementen. Klein detail. Het lichtjeswerk deugt alleen maar niet. Linkerremlicht weigert. Evenals rechterraichtingaanwijzer. Beetje spanning is nooit weg maar kost zoveel geld als oom agent de emotie niet aan kan. Twee keer rijden we heen en weer. Even zoveel keer kans om gesnapt te worden. Als dit goed gaat zul je ons voorlopig niet meer horen zaniken. Manlief heeft een route bedacht waarbij de bochten voornamelijk naar links genomen moeten worden. Remmen doet hij alleen als er voor ons een sloot of boom of medeweggebruiker opdoemt. Hopelijk is dat geen overijverige motorpliesie die juist vanavond een extra ritje gaat rijden. We hebben ongelooflijk veel mazzel, naar blijkt. Twee keer zonder slag of stoot met ons meubel naar oudste in de stad. Risico's nemen voor het grut. Halen en brengen en asiel verlenen. Doen we niet moeilijk over. Nou ja... Een beetje moeilijk dan. Hopelijk dat ons meubel het ooit beseft.

Vanop het vijfde verdiep zie ik niet echt over Brussel maar ik klaag niet over het uitzicht dat mijn kantooruimte me geeft. Tussen ons bedrijf en de enkele huizen aan de overkant ligt een brede laan die leidt naar het station. Om maar te zeggen dat ik nog wat ademruimte heb. De huizen aan de overkant ken ik zo goed als woonde ik er zelf. Er brandt 's avonds niet veel licht bij de bewoners, alleen in dat ene huisje dat, naar ik vermoed, verdeeld is in twee appartementen. Op het bovenste verdiep is altijd wel iemand maar er is nooit echt beweging. Het appartement eronder trekt meer mijn aandacht. Het blijft er vrijwel lang donker maar ik kan wel zien dat een jongeman regelmatig in de keuken staat. Uit zijn bewegingen kan ik opmaken dat hij respectievelijk de afwas doet en dan aan het avondeten begint. Wat de man eet, weet ik niet maar één keer heb ik wel veel sla, tomaten en vis gezien, alsof Pascale Naessens herself er stond. Een man naar mijn hart. Ik noem hem Ryan. Zoals in Gosling. Hij heeft er iets van weg.

Vroeger woonde er nog iemand met hem maar ik denk dat ze uit elkaar zijn want ik heb die andere man al meer dan een half jaar niet meer gezien. Die man leek op Moby. Ik heb ze niet veel samen gezien. Telkens ze thuis kwamen, ging Moby naar de achterkant van het appartement terwijl Ryan in de woonkamer televisie bleef kijken of op de computer werkte. Toch spreekt Ryan tegen iemand. Ik vermoed tegen een kat. Ik heb er al een kat voor het venster zien spinnen of die ene keer toen er een grote krabpaal voor het venster stond en de kat als een luie prins in een mandje lag op zweefhoogte, met oog op wat binnen en buiten gebeurt. Van een hond is niets te bespeuren, anders zou ik Ryan zeker af en toe op de brede laan tijdens een wandeling opmerken. En dan had ik een excuus om hem aan te spreken, om af te spreken. Het zou gebeuren, onze ontmoeting.

Mijn onbekende man heeft niet echt regelmatige uren. Twee keer in de week komt hij 's avonds tegen tien uur thuis, terwijl hij al vertrokken was om acht uur. Arme kat, dan zie ik hoe de kat 's morgens meestal wat probeert te slapen maar veelal door de drukte van buiten afgeleid is. Vooral bij optrekkende vrachtwagens met zwaailicht spitst hij zijn oren en volgt hij met de precisie van een jager het grote monster. Op de dagen waarop hij blijkbaar de hele dag alleen is, verdwijnt hij na een tijdje van het venster, vermoedelijk om ergens anders te gaan liggen, misschien om een bezoekje te brengen aan de kattenbak of gewoon om iets te eten. De namiddag slaapt hij helemaal door, wat uiteraard mijn eigen werktempo niet bevordert. Rond een uur of vijf is de kat opnieuw wakker en zie ik dat het beest wat rondspringt in het appartement. Als daar maar niets gebroken wordt. Ik vraag me af hoe mensen zo wreed kunnen zijn, huisdieren zo lang alleen laten. Waarom neem je dan een dier in huis? Maar Ryan is een lieve man. Als ik zie dat hij 's avonds tegen tien uur thuiskomt, rolt de kat zich ettelijke malen over de vloer. 't Zal wel zijn, zo blij zijn! Maar mijn man heeft gevoelens, hij buigt zich over de kat en aait over het buikje. Ze spelen nog een tijdje kat en muis en dan krijgt de kat een soort van kattensnoepje. Ryan steekt veelal een pizza in de oven.

Mijn man is blijkbaar moe. Hij verdwijnt even naar de achterkant van de woonst om zich om te kleden, hoewel hij dat al enkele keren in de woonkamer gedaan heeft. Dat kan ik allemaal zien vanwaar ik werk. Ik had al thuis moeten zijn maar thuis is niemand die op me wacht. Wanneer Ryan zich in comfortabelere kleren heeft gestoken en de pizza uit de oven heeft genomen, werpt hij zich in de zetel. De kat komt naast hem zitten. Hij kijkt al etend televisie. Net op tijd voor het Journaal op één, nadien zapt hij wat rond. Na het eten, brengt hij zijn leeg bord terug naar de keuken, dooft enkele lichten en legt zich languit neer in de sofa. Hij kijkt naar een film of een herhaling van "Komen eten". De kat heeft zich teruggetrokken in het zwevend mandje voor de venster. Normaal gaat hij tegen half één 's nachts naar de achterkant van het appartement waar allicht de slaapkamer is. Maar het gebeurt ook dat hij in de zetel in slaap valt tot het geen uur meer is.. Mijn man, mijn man met slaap in de ogen.

Ik weet niet echt wat hij van werk doet maar ik vermoed dat hij in het onderwijs staat. Ik zeg, vermoeden. Ik heb gemerkt dat hij ieder jaar tussen eind juni en begin oktober thuis is. Buiten die periode verlaat hij met regelmaat het huis en komt hij op vrijwel dezelfde uren terug thuis. Dat is buiten zijn uitgaan patroon gerekend. Met enige regelmaat, en dat is vrijwel iedere donderdag, vertrekt hij rond half één 's middags en komt terug thuis tegen half zeven 's avonds. Dan neemt hij een douche en gaat stevast tegen een uur of acht 's avonds de deur weer uit. Dan wacht ik lang op hem, veel te lang.. Ik zou hem ooit eens willen volgen maar ik durf niet. Soms is het middernacht, soms is het vier uur 's morgens wanneer de lichten weer aangaan. Ik weet niet of hij dan nog beseft heeft van tijd en ruimte, hij drinkt een glas wijn of een of andere digestief maar na een sip valt hij meestal al in de zetel in slaap. Mooi zicht is dat, in de zetel liggen met alle kleren en alle lichten aan tot negen uur 's morgens. Het kan de kat niet schelen, die blijft in het mandje. 'Maar negen uur is wel een uur om op te staan en om me eten te geven!' De kat kruipt geleidelijk aan over zijn lichaam en geeft hem likjes.

Wanneer Ryan zo uitgaat, komt hij altijd alleen thuis. Alleen de afgelopen maanden is er regelmatig iemand meegekomen die ik nog nooit gezien heb. Samen dronken ze een likeurtje en waarschijnlijk door de drank werd het allemaal nogal handtastelijk. Eén keer bijna pornografisch maar deze film werd onderbroken doordat ze allebei naar de achterkant van het appartement gingen. Het is de enige man die ik gezien heb sinds die andere weg is. Ryan lijkt me iemand die voorzichtig is in het omgaan met anderen. Misschien zoekt hij wel hetzelfde als mij. Iemand.

Hij nodigt niet veel mensen uit. Ik heb er nog nooit bezoekers gezien. Deze zomer is hij drie weken weggeweest, dan was het er allemaal rustig en donker. Vandaag is hij terug en ik ben blij. Sinds hij terug is gekomen, lijken er dingen veranderd te zijn. De kat ligt nu in een boekenrek en hij zit meer achter zijn computer dan dat hij voor het tv- scherm ligt. Die man van voor de vakantie komt niet meer langs, ik zie geen lege pizza dozen meer, hij gaat nog wel uit maar valt niet meer in slaap in de sofa. Zou hij een schrijver zijn? Zo iemand die allerlei dingen meegemaakt heeft en die het nu allemaal van zich afschrijft zonder autobiografisch te zijn? Daar hou ik wel van.

Terwijl ik hier zit te mijmeren, zie ik dat hij thuis is. Hij werkt op de computer. Af en toe drinkt hij een slok rode wijn. De kat ligt opgerold in het mandje dat op een boekenrek staat. De televisie staat af en hij heeft enkele kaarsjes aangestoken. Mooi is dat. Zo rustig. Zo eenzaam. Zo alleen. Misschien luistert hij wel naar een bepaald soort schrijfmuziek wanneer hij daar zo zit te schrijven. Misschien is hij wel eenzaam. Misschien is hij triestig om verloren liefdes. Misschien is hij gewoon geconcentreerd aan het werken voor de komende dagen. Voor zijn baas of voor zijn leerlingen wanneer zou blijken at hij in het onderwijs staat. Hoewel, hij lijkt me meer een schrijver. Hij wordt iedere dag iemand die ik graag zou leren kennen, iemand die ik graag zou willen beminnen, iemand met wie ik op avontuur wil, iemand met wie ik oud wil worden. Iemand die ik wil beschermen. Iemand tegen wie ik wil zeggen dat het allemaal goed komt. Iemand die ik graag in zijn eenzaamheid laat wanneer nodig. Iemand. Gewoon iemand.

Erwin Abeloos – Gelukkige verjaardag

Ik wist dat dit het einde was, zoals het bij iedereen ooit het einde zal zijn of al is geweest. Ik lag in de besloten armen van een onbekende vrouw, op zoek naar troost. Mijn verschrompeld, afgeleefd, uitgedroogd en afgepeigerd lichaam lag als een foetus een beetje stuntelig op haar dijen. Mijn huid droeg geen kleur meer en doorheen mijn breekbaar vel kon je mijn ribben tellen. Wat eens een gezonde bolle buik was, werd nu herleid tot een diepe holte waar al het goede leven leek uitgezogen te zijn. En hoewel ik nooit veel haar heb gehad en de laatste jaren van mijn bestaan door het leven ben gewandeld als een kaalgeschoren man, hingen aan mijn met bruine vlekken bezaaide schedel enkele ongekamde en uitgedunde slierten geelgrijs haar waar deze onbekende vrouw met een sussend geluid enige vorm in trachtte te aaien. De vrouw had iets weg van Kristien Hemmerechts, hoewel haar haren iets korter waren geknipt dan het stijlloze haar van de bekende schrijfster. Waarom Kristien Hemmerechts? Ik weet het niet, misschien omdat ze onlangs op tv is komen praten over haar nieuw boek en ik ze ook regelmatig zie wegvlugten uit Brussel, tussen de Galerijen en de ingang van het Centraal Station, zoals zovele Vlamingen en andere landgenoten mijn stad snel uitwandelen onder het voorwendsel een trein naar hun dorpen te halen, omdat ze naar Brussel moeten komen, terwijl ze naar andere Belgische steden gewoon gaan.

Mijn ogen die altijd een scherpe en kritische kijk op de wereld hadden, waren nu één en al wazigheid. Net geen honderd jaar was ik en als een hulpeloos welpje lag ik totaal uitgeput van het leven, van het niet genoeg geleefd te hebben, van verdriet, van schaamte en van teveel gegeven hebben, vastgeklit aan de warmte van het lichaam van een vreemde vrouw. Haar zachte handen werkten helend, alsof ze me zeiden dat alles wel goed zou komen. Dat ik niet meer bang hoefde te zijn omdat het leven voor mij hier zijn eindpunt had bereikt. Maar ik was bang. Doodsbang. Ik trilde niet, ik snikte niet, ik braakte niet en doorheen het staar van mijn afdwalende ogen probeerde ik me dat leven te herinneren. Ik probeerde zo goed ik maar kon te kijken naar die hoge muur voor mij, zo hoog als de hemel ver van mij was. Een muur waar alle rood uit was. Deze mistroostige muur was gekleurd als mijn ziel, donker en met her en der zwartgrijze vlekken, met hoeken af, met schubben en met verval. Ik voelde me als deze levensloze muur.

Ik vroeg aan de vrouw of ik nog heel eventjes, echt, niet voor lang, dat leven nog eens mocht overdoen en als dat niet zou kunnen, of zij misschien fijne herinneringen in mijn ziel kon tekenen. Ze keek niet verbaasd op, ze hield me ook niet tegen. In stilzwijgen maakte ik me los van haar strelen en stond op. Ik was helemaal naakt, mijn oud mannenlijf was ronduit lelijk, een afschuw voor het oog en ik stonk naar de dood.

Opeens was ik 47. Opeens stond ik in een ruimte zo groot als een kathedraal, een ruimte die ingericht was als een professionele keuken, zo'n keuken die je in die vervelende TV-programma's ziet waar een tiental kandidaten kok-in-spe dingen naar een titel, naar een bestaan en naar een belachelijk grote geldsom. Alle materiaal lag, stond en hing er, van het kleinste knoflooksnijdertje tot de grootste mixer en de grootste fornuizen met wel acht gasvuren per stuk. Alles in blinkend spik-en-span metaal, geen vingerafdrukken, geen vetplekken, zelfs een half leeggedronken glaasje wijn dat iemand benuttigt tijdens het koken stond er niet. Alsof ik in een uitgezuiverde en saai keuken stond van een modern presidentspaleis. Alles was er mooi opgepoetst en opgehemeld tot het uiterste. Geen spoor van afwas, alles netjes ordentelijk in de hoekjes en de kantjes opgeborgen. Ik merkte dat ik kleren droeg, ik voelde dat mijn valse huid glad was, ik had opnieuw de huid van toen ik 47 was. Overal zag je door de kasten heen. Potten, pannen, glazen en borden stonden netjes in hun rij. Nergens was eten te bespeuren, hoewel ik ook geen honger had. Alleen de donkere hoge muur stak fel af in contrast. De muur domineerde door haar statigheid, haar afbrokkeligheid, haar lelijkheid. Wat haar weer mooi maakte.

Ik voelde dat ze hier thuis hoorde. Ze maakte het huis helemaal af ondanks haar verval. Althans ik dacht dat het een huis was. Ik zag nergens andere ruimtes en ik heb ook nooit in zo'n huis gewoond.

Achter mij stond diezelfde Kristien Hemmerechts lookalike. Ze noemde me lieverd of schat, dat weet ik me niet meer zo goed te herinneren. Ik leidde af dat we getrouwd waren. Ik die het altijd met mannen heb gedaan en nooit verder ben geraakt dan de forse borsten van een jeugdvriendin. Mijn vermoeden over onze relatie werd alleen maar sterker toen door diezelfde ruimte twee volwassen tieners gehaast rondliepen, een beetje in paniek om de bus te missen. Ze droegen kleding die deed denken aan strenge schooluniformen en ik vermoedde dat ze die ochtend naar school gingen. Ik begeleidde hen tot aan de enige deur die ergens in een verloren hoek stond afgetekend. Ik liet ze uit en mijn twee tienerdochters stapten in een nogal fel witgeel licht waar ze ingezogen werden en vervolgens veranderden in donkere en vale schimmen.

Ik keerde terug naar mijn vrouw maar ik werd onderweg tegengehouden door mijn oude vader die nu zo oud niet meer leek. We stonden in een oude vervallen Vlaamse hoeve zoals je die nog tegenkomt in de Vlaamse velden tussen Opwijk en Lebbeke ergens begin vorige eeuw. We stonden aan een afgebroken waterput en hoorden vanuit de diepte een wanhopige kreet van weer een andere vrouw. We konden haar heel duidelijk zien, ze droeg een doorzichtige witte jurk, haar lange haren waren iets gekruld en hadden een rode glans, zoals vrouwelijke popsterren dat weleens droegen in de jaren '70. Met haar houding was zij als 'De Schreeuw' van Munch en haar blik wist ons niet echt te vinden. Ze gilte en krijsde maar niemand kon haar helpen, zo diep zat zij onder de vochtige grond. Ze had letterlijk haar keel opgezet, zo groot als je ze soms in stripverhalen ziet wanneer een personage iets luids wil communiceren. In deze verhalen staan de kelen ook vaak wijd open getekend.

Ik had het gevoel dat iemand me een tweede kans wou geven om nog eens te leven. Ik wou niet doodgaan tussen de troostende armen van een onbekende vrouw, een echtgenote, een krijsende schone en mijn vader. Ik draaide me om, wilde wegvlugten maar ik werd tegengehouden door een vriend uit Vilvoorde die zich verkleed had in een angstaanjagende nar. Hij overhandigde mij een blad waarop met uiterste zorg titels van elpees en cd's op gedrukt waren. Ik moest iets kopen, drong hij aan. Maar ik had alles al. Uiteindelijk kocht ik een elpee met goedkope Hollandse discodeuntjes en weg was hij.

En dan werd ik wakker. Ik lag nog enkele minuten stil, de ogen wijd open, te bekomen van mijn avontuur. Toen ik me omdraaide, zag ik dat het tien over vier 's nachts was, zo'n uur waar je bij denkt : het is te vroeg om nu al op te staan en het is te laat om te hervallen in een diepe slaap, uit angst het geluid van een vrolijke harp dat ik al jaren heb ingesteld om wakker te worden niet zou horen. Ik lag wat te peinzen. Zowat een uur geleden was ik 46 jaar geleden geboren. Ik zat al in mijn 47ste levensjaar. Ik peinsde dieper en dieper. In de rubriek 'doodsberichten' van de krant zal je lezen, geloof me, dat de meeste mensen net voor of net na hun verjaardag sterven. Zo is het ook met mijn moeder gegaan : gestorven op 5 april, geboren op 10 april.

Maar als die lelijke muur mijn ziel was, de onbekende vrouw mijn troostende moeder, mijn vader mijn eeuwige held, de twee tienermeisjes slechts droomfiguranten zoals je ze wel eens ziet op slechte Vlaamse televisie en als de schreeuwende vrouw mijn bevrijding was, dan kon ik mezelf geruststellen : zeggen dat het leven me goed afgaat en ik wenste mezelf een mooie en gelukkige verjaardag.

Met een V.I.P. bus reisde ik van Luang Prabang naar Vang Vieng. Een V.I.P. bus is een minibus waarin altijd één persoon meer moet meereizen dan mogelijk is. Daarom is er aan de zijkant, bij de deur, een klapstoeltje. Als je in de bus een goede plek wilt bemachtigen dan is het niet de bedoeling dat je je medepassagiers als eerste laat instappen omdat je het zélig vindt, die jonge knul die een kater heeft en wallen tot op zijn kin, omdat je van mening bent dat vijftenzestigplussers de meest comfortabele plaatsen dienen te krijgen of omdat je vindt dat stelletjes naast elkaar horen te zitten.

Nee! Waar het om gaat bij het verkrijgen van de beste plek in de V.I.P. bus is geniepig elleboogwerk en teengetrappel. Die knul had de avond ervoor niet te veel moeten zuipen, die oudjes hadden niet tot hun pensioen moeten wachten met reizen en dat stelletje knuffelt thuis maar op de bank. Zodra de bus komt aanrijden been je naar de deur en stap je als eerste in, hup! Je trapt nog een paar keer naar achteren en daarna kruip je over de bank naar beste plek, precies in het midden, met uitzicht op de weg. Je maakt het jezelf gemakkelijk en gaat wijdbeens zitten. Zo snel mogelijk stop je de dopjes van je MP3 speler in je oren en wanneer er op je schouder wordt getikt door een passagier die een beetje ruimte wil, kijk je verbaasd op, of beter, je doet alsof je slaapt op die zachtleren bekleding en met die hoofdsteen in je nek. Dat is hoe je de beste plek bemachtigt in de bus, want laten we wel wezen: in dit leven gaat het om de *survival of the fittest*, en de sterkste, dat ben jij! Maar dat bedacht ik toen ik als laatste de bus instapte omdat ik had gewacht tot iedereen was ingestapt en er geen stoel meer over bleek te zijn. Of toch: een uitklapkrukje! Ik ging zitten, naast Ben. Ben was vijftig en groot en kaal en onder de mouw van zijn T-shirt stak een stukje van zijn tatoeage, maar of het de staart van een draak was, of een hartje, kon ik niet zien. Hij was bedroefd, want hij had die ochtend afscheid moeten nemen van zijn favoriete T-shirt. ‘Hij stond op het punt een cocktail te nemen van opium en limoensap,’ zei zijn vrouw. ‘Opium?’ vroeg ik. ‘Limoensap?’

‘Dodelijke combi.’ Ben rolde met zijn ogen en liet zijn hoofd op zijn schouders zakken. ‘Maar Vang Vieng is een goede afleiding. Er is van álles te doen daar. *Tubing* bijvoorbeeld!’ Ik begreep dat je bij *tubing* met een busje naar een plek drie kilometer ten noorden van Vang Vieng wordt gereden. Daar krijg je een reddingsvest en een tractorband en vervolgens ga je met de band om je middel te water en dobber je de Nam Song rivier af totdat je weer in Vang Vieng bent. Onderweg kan je stoppen voor een drankje. Sommigen drinken te veel drankjes en spoelen dood aan. ‘Je kan er ook kajakken,’ zei hij. ‘Hmm,’ zei ik.

Door een gat in het asfalt stuitte ik van mijn klapstoeltje bij Ben op schoot. ‘Of kanoën,’ fluisterde hij in mijn oor. Zijn vrouw trok haar wenkbrauw op. Ik schoof terug naar mijn V.I.P. klapstoeltje. De laatste keer dat ik had gekajakt of gekanoed of gewildwaterraft, of wat het ook was wat ik in een bootje op een rivier deed, was in de Spaanse Pyreneeën, met een vriend die bij elk naderend rotsblok Olé! Olé! riep terwijl ik jammerde dat ik nog niet dood wilde. De enige prettige herinnering aan dat weekend was dat in het hotel bij het ontbijtbuffet chocoladedonuts werden geserveerd. ‘Paardrijden,’ zei Ben. ‘Oh,’ zei ik. ‘Ja, ja.’ Ik herinnerde me ineens de dag dat ik over een stoffig paadje in een Cubaans dorp liep en een woest aantrekkelijk heerschap te paard halt hield en mij vroeg waar ik naartoe ging. Ik viel in katzwijn in het mulle zand, voor de paardenhoeven. Tegen de tijd dat ik weer was opgekrabbeld was hij van zijn ros gesprongen.

De dagen erna reden we samen op zijn paard urenlang over vlakten en langs bergen en door dorpen, wat ik, ondanks dat ik mijn scheenbenen voortdurend openhaalde aan het struikgewas, ontzettend romantisch vond. Het probleem was dat ik af en toe een eigen merrie kreeg. Omdat ik bang was haar pijn te doen durfde ik mijn hielen niet te hard in haar flanken te drukken of te hard aan de teugels te

trekken, dus als ik haar tot actie wilde dwingen streelde ik haar manen en fluisterde zwakjes tóé dan. Door mijn gebrek aan overwicht deed het paard waar het zelf zin in had, en dat was grazen aan het struikgewas terwijl mijn cowboy aan de horizon verdween, of steigeren en galopperen waardoor ik van het zadel werd geworpen en aan de teugels door stof en struikgewas werd getrokken totdat mijn woesteling honderden meters achter mij met zijn tong klakte en de hengst plotsklaps midden in de stront halt hield en keurig wachtte, het schijnheilige beest.

Ben stootte mij aan. *'Ballooning!'* riep hij. *'Juist,'* zei ik. *'Rock climbing! Caving! Rafting!'* *'Nou nou,'* zei ik. We reden tussen hoge kliffen van krijt. Van de hellingen stroomden zand, klei en rotsblokken naar beneden het dal in. Af en toe stopte de buschauffeur omdat voor ons scholers het puin van de weg ruimden. Van een dergelijke pauze maakte ik gebruik om van positie te wisselen. Ik zat gehurkt op het krukje, in kleermakerszit of ik hing ondersteboven aan de handvaten. Soms spartelde ik met mijn benen in de lucht of bungelden mijn voeten over de hoofdsteunen van de passagier die voor mij zat.

'En?' vroeg Ben toen we aankwamen in Vang Vieng. 'Weet je al wat je gaat doen?' De buschauffeur opende de deur. Ik rolde van mijn klapstoeltje op de parkeerplaats van het busstation. 'Ik houd het bij wandelen,' zei ik. 'Of fietsen.'

In het centrum zwaaiden achttienjarigen in zwemkleding lallend met een bierblikje in hun ene hand en een rubberen band in hun andere over straat. Dit was beslist niet mijn bestemming. Maar ach. Als ik het echt niet meer zag zitten, kon ik altijd nog een cocktail van opium en limoensap innemen.

Ik schaam me een diep gat in de grond, want daar staan ze: pindakaas – hagelslag – becel. Op de ontbijttafel van een Nederlands gezin. In de ontbijtzaal van een hotel in Monte Estoril (nabij Lissabon), Portugal. Het buffet van het vier-sterren-hotel is heel erg uitgebreid, lekkere broodjes, croissantjes, cake, honing, jammetjes, uitgebakken spek, ei-varianties, fruit, allerlei soort ontbijtgranen, yoghurt, melk. Genereus en gastvrij gevulde tafels. Heerlijk. Vind ik. Maar zo niet de tafel voor me. Want dan ben je Nederlandse en heb je een vakantie geboekt met je man, en je drie puber kinderen en pak je jullie zwemspullen, voor de zekerheid een extra afritsbroek, badlakens en pindakaas, hagelslag en becel mee. Want stel je toch eens voor dat je een paar dagen, wat zeg ik, misschien wel twee weken, zonder pindakaas, hagelslag en becel zou moeten leven. Dat zou gelijk staan aan een langzame, en intens pijnlijke dood. Want iets anders eten dan je elke ochtend doet is een avontuur dat je niet aan wil gaan. Dat je niet aan kan gaan, omdat de gedachte alleen al je misselijk maat. En je wil ook absoluut niet dat je drie kinderen aan andere smaken gewend raken. Ben je gek? Het idee alleen al: voor je het weet willen ze hun horizon verbreden en komen ze met een buitenlander thuis. Of een zwerver. Met een accent. En dat is wel het laatste wat je als Hollandse vader en moeder wil.

En ik schaam me. Omdat ik aan de hotelmensen zie dat ze het niet gek vinden... Blijkbaar doen meer mensen dit. En met meer mensen bedoel ik Nederlanders... "Snel – Engels praten!" zeg ik tegen mijn lief. En terwijl we ons proberen te distantiëren realiseer ik me hoeveel moeite ze gedaan moeten hebben om de heilige pindakaas-hagelslag-becel-eenheid hier te krijgen. Iets met koeltasjes? In de handbagage? En mag zo'n pot pindakaas wel door de douane? En heeft ieder van hen dan een onderdeel meegenomen? En bijna wil ik het ze vragen, maar zegt m'n lief "espresso?" en antwoord ik "sim".

En dan is er nog zoiets: De eerste ochtend keek ik na het ontwaken even op het balkon naar de zee, frisse zilte buitenlucht opsnuiven, genieten en wakker worden tegelijk. En toen zag ik ze liggen. De vier strandlakens, ieder op zijn eigen zonnebed. 'zo die gaan lekker vroeg zwemmen' dacht ik nog. Maar tijdens het ontbijt op het buitenterras zag ik nog steeds niemand in het zwembad, of op die zonnebedden.... Zo'n uur later – toen mijn gezin klaar was om naar zee te gaan – wierp ik een nieuwsgierige blik naar beneden. En okee, er waren wel mensen aan het zwemmen, maar die hoorden niet bij die bedden. Alle andere zonnebedden waren inmiddels vol. Met mensen, voornamelijk. Soms met een eenzaam in de wind wapperende novelle. Maar de vier vroeg behaande bedjes bleven leeg...

Later die eerste dag wagen wij ook een plons in het zwembad. Opdrogen doen we hangend op een muurtje als hagedissen, want op alle bedden liggen handdoeken. Ik begin te vermoeden dat de handdoeken hier een eigen leven leiden. Die staan zelfstandig op uit de handdoeken-kast, breken uit het badmeesterhok als die even is afgeleid door vrouwelijk schoon en gaan lekker liggen waar ze willen liggen. Het moet wel, want mensen die bij die handdoeken horen zijn in geen velden of wegen te bekennen.

Om een uur of twee, als het te warm wordt, en wij ons klaarmaken voor de siesta, zie ik het pindakaas-gezin ineens op die zonnebedden liggen. D'r zal vanochtend wel iets tussen zijn gekomen...Misschien was de hagelslag op en hebben ze stad en strand afgezocht naar een nieuwe doos... om gedesillusionerd, een beetje bang en ontheemd naar het hotel terug te keren... Vandaar dat ze nu ook niet gaan zwemmen, ze zijn te treurig... Dat zal het wel zijn... Hoop ik... Toch....

Maar nee. Het ritueel van de familie Pindakaas keert elke volgende dag terug. Elke dag voordat ik wakker ben, is de Nederlandse moeder of vader – maar ik verdenk de moeder – wakker geworden van

de wekker, ik schat rond een uur of zeven. En naar het zwembad gegaan met hun vier badlakens. (Vier. Eén van de kinderen blijft binnen. Z'n of haar roes uitslapen.) Om daar elke dag -dezelfde – stoelen te claimen en daarna weer naar bed te gaan. Met een voldaan gevoel. Net als onze kat die elke ochtend staat te mauwen bij de achterdeur, en zodra je die opendoet hetzelfde rondje loopt, om d'r geurspoor te sproeien, om dan weer bij de achterdeur te piepen dat ze naar binnen wil om op haar plekje op de bank te gaan liggen.

Alleen loopt onze kat een rondje door de tuin. Zij vliegt niet 1848 km heen en 1848 km terug om d'r ding te doen. Zij heeft niet 2000+ euro neergeteld om zich te verplaatsen. En oja, onze kat is een dier. Al kan ze soms heel menselijke dingen doen. Als nieuwsgierig zijn naar nieuwe smaken. Of is dat wel menselijk? Ik begin eraan te twifelen. Maar onze kat is dan ook niet Nederlands, maar Cyper. Pindakaas en hagelslag, ze vindt het niet lekker. Maar – en dat moet gezegd; ze heeft het wel allebei geproefd. En dat is misschien wat die mensen scheidt van ons dier...

P.S. Wij hebben heerlijk gegeten in Cascais (en omstreken). Bij:

- Massala – Indiaas restaurant – waanzinnig uitgebreide kaart en alles is lekker.
- House of Wonders – die nu niet alleen een dakterras hebben, maar ook een vegetarisch (veganistisch) restaurant, met een 'mezze' idee. Dus voor een vast bedrag zo veel en vaak opscheppen als je wil – hoe Hollands wil je het hebben?
- Aroma – die een andere kok en kaart hebben dan toen ik er de vorige keer was, maar met name de Koraanse gerechten zijn bijzonder lekker.
- Bij de Palm Tree Pub is de kaart ook nogal uitgebreid, en niet alles even goed (lees: het meeste valt tegen en er zit geen enkele samenhang in wat ze aanbeiden), maar voor een mooi malse biefstuk is dat wel echt een goede plek.

Voor de zoete zaligheden:

- Artisanì – een over-overheerlijk ambachtelijke ijstent aan de boulevard. Super vers en puur. En een bolletje mag uit twee smaken bestaan... Wat een uitkomst is met al die heerlijke smaken (gember, citroentaart, gianduja, citroen-basilicum, aardbei, meloen – zijn een aantal aanraders)
- Zenith – mooie pastelleria in een hotel, en je kan je taartje op het dakterras opsmikkelen.

Eva K. Mathijssen – www – ontgooien

Winkelwagentjeswoensdag

Ik heb een hekel aan boodschappen doen, maar ben gefascineerd door mensen en de inhoud van hun winkelwagentjes. Ik probeer me aan de hand van hun boodschappen voor te stellen wie ze zijn en waarom ze nu, op dit moment, deze boodschappen doen.

Inhoud wagentje – om 10:52

- gehakt, een pond, schat ik
- zak tafelaardappelen,
- 4 kg zuurkool,
- Gewone krulpeterselie in een zakje
- Sperziebonen
- mona
- drilpudding, roze, waarschijnlijk aardbei
- 1 fles sherry, droog.

Inhoud wagentje om 11:01

- gehakt, een pond, nog steeds kilootje
- kriel
- zuurkool,
- gewone krulpeterselie in een zakje
- chocolade puddinkjes,
- twee éénpersoonsporties diepvriesgroenten

Hij staat voor de vriezer. Z'n hand op de greep, maar hij maakt de deur maar steeds niet open. Alsof hij voor het eerst van zijn leven voor zo'n vriezer staat, zo zorgvuldig is hij alle letters aan de andere kant van het glas aan het lezen. Hij heeft er net zelfs zijn leesbril voor opgezet. Het duurde even voor hij hem vond, tastte al zijn zakken af, lachte hoofdschuddend toen hij over zijn kalende hoofd wreef, en moest toen even naar adem happen. Het moment dat hij zijn hand op zijn borst legde voelde hij de bril. Aan een koordje om zijn nek, zodat hij hem niet kwijt zou raken. Zodat hij hem bij de hand zou hebben op dit soort momenten, waarop je heel aandachtig de inhoud van een supermarktvriezer moet lezen. Hij zoekt iets. Maar wat?

Hij pakt zijn telefoon. En belt. En wacht. Er neemt blijkbaar niemand op aan de andere kant van de lijn. Hij belt nog eens, maar stopt dan ineens, geschrokken, zijn telefoon in z'n zak. En vervolgens loopt hij hetzelfde rondje als eerst, maar legt nu sommige dingen uit zijn wagentje terug, en pakt er andere boodschappen voor terug. Maar hij eindigt weer bij de vriezer, en mompelt iets.... iets dat het midden houdt tussen geïrriteerd en, ja, droef.

Zij aten natuurlijk elke woensdagavond samen een aardbeien-drilpuddinkje. Dat hij die dan eerst op een bordje had gezet en met een theatrale zwaai, en een 'tadaa', of nee, een 'whopla' had omgekeerd, waarna zij het plakertje over het gaatje er vol heel zorgvuldig afpulkte terwijl ze over de rand van haar bril naar zijn verwachtingsvolle grijns gluurde en ze samen wachtten tot de pudding zich losblubberde. Zij onthulde dan elke woensdagavond de blozende pudding. En zij is degene die hij belt. Met vragen over of het nou platte of krulpeterselie moet zijn. En zij is degene die niet opneemt. Niet meer. Hij moet er nog aan wennen, aan dagen vol 'niet meer'. Het is alleen maar minder. Hij moet wennen aan hoeveelheden, aan steeds haar portie weggoaien. Als hij de 4 kilo zak tafelaardappelen voor een kilootje kriel verruilt vertilt hij zich, zo licht is zijn leven

nu, en hij struikelt bijna over het winkelwagentje. 'Ik had een mandje moeten nemen.' Misschien, maar nu kan hij zich aan iets vastklampen. Als hij langs eenpersoonsporties magnetron-maaltijden loopt trekt hij eerst een vies gezicht, en daarna haalt hij opgelucht adem. Hij is niet de enige die net z'n vrouw verloren heeft...

De meeste moeite heeft hij met de sherry. Om die terug te zetten. Hij zet hem neer, pakt hem op, zet hem weer neer, reikt er nog één keer naar en loopt dan weg. Snel. Naar de vriezer. Die hij staat te lezen als een gebruiksaanwijzing. Een gebruiksaanwijzing voor zijn nieuwe leven van één kilo kriel. Het worden diepvriesgroenten, Hollandse mix. Makkelijk te doseren. Kan hij precies maken hoeveel trek hij die dag heeft, al heeft-ie niet veel trek, maar hoeft-ie tenminste niks weg te gooien. Hij heeft hij een hekel aan, hij heeft de oorlog nog meegemaakt. De laatste keer stond hij boven de prullenbak te huilen, terwijl hij de zuurkoolstamp uit de overschotel schraapte. Niet vanwege de oorlog, die oorlog leek helemaal nergens op vergeleken met dit. Hij had gemorst, een dikke plakkerige klodder puree op zijn blauw-groen geblokte sloffen, en voor hij het wist liepen de tranen over zijn wangen. Alsof hij zijn lief nu net te grave had gedragen. Bij de begrafenis was hij heel kalm. Er moest ook zoveel geregeld, en zijn schoondochter was van streek, dus leek het hem niet het moment om ook een potje te staan grienen. De dagen na de begrafenis kwamen er mensen over de vloer, burens die eten hadden gekookt, die even een praatje kwamen maken, die vroegen of ze iets konden doen. En als ze dan konden, dan zei hij ja, en anders bedankte hij vriendelijk. Die eerste dagen na de dood wilde hij soms alleen zijn, en toen die dag kwam dekte hij de keukentafel voor hem alleen, ging zitten en wachtte. Na drieëntwintig minuten niks stond hij op en deed de koelkastdeur open. Niks. En voor het eerst in hun 56 jarige huwelijk viel het hem op dat er een klein compartimentje met een deurtje in die koelkast zit. Hij probeerde het te openen, en na een ferme ruk stond hij oog in oog met een ingevroren overschotel. Haar ovenschotel. 'God, wat houdt hij toch van dat mens.' En 's avonds om een uur of negen, na een grote ontdekkingsreis op zoek naar lucifers en een ervaring rijker hoe de – elektrische – oven nou precies werkt was dus over. En dat, het laatste van haar, van toen ze d'r nog was, gooide hij nu weg, omdat het echt niet meer in zijn maag erbij kon.

En dus staat hij vandaag voor de vriezer. "Heeft u ook diepvrieszakjes?" Hij zet de Hollandse mix terug, loopt met de winkelmedewerker naar het schap met vershoudfolie, vuilniszakken en diepvrieszakjes, loopt even langs de groente-afdeling en gaat dan naar de kassa. Zij had een hekel aan van die diepvriesgroenten in groene dozen, waterige gekleurde klonters die allemaal hetzelfde smaken, naar snot. Daarom hadden ze ook maar zo'n klein vriesvakje, voor noodgevallen. En hij kan het niet over zijn hart verkrijgen om daarmee thuis te komen. Hij moet wel goed voor zichzelf zorgen.

Inhoud wagentje om 11:06, bij de kassa.

- gehakt, een pond,
- kilootje kriel
- zuurkool,
- gewone krulpeterselie in een zakje
- chocolade puddinkjes,
- twee éénpersoonsporties pond sperziebonen
- diepvrieszakjes, 1 liter, hersluitbaar.

Als hij de supermarkt uitloopt besluit hij dat hij een vriezer zal kopen, een klein model, zo eentje dat ook in een bejaardenhuis past... En dat lucht hem op. Maar elke keer als hij de vriezer aan hoort slaan mist hij haar. Hij wou zo graag dat ze niet dood was, maar gewoon was bevroren, zodat hij haar een keertje, in geval van nood, kon ontdooien.

Fleur Bonafee – Weg met de bieb, leve marktplaats

“VVD: Marktplaats kan de openbare bibliotheek best vervangen” kopte Het Parool afgelopen week naar aanleiding van vragen van VVD Amsterdam over de kostenefficiëntie van de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA). Gemeenteraadslid Rik Torn van de VVD: “In het verleden bleek in sommige OBA-vestigingen een uitgeleend boek 11 euro aan subsidie te kosten. Tevens liggen sommige wijkbibliotheken slechts 2 minuten per bus of 5 minuten per fiets uit elkaar. Het is niet meer dan normaal – zeker gezien de opkomst van digitale uitleen – dat nut, noodzaak en kosten van de huidige 23 bibliotheekfilialen onder de loep worden genomen.” Ondernemerschap en rendementsdenken in de bieb, daar kon je na de kaalslag in de kunst en cultuur op wachten. Amsterdammers zijn volgens de VVD voor een goed en goedkoop aanbod van boeken allang niet meer afhankelijk van de bibliotheek. VVD woordvoerder Cultuur Samira Bouchibti: “Via websites als Marktplaats is de gehele Wereldbibliotheek voor een paar euro per titel te koop. En eenmaal gelezen kan hetzelfde boek net zo gemakkelijk weer worden doorverkocht.” Voor die tip zal de nieuwe Scheltema, en al die andere boekhandels die het water aan de lippen staat, VVD Amsterdam dankbaar zijn.

“Wat vindt u ervan?” vraag ik aan enkele bezoekers van de Centrale Bibliotheek in Den Haag. Hun reacties variëren van een diepe zucht of een zachte verwensing tot handen en ogen die vertwijfeld naar de hemel draaien. “Wat jammer!” vindt de een. “Kapitaalvernietiging,” zegt nummer twee. “Volstrekt idioot,” meent een derde. “Kortzichtig,” vindt weer een ander. “Ontzettend dom,” zegt een moeder die frequent in de bibliotheek komt. “Waarom? Omdat lezen ontzettend leuk is. En verder... wij komen alleen om boeken te halen. Maar er is hier zo veel meer te doen.” Een snelle blik op de website van bibliotheek Den Haag bevestigt dat een bibliotheek meer is dan een opslagplaats voor boeken. Leescafé. Nederlandse en buitenlandse kranten. Tijdschriften. Kinderactiviteiten zoals babycafé, voorlees- en knutselmiddagen. Vraagbaak. Kenniscentrum. Uitwisseling van cultuur. Lunchconcerten. Tentoonstellingen. Bijzondere collecties over Den Haag en de Antillen. Draadloos internet. Studieruimte. Jongeren maken er hun huiswerk. Studenten komen er studeren. Werklozen zoeken er een baan. Cursussen en workshops voor computer en internet. Taallessen. Wetswinkel. Debatten, lezingen en literaire evenementen. Bladmuziek en songbooks. Muziek cd’s. Luisterboeken en hoorcolleges. Speelfilms. TV-series. Games. Documentaires. En natuurlijk boeken. Heel veel boeken. Zouden ze dat bij de VVD Amsterdam niet weten?

“Volgens de VVD kunt u die boeken net zo goed op Marktplaats kopen,” opper ik. De moeder schudt resoluut het hoofd. “Mijn kinderen lezen veel. De boeken zijn niet aan te slepen. Ook als ze een paar euro kosten, of 50 cent zoals in kringloopwinkels of op Koningsdag, zou dat behoorlijk oplopen. Trouwens, waar moet ik al die boeken laten?” Een andere moeder sneert: “Bij de VVD hebben ze het financieel blijkbaar zo goed voor elkaar, dat ze geen idee hebben hoe wekelijks ‘een paar euro’ erin hakt. Per boek. Daar komen de verzendkosten nog bij. Dat is voor veel mensen verschrikkelijk veel geld. En wie betaalt de kosten van het retourneren, als een boek niet bevalt? Tweedeling, nog nooit van gehoord. En de tijd die het kost, heeft de VVD daarover nagedacht? Elke week voor vier kinderen boeken op internet zoeken, kopen, verkopen, verzenden... Wie kan zich dat permitteren?! Laat Jetta Kleinsma en UWV het maar niet merken. Voor je het weet, heeft iemand met een bijstandsuitkering een boete aan zijn broek.” Oeps, dat is waar ook. Zou de VVD ook dat vergeten zijn?

Marktplaats kan de bibliotheek niet vervangen. Bijvoorbeeld vanwege de kennis. Of omdat je er zo heerlijk kunt neuzen, iets nieuws ontdekken. Je kunt op Marktplaats geen boek zoeken waarvan je niet weet dat het bestaat. Boeken speciaal geschreven voor kinderen met dyslexie of autisme? In de bibliotheek staan ze op de plank. Problemen met je peuter die niet op de pot wil? Daar zijn

voorleesboeken over. De bieb helpt je op weg. Met je kleuter praten over een baby op komst? Je kunt er samen over lezen. Hoe erg je papa kunt missen als die er niet meer is, waarom ook jonge kinderen sterven, en waar opa naartoe gaat als hij dood is – het komt allemaal aan de orde in de recent verschenen gedichtenbundel *'Doodgewoon'*. Ook daar zal Marktplaats je niet op wijzen.

Tot slot: het is niet iedereen gegeven om met bus, tram of benenwagen twee kilometer verderop een boek te gaan lenen. Laat staan om er even binnen te wandelen voor een praatje, een vraag, een cursus, een concert. De bibliotheek moet laagdrempelig zijn. Makkelijk toegankelijk. Dicht in de buurt, jouw eigen buurt. Het gaat daarbij niet om die twee minuten in tram of bus, maar om het prijskaartje dat daar aan hangt. In Den Haag is het openbaar vervoer het duurste van Nederland. Neem dan maar eens elke week je vier kinderen mee naar de bibliotheek. Dat kunnen veel mensen niet betalen. Dan maar fietsen? Je zult geen fiets hebben of niet kunnen fietsen. Het hele gezin achterop de bagagedrager is ook geen feest. Om het over 3-4 boeken per kind aan het stuur niet te hebben. Je slingert zo het ziekenhuis in. En dan de ouderen die alleen achter een rollator kunnen schuifelen. Grote kans dat die straks allemaal in Amsterdam niet meer naar de bibliotheek kunnen. Die ben je kwijt, met alle gevolgen van dien. Verlies aan kennis. Leerachterstanden. Verschraling. Vereenzaming. Wel lekker lang zelfstandig thuis mogen wonen, maar geen bibliotheek in de buurt. Het moet niet gekker worden. De stap van Nederlander naar Neanderthaler wordt steeds kleiner.

Misschien kan VVD Amsterdam zijn voordeel doen met de ervaringen in Den Haag. Daar werden vanwege de bezuinigingen in 2011 zes van de achttien wijkbibliotheken besloten. Toevallig juist in die wijken met veel inwoners (al dan niet met een allochtone achtergrond) met een beperkte beurs, een relatief hoge werkloosheid en taalachterstanden: Schilderswijk, Spoorwijk, Morgenstond, Bouwlust en Moerwijk. In plaats van de wijkbibliotheek kwam er een veel kleinere buurtbibliotheek, maar die zetten met hun beperkte boekencollectie en openingstijden geen zoden aan de dijk. Zoals voorspeld, leidde de sluiting van de zes wijkbibliotheken tot een dramatische terugval in de aantallen bezoekers en lidmaatschappen. Zo daalde in de eerste maanden van 2013 het aantal bezoekers met 150.000 en het aantal leden met 4500 ten opzichte van 2012 – een schril contrast met de jaren daarvoor toen de aantallen alsmear toenamen. En het aantal boekuitleningen in de Schilderswijk kelderde van 66.000 (in 2010) naar 2000 (in 2014). In de loop van 2015 gaat de wijkbibliotheek in de Schilderswijk weer open. Gepleit wordt om in elk geval in de Spoorwijk hetzelfde te doen. Een dure les zonder parlementaire enquête – gratis voor VVD Amsterdam. Moge het Amsterdam tot voordeel strekken.

Freddy Was – Een instant tweelingbroer

Ze droomde er al van tijdens de eerste jaren van haar technische opleiding. Schakelen in een truck met achttien versnellingen, honderden pk's in goede banen leiden. Liefst afgewerkt in deep sky blue en met chromen luchtinlaten. V. wilde ontsnappen uit haar dagelijkse routine en liefst in stijl. Ze was een doordouwer. Ze liet zich niet snel van de wijs brengen en in dit milieu was dat precies een karaktertrek die het verschil kon maken. Van een vrachtwagenchauffeur verwachtte de goegemeente meestal dat het een man was. Maar dat weerhield haar niet om de opleiding succesvol af te werken. Makkelijk was anders. Steeds omringd door testosteron, aangevuld met felle meningen over vrouwelijke truckchauffeurs. Na een tiental moeilijke jaren leasede ze eindelijk haar eigen truck. De bank verwachtte elke maand een stipte aanbetaling en daar slaagde ze tot nog toe wonderwel in.

't Werd hoog tijd om initiatief te nemen, overwoog V. Verjaren deed ze sowieso niet graag, maar dit jaar werd ze willens nillens opgescheept met een presentje van haar beste vriendinnen. Niet te vermijden dus. Eender welk leugentje om bestwil zou niet standhouden. De te-goed-bon lag netjes langs haar computer en ze las er zwart op wit: *'Recht op een tandemsprong bij Club Skydive'*. In kleine typografie kon ze nog ontcijferen dat de bon voor 15 oktober moest geregistreerd zijn. En die dag kwam snel opzetten.

Tijdens de lange afstandsritten van de laatste weken was het haar al opgevallen dat de herfst stilaan aanklopte. Hier en daar lag de weg bezaaid met bladeren in typische herfstkleuren die door de turbulentie van haar truck speels opwarrelden in soms eclatant zonlicht. Tijd dus om die afspraak hard te maken.

Surfend was de zaak snel beklonken. Via de website van de Club Skydive reserveerde ze in enkele muisklikken haar tandemsprong. Meteen diende een andere gedachte zich spontaan aan: 'Was dit een enkele reis richting het hiernamaals?'

Bij het ontwaken werd duidelijk dat de sprong vandaag op het programma stond. Schitterend weer overigens. Geen briesje te bespeuren. Hier en daar zorgden cirruswolken voor een zomers kleurenpalet. Uiteraard bleven precies vandaag de eerste najaarsstormen haperen boven de Deense Faeröereilanden. Geen uitstel dus! Een kop dampende koffie – alleen al de geur deed het irritante geluid van haar wekker vergeten – een sneetje brood en wat fruit, meer had ze niet nodig om goedgeluimd de dag aan te snijden. In de douche neuriede ze een klassieker. Ze genoot minutenlang van de krachtige waterstraal. In een felrood slipje stond ze voor haar beperkte garderobe. Haar keuze was snel gemaakt. Om een trendy outfit had ze eigenlijk nooit veel gegeven. Regelmatig liep ze eens doorheen een of andere kringloopwinkel of bezocht ze tweedehands- en vintagestores in de stad. Met enig geluk sloeg ze daar haar slag. Ze gaf ook spontaan toe aan aanbiedingen tijdens de solden dagen.

Met een klap liet ze de deur van haar appartementje dichtvallen. Met haar jas onder de arm liep ze richting parking. Haar tweedehandsautootje was dringend toe aan een schoonmaakbeurt. "Wanneer ik deze sprong overleef", dacht ze glimlachend, "voeg ik het toe aan mijn bucketlist." "Die verdomde sleutel", murmelde ze. Ze vocht met haar handtas. Haar hand graaide tussen allerlei overbodige spullen. Ergens in een hoekje, onder de verfromfaaide rekening van haar boodschappen, vond ze de sleutel. Haar handtas belandde met een zwier op de passagierszetel. V. bekeek zichzelf in de achteruitkijkspiegel. Hier en daar lachrimpeltjes, donkerbruine ogen. Op haar neus enkele sproetjes. Ze was blij. Ze had haar leven duidelijk op de sporen. In een vloeiende beweging schakelde ze in eerste en reed de parking af, richting centrum. Eerst stonden enkele boodschappen op het programma. Ze had daarna nog ruim de tijd om in een plaatselijke brasserie een kleinigheidje te nuttigen. Een uurtje na de noen werd ze verwacht aan de bar van het plaatselijke vliegveld. Tijd zat!

Uiterekend haar bowlingclubje, haar eigen gang, stond V. op te wachten aan het clubcafé. Uitgelaten als een groepje pubers – de alcoholrijke dranken vloeiden al rijkelijk in afwachting van haar intocht – trakteerden ze haar op een hele reeks smakkers, hier en daar aangevuld met enkele dubbelzinnige uitspraken in alle tinten grijs! Nog een enkele toast. V. hield het op bruiswater ... want reglementen. Vervolgens werd ze vriendelijk verzocht zich te begeven naar de kleedruimte. Haar gezelschap bleef ter plekke, kwestie van de sfeer erin te houden.

Ze droeg eerder grauwe vrijetijdskleding, een deal tijdens de voorbije solden dagen maar ook haar robuuste schoenen ontsnapten niet aan een vluchtige controle. 'Veiligheid voor alles' las ze op een plakkaat met enkele tekenen van corrosie. Restte nog een krabbeltje op het standaardformulier waarin ze verklaarde in goede gezondheid te verkeren. De loods met transparante dakplaten, waar een korte briefing plaatsvond, bevond zich op een steenworp van de kantine. Een afstand die, in de gegeven omstandigheden, toch verdraaid ver leek. Het zware gevoel in haar benen nam toe bij elke stap.

Ze bevond zich nu in de members-only-zone. Het was hier dat haar een passagiersharnas werd aangemeten. Het was ook op deze plek dat ze kennismakte met haar tandemmaster. De begrippen kennismaken noch ontmoeten waren hier echter op hun plaats. 'Platwalsen' of 'uit het veld slaan' ... kwamen beter in de buurt. De gozer die haar opwachtte, leek op een kruising tussen Patrick Dempsey en George Clooney, twee heerschappen die al meer dan eens haar escorte waren tijdens enkele pittige nachten in het isolement van haar vrachtwagencabine. V. wist nauwelijks hoe ze zich moest gedragen. Haar levenservaring, haar coole opstelling, zelfs haar babbeltzieke levensstijl, niets van dat alles kon ze nog appelleren. Daar stond ze ... beschroomd, totaal uit het lood geslagen en meteen smoor op een kerel die ze van haar noch pluim kende! Nam haar instinct het hier zonder meer over?

"Tandemspringen is de ultieme manier om kennis te maken met deze mieterse sport", informeerde haar nieuwe maatje, Pelle. "Mieters?", dacht ze.

Voordat ze het zich goed en wel realiseerde, had ze plaatsgenomen in de Cessna die brullend taxiede op de startbaan. Ondertussen werd ze door middel van 4 haken stevig bevestigd aan het harnas van haar instructeur. Van vrij bewegen was geen sprake meer. Pelle werd haar instant tweelingbroer. In de beperkte ruimte van het vliegtuig, de stoelen waren verwijderd, zaten nog drie parachutisten. Zij genoten zichtbaar ontspannen van het uitzicht. Af en toe lachten ze om een of andere grap. Dit was beslist niet hun eerste sprong. Met regelmatige tussenpozen bracht de piloot hen up to date.

"We klimmen tot een drophoogte van 4000 m. Bij groen licht openen we de deur en dan doe je precies wat ik je zeg! O.K.?" Enkel een schor "hmm" kwam over haar lippen.

Wat daarna geschiedde kon V. zich niet meteen meer voor de geest halen. Flarden wel, ja! De open deur, dat ijzingwekkend perspectief, het pandemonium van geluiden wanneer je tegen 200 km/uur die aardkloot alsmaar naderbij ziet komen. Maar ook die ongedwongenheid na het openen van het valscherms, het genot van een grandioos panoramisch uitzicht en de vraag om meer, na die zachte landing.

Na alle plichtplegingen vroeg Pelle haar schuchter of ze samen konden klinken op het welslagen van deze sprong. V. plooidde grijnzend haar valscherms op, vergat gelijk haar vrienden en trilde van opwinding.

Op een zaterdagvoormiddag -zoals de titel al laat doorschijnen- liep ik in Brussel. Ik moest naar het Muntplein gaan. Wel ja, 'moest'. Ik moet niets. Maar ik had afgesproken met een vriend die iets nodig had. Wat hij juist nodig had, is niet relevant voor dit schrijven. Een kleine futilliteit. Dus, ik ging naar het Muntplein, en sprak kortstondig met hem af. We praatten even bij, gaf hem wat hij nodig had, en namen terug afscheid. Na deze kleine tussenvoorstelling was ik op mijn weg naar het station. De straten gevuld met een slomp aan mensen, schuifdeuren van winkels die eindeloos open dicht gaan, een hectische drukte. Tussen die drukte liep ik. Slalomend doorheen de slenterende mensen, wiens ogen op de etalages waren gericht. Ik keek niet naar de winkels. Ik keek naar de mensen die keken. Wat een fascinerend schouwstuk is moet ik toegeven. Zeker op een plek als de Nieuwstraat, waar er meer variatie is onder de mensen, dan de soorten bonen bij uw lokale hipsterkoffiebar. Maar daar liep ik dus tussen. En dat bracht mij rust. Lopen te midden van deze bontheid. Een mengelmoes van tinten, stijlen, talen (al dan niet patois). U noemt het maar op, het zou er wel zijn.

Op dat eigenste moment liep er een andere man. Een man van rond de dertig, schat ik zo. Hij droeg een zwarte broek, een simpele donkerblauwe t-shirt en een lichtgrijze zomervest. Niet dat die kleuren zo belangrijk voor hem waren. Hij was namelijk blind. Dat leidde ik af aan de stereotype zonnebril en de geleidestok in zijn rechterhand. Die stok ging gestaag heen en weer. Net als de naald van een polygraaf. U weet wel, dat toestel waarmee ze leugens detecteren in uw doorsnee actie- en spionagefilm. Maar wij liepen dus beiden aan één kant van de Nieuwstraat. Langzaam kwamen we dichterbij elkaar toe, naar het middelpunt van deze straat. Ik ontweek de mensen, mensen ontweken hem. Ik keek naar mensen. Dat ging niet in zijn geval, dus mensen keken naar hem. We stapten beiden door de straat, tot het punt zover was. We waren misschien nog een tiental meter van elkaar verwijderd. Ik merkte de man op die frontaal op mij afkwam, en ging uit een automatische tegenbeweging wat aan de kant. Dat leek me het meest respectvolle naar hem toe. Hij kwam dichterbij, met die stok die elk stuk kauwgom zo van de grond zou schrapen. Die stok ging heen en weer, heen en weer. We naderden, meter per meter. Zoals ik het had ingepland, gingen wij elkaar zijlings passeren. Al die jaren meetkunde waardoor ik menige geodriehoeken in twee heb gebroken, bewezen eindelijk hun nut. Ik dacht dat ik de ruimte die ik nodig had om die stok te ontwijken, goed berekend te hebben. Tot een plotse beweging, uit het niets. Hij ging zijwaarts in mijn richting, zonder enige aanleiding. Ik probeerde te anticiperen op die stok des doods dat hij vasthield, maar helaas. Die stok grabbelde mijn rechterbeen, en zonder het te weten trok hij met een gezwinde beweging de stok terug. Hij schuifde me onderuit. Hij voelde dat er iets was en stopte.

'Sorry! Heb ik iemand gestoten?', sprak hij me toe. Mijn handen lagen op de grond, de groeven van het asfalt aan het betasten. Ik lag in dezelfde positie die een prostituee standaard aanneemt, wanneer zij achterwaarts genomen wordt en in de leegte van de muur zit te staren. Ik zette mij terug recht en borstelde mijn handen met twee vegen schoon.

'Dat geef niet,' repliceerde ik hem. Hij stak zijn linkerhand uit, in de verwachting dat ik hem een hand terug zou geven. 'Een linkerhand,' dacht ik bij mijzelf. 'Hoe ongebruikelijk, een linkerhand uitsteken.' Mijn hele leven werd er mij verteld om mijn rechterhand uit te steken. Zo ging mijn redentie toch. Hij hield die stok stevig in zijn rechterhand, dus hij had nog maar één hand vrij. 'Meneer?', vroeg hij mij.

Ik zat in mijn gedachten nog steeds bij het feit dat hij zijn linkerhand uitstak, terwijl hij daar stond te wachten op de mijne. 'Ja, ik ben er hoor. Het is niet erg,' zei ik. Ik gaf hem dan toch mijn linkerhand. Een eigenaardig gevoel, het leek alsof de kracht uit mijn linkerhand verdween. Die werd helemaal samengeknepen door zijn hand.

‘Waar zijn hier waarschijnlijk ergens aan het midden van de straat nietwaar? Met die straatverkopers?’

Ik keek vluchtig even rond, vergat mijn linkerhand, en zag inderdaad een Filipijnse vrouw zitten. Ze trachtte van die kleine mechanische knuffelhondjes te verkopen. ‘Ja, dat klopt’, zei ik hem. ‘Okay, top! Nogmaals sorry dat ik tegen je stootte.’

‘Geen probleem, dat was vast niet je bedoeling,’ antwoordde ik hem amicaal. Een glimlach kwam tevoorschijn op zijn gezicht. ‘Haha! Dat klopt, ik heb niet opzettelijk gekozen voor dit blind bestaan.’

Ik was enigszins verrast door zijn antwoord. Ik wou hem iets bemoedigend antwoorden, maar wist niet goed wat. ‘Niemand kiest voor zijn bestaan. Het is wat het is,’ deelde ik hem mee. Die amicale toon van daarnet was onbewust omgeslagen in melancholie.

Hij knikte mild. Wonderwel wist hij waar ik ongeveer stond, kon zelfs mijn hoogte inschatten en plaatste met gevoel zijn hand op mijn schouder. ‘Leef, zolang ge kunt leven. En kijk, zolang ge kunt kijken.’

Met die woorden beëindigde hij het gesprek. Hij klopte eens op mijn schouder, en ik kreeg er nog een hartelijke ‘salu’ bovenop. Hij stapte door, terwijl zijn woorden nog tot mij aan het doordringen waren. Ik stond even stil, wist niet goed wat te doen of te zeggen. Tot ik zijn laatste zin nog eens herhaalde in mijn gedachten. ‘En kijk, zolang ge kunt kijken.’

Dus dat deed ik. Ik draaide mijn hoofd, en keek hem na. Zijn stok ging heen en weer, heen en weer. Zag hoe hij achteloos stapte, alsof de straat van hem alleen was. De mensen ontweken hem nog steeds, en stapten in een kleine boog rondom hem. En ik bleef maar naar hem kijken. Zolang ik nog kon kijken.

Inge Veringa – iets betekenen

Vrijwilligerswerk doen in het buitenland is populair. Vooral veel jonge mensen willen graag iets goeds doen en willen iets betekenen voor de wereld. Deze mensen grijpen graag de koe bij de hoorns. Ze vliegen naar een verre exotische bestemming en gaan daar bijvoorbeeld helpen een schooltje te bouwen, Engelse les geven of gaan een waterput slaan. Ook in Bolivia is vrijwilligerswerk voor toeristen 'business as usual'. Dagelijks stromen gemotiveerde, veelal jonge toeristen/backpackers het land binnen om een paar weken, maanden of zelfs een jaar vrijwilligerswerk te gaan doen.

In Bolivia gaan veel jonge vrijwilligers aan de slag in lokale weeshuizen. Ik was wel benieuwd naar het type toerist dat zich aangetrokken voelt om dit soort vrijwilligerswerk te gaan doen. Samen met een aantal toeristen bracht ik daarom een bezoekje aan een klein weeshuis in Sucre. In dit weeshuis kan je als maatschappelijk betrokken mens een tijdje vrijwilligerswerk doen. Dit weeshuis wordt gerund door Argentijnse nonnen en herbergt vooral kinderen in de leeftijd van nul tot vijf jaar oud. Veel kinderen zijn door hun ouders in de steek gelaten om verschillende redenen, bijvoorbeeld huiselijk geweld, geldgebrek en zelfs incest.

De toeristen waren een groep jonge meiden uit Australië, Zwitserland en Engeland. Ze waren op groepsreis door Bolivia en wilden toch wel graag een keer 'het echte Bolivia' zien. Ze waren vooraf door de gids gewaarschuwd dat ze niet met lege handen aan konden komen bij het weeshuis. Daarom waren ze voor het bezoek naar de plaatselijke markt geweest om nuttige spullen te kopen, zoals luiers en melkpoeder. De lokale boerenmarkt had zo te zien indruk gemaakt op de toeristen, ze waren honderduit aan het vertellen over hun belevenissen. Afijn, nu stonden ze aan het begin van alweer een nieuw avontuur, het weeshuis stond op het programma. Ze stonden te trappelen van ongeduld om naar binnen te gaan.

Voor het weeshuis stond een jongetje van een jaar of drie naast de deur. Bij de aanblik van zoveel lange, blanke meiden in korte spijkerbroeken rende hij van schrik gillend het weeshuis in. De toeristen moesten er hartelijk om lachen. Bij binnenkomst stond een Zuster de groep op te wachten. We zouden eerst naar de benedenverdieping gaan, daar waren de vier- en vijfjarigen aan het spelen op speelplein. Volgens de Zuster moesten de toeristen vooral met de kinderen gaan spelen, dat vonden ze namelijk prachtig. De kinderen waren vrolijk aan het spelen op de buitenspeelplaats, totdat de groep toeristen binnen kwamen en vooral de meisjes de handen van de toeristen vastpakten en riepen: 'mama, mama'. Ter info, dit waren geen kinderen die buitenlanders konden adopteren, dat was twee jaar geleden stopgezet door de Boliviaanse overheid in verband met de groeiende kinderhandel. Mama schreeuwen had dus weinig zin voor deze kinderen, maar dat deerde ze niet.

Een van de toeristen, een jonge vrouw met donker haar en een lippiercing pakte een klein weesmeisje op. Ze dirigeerde haar vriendin om een foto te maken: 'wel van dichtbij hè', riep ze nadrukkelijk. Beiden lachten ze naar de camera. 'Is ie goed geworden', vroeg de jonge vrouw? Haar vriendin knikte en zei: 'kijk'! De vrouw zette snel het kind weer neer en bekeek vluchtig de foto op de camera, ze lachte en ik zag haar denken; een ideale profielfoto voor Facebook. Plots verscheen de Zuster weer op de speelplaats, de kids hadden genoeg gespeeld en het was tijd voor een middagsnack. Hier mochten de toeristen niet bij zijn, dat was te veel afleiding voor de kinderen. Vriendelijk werden de toeristen verzocht naar boven te gaan om een kijkje te nemen bij de kleintjes van nul tot drie jaar.

Dat was wel de kers op de taart voor de toeristen, van alle indrukken die ze vandaag hadden opgedaan was deze wel het heftigste. Hoe kleiner en hopelozier de kinderen des te groter de aantrekkingskracht op de toerist. Uiteraard moest eerst geprobeerd worden de voorgaande profielfoto te overtreffen. Dit ging echter mis toen een toerist een baby van amper een maand oud, zo hoppakee uit de wieg viste

waarbij haar vriendin als een idioot begon te flitsen met de camera, alsof haar leven ervan afhing. De dienstdoende Zuster was 'not amused' en begon in het Spaans te tieren om de baby neer te leggen. De gids kwam tussenbeide en het liep met een sisser af. Vervolgens opperde de gids om alleen maar een beetje te gaan spelen met kinderen die iets ouder waren, van een jaar of twee. Dit is trouwens ook hetgeen wat je zou kunnen doen als je in dit weeshuis vrijwilligerswerk zou gaan doen. Een beetje spelen met de kinderen en ze helpen met kleine dingen.

Een toerist, blond haar en een T-shirt met de opdruk 'sweetie' begon een autootje voort te drukken waarop een meisje van anderhalf zat. Ze vertelde me, terwijl ze met haar voet het autootje heen en weer bewoog, dat ze erg was geraakt door het bezoek aan het weeshuis. Ze zei dat normaal gesproken kinderen haar helemaal niet leuk vonden, maar deze kinderen waren zo blij haar te zien. Ze zag het als een teken om hier iets mee te gaan doen. Ja, ze wilde absoluut terugkomen naar Bolivia om vrijwilligerswerk te gaan doen in dit weeshuis, ze had het gevoel dat ze daadwerkelijk iets kon betekenen voor deze kinderen. Wat dat dan was kon ze me niet goed uitleggen, gewoon er zijn en met ze spelen was al van grote betekenis volgens haar. Juist, maar van grote betekenis voor wie?

Het bezoek liep ten einde, we werden vriendelijk verzocht het weeshuis te verlaten. Ik zag het jochie dat aan het begin gillend was weggerend weer bij de deur staan. De groep toeristen kwam op hem af aflopen en deze keer kon hij geen kant op. Hij bleef als versteend staan en zag met lede ogen toe hoe de groep zijn kant op kwam lopen. Sommigen aaiden hem over zijn bol en zeiden chau. Toen ze allemaal naar buiten waren gelopen keek het jochie mij met grote ogen aan. Hij begreep er werkelijk niets van, wat had dit in godsnaam te betekenen?

Irene van Wesel – De buitenstaander: over begrip, onmacht en angst

Toen ik hoorde dat mijn nichtje Ninnoc levenloos geboren was, had ik juist een tentamen achter de rug en wilde net in de winterkou op mijn fiets stappen. Ik weet niet eens meer wat er door me heen ging, alleen dat ik die avond niet kon slapen. Ik kon eenvoudigweg niet geloven dat er kindjes zijn die dood geboren worden. Hoe erg ik dat ook vond, inleven kon ik me niet. Helemaal niet.

Het is al bijna elf jaar geleden dat ik voor het eerst in mijn directe omgeving in aanraking kwam met de dood van een kind. Mijn destijds toekomstige schoonzus, die ik toen pas één keer had ontmoet, baarde een prachtig meisje dat het levenslicht tragisch genoeg nooit mocht aanschouwen. Ik was nog nooit bij haar en mijn schoonbroer (de broer van mijn man) in huis geweest. Wij zagen elkaar eigenlijk zelden, misschien bij een enkele verjaardag en met kerst. En daarnaast was ik ook jong, negentien jaar, en het idee van kinderen mijlenver van mijn bed verwijderd. Bovendien zat ik op kamers in Tilburg en woonden zij in Maastricht, wat de afstand niet alleen emotioneel, maar ook fysiek alleen maar gigantischer maakte. Ik was een echte buitenstaander.

De reden waarom ik jullie dit verhaal vertel is omdat ik er destijds zo ver vanaf stond en jaren later zelf meemaakte wat het betekent om een kindje te verliezen. Ik wil vertellen wat het inhoudt om een buitenstaander te zijn omdat je daar als sterrenouder vaak genoeg mee geconfronteerd wordt en de manier waarop er gereageerd wordt soms heel kwetsend is. Weet dat het niet aan jou ligt en laat je verdriet niet bagatelliseren door onbegrip, onmacht of angst. Aan de andere kant is dit blog ook bedoeld voor buitenstaanders die worstelen met hun houding ten opzichte van ouders die een kind verloren hebben. Wellicht vinden jullie hier een zinvolle handreiking.

Op de dag van de begrafenis kwam ik voor de allereerste keer in het huis waar eigenlijk een levende baby in bed zou moeten liggen. De talloze treden die we beklommen naar de woonkamer en uiteindelijk naar de slaapkamer, voelden loodzwaar. Ik wist dat hier iets verschrikkelijke gebeurd was, maar toch kon ik niet beseffen wat. Tot ik een voet over de drempel van de slaapkamer zette. De slaapkamer waar een ledikantje stond, leeg. Niets is meer confronterend dan een leeg babybedje, denk ik. Er is een moeder en een vader, zonder baby. Er zijn kleertjes, speelgoed, luiers en álles dat een kindje nodig heeft, maar geen baby. Het kindje dat genoemd werd, dat een naam kreeg, zou er nooit zijn. De toekomst die er vorige week nog was, hield op te bestaan. Ik herinner me nog heel goed dat gevoel van breken, dat je knakt vanbinnen, toen ik dat bedje zag. Het bracht me even fysiek in aanraking met het grote verdriet van haar ouders, die dat kamertje zo liefdevol hadden opgeknapt.

Ik voelde eerst onbegrip als buitenstaander, puur omdat ik niet kon bevatten wat er gebeurd was. Een kindje is gestorven, terwijl het er nog niet was: zo ontastbaar, onlogisch en onwerkelijk. Veel buitenstaanders blijven eenvoudigweg op dit punt steken, omdat het kindje dat er niet meer is, nooit zichtbaar wordt voor hen. Ik kon me met geen mogelijkheid inleven, totdat ik dat bedje zag. Het bedje van Ninnoc maakte haar tastbaar, werkelijk, liet zonder woorden op een hele intense manier zien wat er gemist werd.

Het zien van dat lieve ledikantje maakte me niet alleen verdrietig, maar ook boos op de wereld. Ik voelde zoveel onmacht, om iets te doen, iets te kunnen betekenen, en daarom sloot ik me juist af. Eigenlijk wilde ik heel graag iets doen om te helpen, maar de zinloosheid van welke actie dan ook om de pijn te verzachten overweldigde me en daarom deed ik niets. Ik heb later zelf ervaren hoe een kleine liefdevolle daad echter wel degelijk troost kan bieden. Zelfs wanneer de wereld vergaan lijkt, heeft een aardig woord, een arm om een schouder of een kaartje met een mooi gedicht zin. Laat de onmacht je niet verlammen.

De factor angst ging pas later een rol spelen en is de reden waarom ik jarenlang niet met hen erover sprak. De dood is ongelofelijk eng, zeker wanneer het baby's overkomt. Je kunt er beter niet over praten, want misschien is het besmettelijk, althans daar lijkt het gedrag van een buitenstaander weleens op. Stel je voor, je denkt eraan dat een kind dood kan gaan, dat is zo beangstigend en verstikkend dat je het liever vermijdt. Het was pas toen bij ons een dochter geboren werd en later bij hen een zoon, dat wij er voor het eerst over spraken. Dat ik durfde te vragen wat er gebeurd was en dat die dappere sterrenmoeder mij heel open vertelde wat zij hadden meegemaakt. Ik leerde begrijpen wat hun verlies betekende, niet alleen omdat we erover praatten, maar ook omdat ik er nu zelf dichterbij stond qua levenservaring, me kon inleven in wat er gemist werd. Ik kreeg een beeld bij Ninnoc, ontastbaar maar toch werkelijk. Een gevoel bij het prachtige meisje dat nu in de wolken speelt en dat maakt dat ook ik haar mis, omdat ze er was.

Toen onze Lieve geboren werd, weer jaren later, leerde ik pas echt wat het betekent om je kind te verliezen. En ik leerde helaas ook hoe moeilijk het is om je omgeving bewust te maken van wat je mist, hoe groot of klein je kindje ook was. Ik kan een ander niet laten voelen wat er door je heen gaat als je hoort dat je baby dood is, maar ik kan er wel over schrijven. Ik kan iemand niet laten ervaren hoe het voelt wanneer je een kindje af geeft en daarna over een afdeling met huilende baby's en gelukzalige moeders naar huis moet. Ik kan dat echter wel op papier zetten. Voor de moeder die hetzelfde doormaakt biedt dat misschien herkenning. En de buitenstaander die het leest leert dan misschien een klein beetje beter begrijpen wat het betekent om een kind onzichtbaar aan je hand mee te nemen.

Irene van Wesel – Gemis tastbaar maken

“Ik had hem zo graag willen zien mama, waarom mocht ik Lieve eigenlijk niet zien?” vraagt mijn dochter, die dan net zes jaar is. Het is op dat moment al bijna twee jaar geleden dat haar wolkenbroertje geboren werd en ze denkt nog veel aan hem. Bijna dagelijks is hij het onderwerp van allerlei filosofische gesprekken over leven en dood. Ze begint zich nu ook af te vragen hoe dat eigenlijk is gegaan toen; beseft dat ze een stukje afscheid heeft gemist.

Wij kozen er destijds voor om Lieve niet te laten zien aan Sara en haar broertje Bram omdat we bang waren dat het eng zou zijn voor ze. Hun wolkenbroertje was immers niet gaaf bij de geboorte, er zat vocht opgehoopt in zijn hoofdje en hij was te klein en kwetsbaar om kleertjes aan te trekken. Hij was te fragiel om vast te houden, zijn botjes waren duidelijk door het vel heen te zien. Zelf zag ik gewoon mijn kindje wanneer ik naar hem keek, de mooie dingen aan mijn minizoon, zoals zijn wel heel bekende spitse billetjes, maar ik realiseerde me heel goed dat hij er niet uit zag als een gewone baby. “Als je hen eenmaal hebt laten kijken, kun je dat beeld niet meer terugpakken,” hoorde ik. Andersom geldt dat net zo goed: als je je kinderen niet hebt laten kijken of ze even, al is het maar met één vinger, hun broertje hebt laten aaien, kun je ze dat ook nooit meer geven.

Ik geef eerlijk toe dat ik spijt heb van sommige beslissingen rondom Lieve’s geboorte, ondanks dat wij toen deden wat juist voelde. Misschien liet ik me in die tijd teveel leiden door de angst voor de dood, de angst die ons er meestal ver vandaan houdt om die dood te erkennen, te ervaren, te voelen en erover te praten. De angst die ons belemmert om te leren afscheid nemen, te leren rouwen. De angst die in onze maatschappij zo diep geworteld is. Ik ontkende eigenlijk dat Lieve niet meer leefde, dat hij geboren was, en hoopte iedere ochtend opnieuw dat ik zou ontwaken uit de nachtmerrie waar ik in terecht was gekomen. Ik zag daardoor het belang van contact tussen Lieve en zijn grote broer en zus niet in, dacht dat het alleen maar kwaad kon. De kinderen zouden dan in mijn nachtmerrie stappen, een akelige droom die steeds meer werkelijkheid werd. Hoe kun je je kinderen iets laten beseffen waar je zelf niet bij kunt met je verstand?

We lieten de ze wel een foto zien van zijn handjes en voetjes, die net zo perfect waren als alle andere handjes en voetjes van baby’tjes, maar dan héél veel kleiner. Sara was zo blij met deze foto, dat ze hem meenam naar school. Hij mocht op het bord tot het eind van het schooljaar. En iedere keer als de juf haar vroeg of hij er al af mocht, zei ze “nee, mijn broertje moet hier blijven. Ik mis hem zo erg.”

En toen opeens was ze zes jaar en was een foto alleen niet meer genoeg. Ze begon vragen te stellen, werd boos omdat ik haar tekort had gedaan. “Ik had Lieve ook vast willen houden, hij was niet van jou alleen!” Het staat in mijn geheugen gebrand en ik kon niets doen, helemaal niets, om haar pijn te verzachten. Ik deed altijd zo mijn best om de kinderen voor alle leed in de wereld te behoeden en nu had ik ze zelf pijn gedaan. Het zal vast geen verrassing zijn dat ik heb geprobeerd uit te leggen waarom wij die beslissing toen namen, maar dat dat voor haar geen geldige reden was. Zij zou van haar broertje houden, hoe hij er ook uit zag. Dat snap ik nu, maar destijds realiseerde ik mij dit niet. Angst en ontkenning hebben soms vervelende consequenties die jaren later pas aan de oppervlakte verschijnen.

Sara’s boosheid kwam en ging als de golven van de zee, totdat het eb werd en ze ogenschijnlijk had geaccepteerd dat de dingen nu eenmaal zo waren. En ik leerde te leven met de beslissing waar ik spijt van had. Ook Bram ging, toen hij een jaar of zes was, een proces in dat hem leerde te accepteren dat zijn broertje er niet meer was. Zijn onderwerp van ongenoegen had echter niets met het zien van Lieve te maken, maar met het feit dat ik hem geen broertje gegeven had waarmee hij kon spelen. Inmiddels

was daar ook een klein zusje, Sofie, nu vier jaar oud. Sara heeft wel een zusje, maar hij heeft geen broertje (hier). Confronterend. Maar ook hij leerde ermee te leven dat dit nu eenmaal zo was.

Niet zo heel lang geleden zat ik rond de keukentafel met een dierbare vriendin, die tevens rouwbegeleidster is, en ik vertelde haar over het gemis in ons gezin. Over dat Sofie steeds meer vragen stelt. Zij heeft Lieve nooit gekend en toch praat ze iedere dag over hem. En toen vroeg Milanda of ik een poppetje had, een Lieve poppetje voor de kinderen, zodat ze hem toch in hun midden hebben. 'Wat een mooi idee,' dacht ik toen meteen, maar ik deed er niet direct iets mee. Totdat we op een zonnige middag over de markt struinden en Sara, die nu bijna tien is, plots riep: "Mama, ik heb iets gevonden voor je!" Triomfantelijk hield ze een Anne Geddes lieveheersbeestjesbaby omhoog.

Ons symbool voor Lieve is een lieveheersbeestje. Meteen al na zijn geboorte, op een koude januaridonderdag, hadden wij bezoek van een lieveheersbeestje in het ziekenhuis. Hij is ons sindsdien steeds op die manier blijven 'bezoeken,' zo zien wij dat tenminste graag.

Sara doet wel vaker dingen om mij te troosten, echt ontzettend lief. En bij dat lieveheersbeestje dacht ik meteen, 'ja, we hebben Lieve gevonden'. Sara had Lieve gevonden en dus ging hij mee naar huis. Sindsdien zorgen Sofie en Sara voor Lieve, hij krijgt een flesje, een dekentje en een kussen. Soms mag hij met Sofie mee naar bed. Zelfs Bram pakt hem weleens stiekem bij zich op schoot, of beter gezegd achter zijn rug want wij mogen niet zien dat hij met een poppetje knuffelt. Ik had nooit gedacht dat een poppetje zoveel vreugde met zich mee kon brengen. Het biedt de kinderen tastbaarheid en de mogelijkheid om hun natuurlijke liefde voor Lieve te uiten. En soms, dan pak ik dat poppetje zelf ook even bij me.

Mochten jouw kinderen hun wolkenbroertje- of zusje zien en hoe houd je hem of haar tastbaar voor hen?

Vanachter het gordijn vindt een langpootmug zijn weg langs het raam van boven naar beneden. Al sukkelend zie ik het tweevleugelige insect mijn kant op ‘vliegen’. ‘Vliegen’ omdat dit beestje als laatste in de rij voor aerodynamica stond. Zijn onhandige voorkomen doet aandoenlijk aan. Even ben ik afgeleid door een klein meisje dat heel gevaarlijke dingen aan het doen is. Aurélie zit middenin haar orale fase en tast op zeer zorgvuldige wijze het einde van de coaxkabel af. Als ik haar voor de driehonderdste keer heb uitgelegd dat dit niet mag, herneem ik mijn plaats op de bank en zoek het raam af op zoek naar hem. ‘Hem’ omdat het een mannetje is volgens de literatuur die ik er achteraf op na heb geslagen. Een ogenblik later zie ik de *Tipula Paludosa* over de grond rollen in gevecht met een onzichtbare tegenstander. De ongelukkige stuntpilot is in een verlaten, stoffig spinnenweb beland. Ik kan het niet langer aanzien en kom direct in actie. Voordat ik het goed en wel beseft bevind ik me in een aflevering van ‘De achtertuin van Jan Wolkers’. Op mijn knieën bestudeer ik de mug die – laten we eerlijk zijn – geen vlieg kwaad doet en besluit koste wat het kost hem te helpen. ‘Stokjes, ik heb stokjes nodig’, stiet ik uit. Arian is de fanatieke klank in mijn stem niet ontgaan en is al op zoek naar stokjes in zijn speelgoedkist. ‘Mama kijk’ roept Arian enthousiast terwijl hij twee trommelstokken uit de kist vist. ‘Dankjewel lieverd, maar dat bedoelt mama niet’, mompel ik in gedachten verzonken voor me uit terwijl ik in mijn geest alle mogelijke alternatieven afspeur.

Ineens lijken mijn ogen en mijn brein het ergens over uit te zijn en voordat ik het weet pak ik de satéstokjes uit het bovenste keukenkastje. ‘Hier moet het mee lukken’, roep ik verheugd uit. Op de voet gevolgd door een peuter en een baby spoed ik me naar het zespotige insect dat langzamerhand aanvaardt dat dit een heilloze strijd is. De kinderen voelen dat het niet langer een spel is en zij getuigen zijn van een heuse reddingsoperatie. Om onze vriend beter te kunnen helpen til ik hem met uiterste voorzichtigheid tussen twee satéprikkers in naar buiten en leg onze onfortuinlijke gast zachtjes neer op de nog vochtige teaktafel. Zijn zes poten zitten stuk voor stuk door elkaar, in de knoop en vastgekleefd aan spinrag dat dezelfde uitwerking op zijn poten heeft als kauwgom in kinderhaar. In de aanslag met in elke hand één satéprikker, wacht ik totdat zich een mogelijkheid voordoet voorzichtig de punt van de prikker tussen één van de poten op tafel te drukken. Arian besluit nu toch echt lang genoeg aan de zijlijn gestaan te hebben en wil ook zijn bijdrage leveren. Helaas, dat zal niet gaan. Op ferme toon overtuig ik Arian ervan dat het het beste is voor iedereen als hij nu lief met zijn zusje gaat spelen. Beteuterd draait hij zich om en roept me terwijl hij naar binnen loopt na ‘Mama is stout!’ Prima, ik incasseer de opmerking en richt mij weer tot de langpootmug, die de kinderen reeds hebben omgedoopt tot ‘Meneer Langpootmug’.

De operatie lijkt in eerste instantie onbegonnen werk, het alternatief is echter nog schrijnender; langzaam sterven van uitputting, honger en dorst. Dus verman ik me en steek de punt van de prikker tussen waar ik vermoed dat de eerste poot begint en de ander eindigt. Ondertussen leg ik de *Tipula Paludosa* uit dat dit echt voor zijn eigen bestwil is en dat ik het heel voorzichtig zal doen. Daar heeft dit insect geen boodschap aan, hij draait, kronkelt en duikelt om de prikker heen dat het een lieve lust is. Het is onmogelijk om zijn poten te ontzien en dat gebeurt dan ook niet. Al vrij snel na het begin van *Operatie Bevrijd Langpootmug* ligt er op vijf centimeter afstand van het gewoel een zwart streepje, bestaande uit twee delen. Niet lang daarna volgt een tweede. Het helpt echter wel, vier poten zijn makkelijker te ontwarren dan zes. Tegelijkertijd heb ik het gevoel dat we elkaar nu beginnen te begrijpen. Als ik met de punt van de prikker hem een pootje licht laat hij dit enigszins toe. Ondanks onze gezamenlijke inspanning lukt het niet om de rest van zijn poten te sparen. Weer ligt er een pootje naast het lijfje in plaats van er aan. Ik voel de moed in mijn schoenen zakken en wil opgeven, maar dan zou hij alsnog met drie poten in de knoop zitten én verminkt zijn, dat kan ik niet toestaan. Het derde pootje lijkt het ‘m echter wel te doen. Het lukt de resterende drie poten te ontwarren door met

de punt van de prikker het kleverige spinrag op de tafel vast te pinnen. Meneer Langpootmug trekt en rukt uit alle macht aan het rag en schiet ineens los. Een vleugel en twee vrije poten aan de ene en één poot en een vleugel aan de andere kant is het resultaat van bijna tien minuten minutieus gepriegel. Ondanks mijn blote voeten, de temperatuur en de verse ochtenddauw heb ik het warm. Het insect gebruikt een momentje om bij te komen en besluit al snel daarna om de rand van de tafel op te zoeken. Met één van de overgebleven drie poten haakt de langpootmug zich om een door mij uitgestoken prikker heen en laat zich even verderop onder de veilige beschutting van de lissen en lavendel neerzetten.

Meer kan ik niet doen en ook Meneer Langpootmug lijkt geen heil te zien in verdere samenwerking, hij vervolgt zo goed als mogelijk zijn weg de tuin in. Opgelucht dat mijn reddingsactie in ieder geval resultaat heeft opgeleverd spoed ik mij naar binnen om het ontbijt van de kinderen verder te bereiden. Tijdens het boterhammen smeren herinnert een klein stemmetje er mij aan dat dit insect de rest van zijn zeer korte leven het met drie poten zal moeten stellen. Een schuldgevoel bekruipt me, ik heb naar eer en geweten gehandeld, maar was het wel juist? De hele dag achtervolgt het me, totdat ik 's avonds besluit de literatuur over langpootmuggen er op na te slaan. Onder het kopje 'Sterke punten van de langpootmug' legt de auteur van waterwereld.nu op geruststellende toon uit dat indien langpootmuggen met hun poten vastzitten zij autotomie toepassen; het makkelijk kunnen afbreken van de poten als deze worden vastgepakt. Terwijl de maan zijn plaats aan de hemel inneemt, verdwijnt mijn schuldgevoel als sneeuw voor de zon. 'Slaap lekker, Meneer Langpootmug', fluister ik alvorens dat zelf te doen.

Het gaat vanzelf wel over. Sprak ik het stemmetje in mijn hoofd tegen. Ik probeerde de pijn te verbijten terwijl ik een poging deed om hinkend mijn slaapkamerdeur te bereiken. Doordat mijn kledingkast er steevast uitzag alsof zich er binnenin een natuurramp had voltrokken moest ik me eerst een weg graven door bergen van kleding. Uiteindelijk trok ik er een zwart, geplooid, chiffon jurkje uit. Dit weekend zou ik mijn kast echt opruimen zei ik vergeefs tegen mezelf. Vlug hees ik me in het jurkje en bekeek mezelf in de spiegel. Zelfs voor een holbewoonster op rooftocht zag ik er wild uit. Mijn goudblonde haar ploos, en mijn mascara zat overal behalve op mijn wimpers.

Eigen schuld, had je vanochtend maar eerder moeten opstaan. Maar ik kon echt niet uit mijn bed komen. De pijn had me de halve nacht wakker gehouden. Ik keek op mijn mobiel. Vijf voor een en ik moest me nog douchen. Wanhopig greep ik naar mijn haar. Ik ging nooit meer op tijd komen. Terwijl ik naar de badkamer strompelde ging mijn telefoon over. Ik zag dat het Britta was. In plaats van de oproep te beantwoorden drukte ik haar snel weg. Geen tijd om haar gepreek aan te horen over wanneer ik dacht te komen. Ik moest opschieten. Ze was er vast en zeker al een dik kwartier. Ik stelde mezelf voor hoe ze op een of ander terrasje op me zat te wachten. Waarschijnlijk had ze al een latte macchiato achterover geslagen en zat ze met een boze blik, druk om zich heen te kijken of ze me al ergens aan zag komen sprinten. Ik grinnikte. Britta, de definitie van stiptheid. Britta en ik kenden elkaar al vanaf de kleuterschool, onze gezamenlijke rancune tegenover een vervelende pestkop die het op ons had gemunt, was het begin van onze vriendschap. Britta had er een vreselijke hekel aan dat ik nooit op tijd kwam. Ik deed wat conditioner in mijn haar en haalde er een kam door terwijl mijn mobieltje alweer voor de tweede keer over ging. Schuldbewust nam ik de telefoon op. 'Nienke, ben je klaar? Hoezo nam je je telefoon niet op? Zeg maar niets, ik mocht Jens' auto meenemen dus ik dacht ik pik je even op. Dan kom je ook niet te laat. Ik sta al over één minuut beneden voor je deur. Maak even open, dan kom ik naar boven.' Nog voor ik kon antwoorden had Britta al opgehangen.

Dan kom je ook niet te laat. Herhaalde ik met een zeurderig stemmetje. Ik schoot in de lach door mijn eigen persiflage van Britta. Nu had ik helemaal geen tijd meer om mezelf te fatsoeneren. Vlug maakte ik een rommelige knot van mijn haar. Goed genoeg. Bohemien chique, dacht ik bij mezelf. Iets wat ik onlangs ergens in een glossy had zien staan. Ik drukte op het knopje van de intercom om de deur van het appartementencomplex te openen en zette mijn voordeur op een kier. Ik vroeg me af of ze het zou merken als ik mijn sandalen zou dragen. Mijn dikke teen had bewegingsvrijheid nodig, ook al zou ik die teen het liefst voor altijd willen verbergen. Helaas zorgde de pijn voor een constante reminder zoals een alarm met snooze functie. Met een vies gezicht keek ik ernaar. Het was gezwollen, rood en voelde warm aan. Mijn stroom van walgende gedachten werd abrupt onderbroken toen Britta de kamer binnenstormde. Haar gezicht was rood aangelopen en ik meende zelfs zweetdruppeltjes onder haar pony te bespeuren. 'Pff, ze zouden echt eens een lift in dat gebouw van je moeten maken.'

'Misschien moet je dan ook niet zo gehaast die trappen opstormen.' Ik liep op een zo normaal mogelijke manier naar haar toe en gaf haar twee zoenen op haar vuurrode wangen. 'Bovendien je weet wat er gebeurd als er een lift zou komen. Ik zou moddervet worden en het beetje conditie dat ik heb zou als sneeuw voor de zon verdwijnen.' De trappen waren momenteel mijn enige lichaamsbeweging. *Maar oh, hoe graag zou ik willen dat er NU een lift was.* Ik was bijna vergeten dat ik zelf ook nog vier etages naar beneden zou moeten.

'Is er iets, Nienke? Je kijkt zo bedenkelijk.' 'Nee hoor, ik voel me top. Ik zat met mijn gedachten al bij die heerlijke lunch.' Loog ik. 'Nou waar wacht je dan op.' Britta pakte me bij mijn hand en trok me de hal in. Bij de trap hield ik mijn adem in. Nu zou ze het zeker merken. 'Anders loop jij maar alvast, volgens mij zit mijn bankpasje nog in mijn andere tasje.' Ik maakte al langzaam rechtsomkeer naar de

voordeur in een poging te ontsnappen aan een gênante confrontatie. 'Hoezo, je bent toch zo terug? Ik wacht heus wel op je hoor.' Shit mislukt. Ik liep terug naar mijn voordeur en deed alsof ik nog een keer in mijn tas keek. 'Oeps, hij zit wel in deze tas. Wat ben ik toch een sukkel.' Ik grijnsde naar Britta. Die haalde haar schouders op en liep naar beneden. Op een slakkentempo volgde ik haar. 'Kom op sloompie. Wat is er toch met jou vandaag?' riep ze vanaf de begaande grond. 'Waar zit jij toch met je gedachten vandaag? Is die booty call van je, hoe heet hij ook alweer afgelopen zaterdag soms weer bij je blijven slapen?'

In feite was Lars maar twee keer bij me thuis geweest. Beide gevallen waren een moment van zwakte. Ik bevestigde haar vraag om haar op het verkeerde pad te brengen. 'Die arme jongen' grinnikte Britta terwijl we in haar mintgroene fiat 500 stapte, iedere keer als ik haar auto zag was ik stiekem een beetje jaloers.

'Hoezo arme jongen, wat is er mis met twee volwassen mensen op zoek naar een beetje seks zonder verplichtingen? .' zei ik verontwaardigd. Britta begon heel hard te lachen, maar keek me daarna bloedserius aan. 'Nienke, die jongen valt als een blok voor je. Hij gedraagt zich verdomme net als een puppy wanneer hij in je buurt is. Ik heb af en toe best wel medelijden met hem, weet je dat?' Ik zuchtte, Britta was onwijs goed in het voorzetten van een spiegel. Soms tot vervelens toe. Niet heel ongewoon voor een psychologe, maar toch. Ik was tenslotte haar patiënt niet. 'Je hebt gelijk, ik mag ook geen misbruik van de situatie maken Brit. Maar een vrouw alleen heeft nou eenmaal behoeften.' Ik grijnsde. 'Bovendien, daar begrijp jij toch niets van. Jij en Jens zijn al een eeuwigheid samen.' Voegde ik eraan toe. 'Vind je dat soms niet saai?'

Jeroen Bernaer – Mijn naam is Ahmed

Mijn vrouw. Mijn lieve vrouw. Ik kijk naar haar, hoe ze daar ligt, hoe ze ademt, alsof niets haar ooit zou kunnen gebeuren. Haar donkere haren waaieren uit over de witte lakens. Haar wimpers bewegen even, ze zucht in haar slaap. Ik wil een zoen op haar voorhoofd drukken, maar ik houd mezelf tegen. Ik wil haar niet wakker maken.

Voorzichtig neem ik mijn kleren van de stoel in de hoek, trek ze aan en loop naar de keuken. Ik vul het koffieapparaat en druk op de knop. Een minuut later begint het apparaat te pruttelen. Ik hou van het geluid, het geluid van een nieuwe dag.

Ik neem enkele eieren uit de koelkast, neem een pan en een kom, en breek de eierschalen op de rand van de kom. Ik betrap mezelf erop dat ik een of ander popdeuntje aan het neuriën ben. De laatste jaren zijn niet makkelijk geweest, niet sinds ik bij de politie ben. Ik weet dat mijn vrouw bang is, dat er gekken rondlopen. Maar het is sterker dan mezelf. Dit is wat ik al jaren wil.

De geur van koffie verspreidt zich door het appartement. Ik schenk mezelf een kop in en ga bij het raam staan. Buiten wordt het stilaan licht. Een lichte regen tikt tegen het venster. Ik staar even naar de druppels op het glas. De daken van de stad glanzen in de ochtendmiezer. Onwillekeurig trekt een frons over mijn gezicht. Een somberte maakt zich plots van me meester en trekt door mijn buikstreek. Alsof ik weer kind ben en denk dat er onder het bed een monster verborgen zit.

Ik schud het hoofd en loop naar het fornuis. Al gauw krijgt de omelet vaste vorm in de pan. Ik voeg stukjes tonijn toe, daarna stukjes tomaat. Zo eet mijn vrouw hem het liefst. Vanuit de badkamer komt het geluid van stromend water. Ik denk aan haar smalle schouderbladen, de lijnen van haar rug, het grappige kuiltje boven haar billen.

Ik ben net de eieren op de borden aan het schudden, als mijn vrouw de keuken in komt. Ze geeft me een klapzoen op mijn wang en strijkt even met haar vinger langs mijn huid. 'Tu t'es pas rasé?' Ze plukt een sneetje beboterde toast van het bord op het aanrecht en gaat op het krukje zitten aan het eeteiland. Ik schenk een kop koffie voor haar in.

Als ik wat later de deur wil uitlopen, houdt ze me tegen. Ze trekt de kraag van mijn jas recht en legt glimlachend haar handen op mijn borst. Ik leg een hand om haar heup. Ze kust me en zegt: 'A ce soir, mon chéri. Wees voorzichtig vandaag.'

Op het bureau is Aleksï al omgekleed. 'T'es tard, mec. Kon je vrouw je niet missen? Had ze je nodig in de douche?'

Ik leg een hand op zijn schouder en zeg: 'Alleszins beter dan alleen op zondagochtend effe mogen, hè.'

'Lach maar. Seks is niet het belangrijkste.'

'Zeggen zij die er te weinig van hebben.'

Aleksï grinnikt, duwt zijn kastje dicht en loopt naar de deur van de kleedkamer. 'Bon, je m'en vais. A toute à l'heure, mec.'

Ik kleed me om en begin aan mijn ronde. Er wacht nog een stapel processen-verbaal op me, maar die doe ik straks wel. Ik krijg een melding van een echtelijke ruzie en moet tussenbeide komen bij een licht ongeval, maar voor de rest is het een rustige voormiddag. Ik sta voor het rode licht op de Boulevard Voltaire, wanneer ik het blietje van mijn gsm hoor. Mijn vrouw. 'Je t'aime, mon amour.'

Rien ne peut nous séparer.’ Ik glimlach en stop de telefoon terug in mijn vestzak. Ik antwoord straks wel.

Iets na halftwaalf hoor ik de oproep in mijn walkietalkie. ‘Fusillade dans la rue Nicolas Appert. Chaque unité au secours. Je répète...’ Ik spring op mijn fiets en trap me de longen uit het lijf. Halverwege de Boulevard Richard Lenoir haalt een patrouillewagen me in. De wagen stopt bruusk. Aleksy gooit het portier open en schreeuwt: ‘Entre! Vite, vite!’ We scheuren over de boulevard, de sirene maakt de weg vrij. Aleksy raast de Allée Verte in, langs de verkeerde kant, ik trek ondertussen mijn wapen. Als de daders er nog zijn, is er veel kans dat we hen hier, in een sens-unique, kunnen tegenhouden.

Op zo’n honderd meter afstand komt een zwarte auto onze richting uit. Het portier van de passagier zwaait open. Een man, volledig in het zwart, bivakmuts over het hoofd, stapt uit en richt een automatisch geweer op ons.

‘Oh merde!’ schreeuwt Aleksy. Zijn stem slaat over.

De kogels slaan in met doffe ploffen. In de voorruit zitten plots tien, vijftien gaten, even groot als muntstukken. Aleksy en ik hebben ons net op tijd kunnen bukken. Aleksy zet de auto in achteruit en trapt op het gaspedaal. De wagen schiet naar achteren, terwijl de kogels boven ons hoofd blijven inslaan.

Intussen is ook een tweede man uitgestapt, zie ik als ik mijn hoofd een paar centimeter boven het dashboard uitsteek. Ook hij opent het vuur.

Hier kunnen we niet tegenop. Onze enige redding is lopen. Ik gooi het portier open en vuur tweemaal in de richting van de gemaskerde mannen.

‘Dégage!’ roept Aleksy. Ik kan niet zien wat hij uitvoert, maar ik weet dat ik hier vandaan moet. Achter een geparkeerde bestelwagen blijf ik staan. Mijn hart klopt in mijn keel. De gemaskerde mannen zijn intussen verder gereden en komen de boulevard op. Ik wacht tot ze uitstappen, vuur opnieuw twee keer en ren weg.

De echo’s van gewerschoten deinen als schokgolven over de straat. Kogels vliegen langs me heen. Pijn schiet als een mokerslag door mijn bovenbeen. Mijn spieren blokkeren en ik val. Het trottoir is koud, ruw. Ik grijp mijn been vast. Mijn vingers zitten meteen onder het bloed. Ik kronkel van de pijn, maar besef dat niemand me zal helpen.

De twee mannen komen op me af. Ze schreeuwen naar me. Ik steek mijn handen op, zo hoog ik kan. Pijn schiet door mijn zij. Een van de gemaskerde mannen loopt het trottoir op, tot waar ik lig. Ik zie hoe de loop van de kalasjnikov zich opricht. Ik denk aan mijn vrouw. Het is 7 januari. Mijn naam is Ahmed.

'Jij mag op de bruine fauteuil,' zegt de vader van Anne. Hij wijst naar een hoek in de woonkamer, waar een grote stoel naast een houten Philips radio staat. Sven loopt langs de eikenhouten salontafel. Op de witte gehaakte doekjes liggen onderzetters. Boven de stoel prijkt een ingelijste print van Jezus. Achter het hoofd van de zoon van God prijkt een gouden rand, die oplicht, wanneer Sven gaat zitten. Jezus houdt een hand op zijn hart en steekt de andere met twee tegen elkaar gedrukte vingers de lucht in. De kamer ruikt naar kokos en versgebakken taart. Anne is in de keuken met haar moeder. Sven tilt zijn sneakers op van het tapijt en houdt zijn benen gestrekt in de lucht. Vanaf de bank kijkt Anne's vader hem aan.

'Zo, dus onze dochter heeft een stadsjongen aan de haak geslagen.' Sven knikt. 'Waar heb je onze Anne ontmoet?' 'Op het schuurfeest van Jan,' antwoordt Sven. 'Hij is een studiegenoot van mij.' Vanuit de keuken klinkt gerinkel van schoteltjes en vorken. 'Jan wie?' vraagt Anne's vader. 'Jan van Vliet.' 'Van die orthodontist?' 'Ja, die,' zegt Sven. 'Zijn vader heeft mijn gebit ook gedaan.' Sven gaat rechtop zitten en trekt zijn bovenlip omhoog, als een kind dat aan zijn grootouders zijn perfecte tanden laat zien. 'Stond het schots en scheef?' 'Een beetje.' 'Al die stadse lui gaan naar Van Vliet. Het zal wel niet lang duren voor er ook een sauna en zo'n ombouwpraktijk in het dorp te vinden zijn. Onbegrijpelijk. Als God wil dat je er uit ziet zoals je er uit ziet, moet je het daar mee doen.'

Sven kijkt naar het ingevallen gezicht en het weinige haar van Anne's vader. Hij knikt. 'Als God het zo bedoelt – '. Hij kapt zijn zin af en kijkt nog eens naar de print boven zijn hoofd. Jezus kijkt altijd zo vrolijk, ondanks dat spijkeren en dat dragen van een kruis. Anne komt de woonkamer binnen met twee Delfts blauwe bordjes in haar handen. Op de taartpunten prijken kleine toeven slagroom. Uit de borstzak van haar jurkje vist ze twee vorkjes. 'Lust je appeltaart?' vraagt ze. Sven neemt het bord aan en knikt: 'Ja, lekker. Appeltaart.'

Als Sven met de streekbus naar station Rotterdam rijdt, krijgt hij een sms. 'Dankjewel dat je mijn vriendje wilt spelen.'

'Dat zijn Jan, Peter en Matthijs.' Sven tikt Anne aan en wijst naar drie jongens die iets verderop tegen een bar leunen. 'Femke heeft Jan afgetrokken op het schuurfeest,' zeg Anne. 'In de behandelkamer van z'n vader.' Sven kijkt eerst naar Anne en dan naar zijn studievriend, die met een biertje in zijn hand de zaal rondkijkt. De spieren van zijn onderarm zijn ietwat aangespannen. Zijn met condensdruppels beslagen glas houdt hij vast tussen alleen zijn duim en zijn wijsvinger. Jan's andere hand steekt in zijn zak, zijn voorvoet wipt mee op het ritme van de housemuziek. Geen andere jongen beschikt over het zelfde soort nonchalance als hij. Anne pakt Sven bij zijn kontzak en knikt met haar hoofd de zaal in. 'We moeten dansen,' zegt ze. 'Neem je Jan, Matthijs en Peter mee? O, en ik lust wel een glas witte wijn.' Zacht duwt ze tegen de bil van Sven, die naar de bar loopt, de drie jongens een high-five geeft en omhelst.

'Heb je eindelijk een vogeltje gescoord?' vraagt Peter. Anne leunt tegen een pilaar in de zaal en kijkt op haar smartphone. 'Ja, zoiets,' zegt Sven. Hij draait zijn gezicht weg van Peter, houdt eerst vier en dan één vinger in de lucht, buigt zich over het natte hout waar zompige viltjes op verspreid liggen. 'Eén witte wijn' 'Droog of zoet?' vraagt het meisje achter de bar. Sven haalt zijn schouders op en kijkt op het bord, waar de verschillende soorten wijn op staan. Hij ziet hoe Jan zijn ogen naar Anne laat afdwalen. Hoe hij Peter en Matthijs aantikt, hoe hij wijst. 'Ik weet niet wat ze lekker vindt.' Het meisje lacht en doet met beide handen haar haren achter haar oren. Ze draagt een rij piercings in de lel van haar rechteroor. Haar sleutelbenen steken uit, haar vel oogt zacht en jong. Sven haalt nog een keer zijn schouders op, leunt met een arm op de bar en knipoogt naar haar. 'Doe maar wat jij

graag drinkt.' Het meisje lacht nog een keer en pakt dan een fles wijn uit de koeling achter haar. Als ze het glas volschenkt, buigt ze haar borsten richting de arm van Sven en zegt: 'Deze krijg je van mij.' 'Dankje,' zeg Sven. Hij knipoogt een tweede keer, haalt zijn hand langs zijn opgeschoren slaap. Langer dan gewoonlijk houdt hij zijn arm in zijn nek. Een moment kijkt hij naar zijn biceps, dan weer naar Jan. Die kijkt nog steeds de zaal in.

Samen met Peter heeft Sven een stoel in de hoek van de snackbar gezet en Anne daarop geplaatst. Ze kruist haar armen over de plastic tafel, waar paneerkorrels en resten mayonaise over verspreid liggen en legt haar hoofd neer.

'Wie neemt haar mee naar huis,' vraagt Matthijs als de vier jongens tegen elkaar aangedrukt voor de glazen toonbank staan. Sven kijkt naar de rij licht bevroren frikandellen, die tussen stroken plastic nep gras op een zilveren plaat liggen. 'Jij hebt haar meegenomen,' stoot Jan Sven aan. 'Ik hoef haar niet,' zegt Sven. 'Ze is alleen met mij mee gegaan, zodat haar ouders denken dat ze een vriendje heeft.'

'En je wilt haar vriendje niet zijn?' vraagt Peter. 'Ze heeft best lekkere tietten.' Hij kijkt van Anne naar de man achter de toonbank en wijst naar een bamischijf. 'Twee alsjeblieft. Wat willen jullie jongens?' 'Twee kaassoufflés,' zegt Sven. 'Een frikandel speciaal,' zegt Jan. 'En een patatje oorlog,' vult Matthijs aan. 'O kut, en natuurlijk patat voor Anne. Met mayo.' De man knikt en drukt op de knoppen van zijn kassa.

'Samen afrekenen?' De jongens kijken naar het oplichtende bedrag van de kassa en graaien tegelijk in hun broekzakken. 'Ik heb zeven,' zegt Sven. 'Jullie zoeken het verder maar uit.' Hij gaat naast Anne op een houten stoel zitten en vraagt zich af of ze slaapt en of hij haar over haar hoofd moet aaien om haar wakker te maken. Peter pakt een kruk weg bij een andere tafel en komt erbij zitten. 'Hebben we haar te veel wijn gegeven?' Jan komt aanlopen en tikt Anne op haar hoofd. 'Wakker worden prinses op de erwt, er zijn geen stoelen meer. We moeten delen.' Anne tilt met haar ogen dicht haar hoofd op en kreunt een beetje. 's Avonds een vent, 's nachts een vent, meisje.' Jan tilt haar aan één arm van de stoel, schuift op de zitting en trekt Anne aan haar heupen op zijn schoot. Anne leunt haar hoofd achterover op zijn schouder en doet haar ogen weer dicht. 'Ik neem haar wel mee vanavond,' zegt Jan en beweegt zijn handen suggestief heen en weer voor haar borsten.

LL Rigby – De bus (derde plaats)

De 26 was laat vandaag. Twintig minuten van het ene been op het andere. En wanneer de bus uiteindelijk arriveerde zat ze propvol, typisch. Na enig gewurm vond ik een plekje dat me voldoende stabiliteit bood, in de hoek tegenover de middendeur. Daar hield ik me rustig terwijl de andere mensen duwden en vochten om elke centimeter. Ik was gelukkig op mijn microruimte, tussen twee oudjes die uit hun mond stonken en die bij elk heen en weer geschuifel steen en been klaagden. Ik dankte de goden dat ik niet meteen een stoel had gevonden, de elementaire beleefdheid zou me immers al gauw gedwongen hebben mijn zitje af te staan, waardoor ik alleen maar zou achterblijven met het verscheurende verlangen naar het reeds ervaren genot van het zitten.

Enkele haltes van geharrewar later vormden we uiteindelijk een clubje van vier daar in de hoek tegenover de middendeur. We hielden stand als de rechtmatige eigenaars van het verworven terrein: twee jongemannen, een tienermeisje en ik. We keken naar elkaar met ogen van erkenning en respect en steeds naar de anderen met een meewarige maar zelfvoldane blik. We genoten in stilte van onze superieure positie en waren niet zinnens onze privileges af te staan aan het eerste het beste oudje. (overigens was dat niet nodig want de anderen schenen niet in de gaten te hebben hoe comfortabel we daar wel stonden)

Mijn stilzwijgende observaties leidden me plots naar de rugzak van het meisje en ik zag dat de rits van het voorste zakje half open stond (je weet wel dat zakje waar je gemakkelijk je sleutels en portefeuille in kwijt kan maar dat doe je niet want iedereen weet dat je op die manier bestolen wordt). Ik twijfelde enkele ogenblikken of ik haar zou aanspreken – want ik spreek niet gemakkelijk een vreemde aan op de bus –, toch gaf ik haar uiteindelijk een zachte tik op de linkerschouder en zei “Zal ik je rits sluiten? Ze staat open” (Je moet weten dat het haar volstrekt onmogelijk was zelf haar rugzak te sluiten.) Eerst bekeek ze me met een wantrouwige en uit haar lood geslagen blik – typerend voor mensen die plots door een volslagen vreemde worden aangesproken – maar dan zei ze “Ja, ja, dank u... doe maar...” Ik sloot dus de rits en alles werd weer zoals het was: geduw en getrek, gezocht en wanhopige blikken rondom, wij de rust zelve, ieder aan zijn paal geschraagd.

Na een aantal minuten draaide het meisje zich met alle macht om, de paniek was op haar gezicht af te lezen. “Mijn portefeuille... mijn portefeuille zit daar in!” Ze wrong zich in een bocht en liet met veel moeite haar rugzak van haar schouder zakken en opende de rits. Van waar ik stond viel er geen portefeuille zien. Van waar zij stond blijkbaar ook niet. “Neeeeeeeeeeee... !!!” klonk haar gesmoorde kreet, uitzinnig. Naïef als ik ben, zei ik haar “Rustig, het is vast niets, hij is er waarschijnlijk gewoon uitgevallen.” Maar in plaats van naar de grond te kijken, bleef ze mij stomweg aangapen en ging vervolgens verder “Nee, nee... ze hebben me bestolen... hier, nu net... het is op de bus gebeurd!”

Ze was zeker van haar stuk en ze had ongetwijfeld gelijk, maar ik bleef aandringen dat ze de grond zou afzoeken voor het geval dat. Er gingen seconden voorbij, ogenblikken van totale verbijstering in ons clubje van vier. In realiteit waren we slechts met drie beginnen te praten (het typische gesprek van “ach wat jammer”, “hoe erg voor je”, “ik vond het al vreemd dat je ritssluiting openstond, vandaar...” enzoverder.) De vierde stond daar maar, zonder een woord te zeggen. In het begin stond ik er helemaal niet bij stil, hij was waarschijnlijk verlegen en niet in de gewoonte in het openbaar gesprekken aan te knopen – net als ikzelf, uiteindelijk. Maar ergens halverwege de woorden en de blikken die we met z’n drieën uitwisselden, overviel me een vreemd gevoel dat me eens te meer bewust maakte van de aanwezigheid van de vierde. Zonder echt naar hem te kijken zag ik hem toch vanuit mijn ooghoek, hij bewoog niet.

Misschien was het meisje wel diegene die zich nog het minst van hem bewust was; op een bepaald moment stond haar blik op oneindig, alsof ze al bezig was het probleem verder op te lossen, daarbij elke gedachte over het hoe en waarom achter zich latend. Dan nam ze opeens haar telefoon uit haar zak, ze twijfelde duidelijk of ze nu niet of wel zou bellen, misschien naar haar moeder, mogelijk naar degene waarmee ze had afgesproken aan het einde van het bustraject. Ze besloot niet te bellen, nam haar rugzak stevig onder de arm en begon zich een weg naar voren te worstelen, richting buschauffeur. Ik kon moeilijk raden wat ze die precies te vertellen had, omdat ik ten zeerste twijfelde aan de invloed die de buschauffeur op het gebeurde zou kunnen hebben. Toch zag ik haar een lang gesprek met hem voeren, en van zodra hij het voertuig stilhield aan de volgende halte sprong het meisje van de bus.

En zo bleven we met drie achter in onze comfortabele hoek tegenover de middendeur, die ons plots lang niet meer zo comfortabel toescheen, en we dachten aan het gebeurde en voelden mee met het meisje. We waren ook dankbaar dat het deze keer ons niet was overkomen.

Ik zeg 'we' omdat ik eigenlijk niet wilde twijfelen aan de vierde, die nu zo plots de derde was geworden. Ik wilde mijn blik niet langs zijn broekszakken laten glijden, niet langs zijn te uitdrukingsloos gezicht. Ik wilde niet denken aan wat ongetwijfeld de tweede aan het denken was.

Maar ik deed het wel.

Ik bedacht dat het op zijn minst vreemd was dat hij de enige was die geen woord had gesproken. Ik bedacht dat zijn hand precies ter hoogte van die ritssluiting was geweest gedurende de hele tijd dat we daar met ons vier quasi onbeweeglijk hadden gestaan (quasi). Ik dacht ook aan de tijd vóór we daar met vier waren beland, toen het meisje nog in de gang tussen het volk stond gedrukt, maar ik bedacht dat de mensen rondom haar toen allemaal oudjes waren geweest, afgezien van een Boliviaanse vrouw die druk bezig was met haar dochttertje. Ik dacht aan waarom ik niet kon zeggen tegen de derde "laat eens zien wat er in je zakken zit, voor het geval dat..."

Ik kon me niet van de twijfel bevrijden, uit pure elementaire beleefdheid, uit respect voor de vrijheid van het individu. Ik bedacht hoe vreemd het was dat iedereen onschuldig is zolang zijn schuld niet bewezen wordt. Er was immers een gemakkelijke manier om na te gaan of hij schuldig was of niet, hij zou de portefeuille nog bij zich hebben, zonder twijfel. Maar als zijn zakken leeg bleken te zijn, wat dan?

En toen bewoog hij zich. Hij verliet ons clubje, drukte op de bel, en enkele seconden later zagen we hem uitstappen. Ongetwijfeld had hij dezelfde zure smaak in de mond als wij, ongetwijfeld dacht hij na over hoe zoiets kon gebeuren in nauwelijks een ogenblik en zonder dat we het hadden gemerkt.

Maar misschien, heel misschien, was hij uitgestapt met een immens gevoel van overwinning, een glimlach van oor tot oor. Een inwendige glimlach in dat geval, want toen ik hem nakeek zag ik zijn immer uitdrukingsloze gezicht in de verte verdwijnen.

Achter ons stopte nog een 26 – leeg.

Lotte Rolleman – Wie ben ik?

Telkens zweeft dezelfde vraag door mijn hoofd. Wie ben ik? Vervolgt door de te vaak herhaalde, wie wil ik zijn. Soms wil ik dat meisje zijn die op haar zolderkamertje gedichten schrijft, over anderen maar vooral over de wereld. En soms even heel stiekem over haar zelf. Hopend dat ze gezien wordt, maar wetend dat woorden alleen maar letters op papier zijn als ze niet uitgesproken worden. En hoe kunnen mensen haar zien als de enige plek waar ze graag wilt zijn haar duistere kamertje is? Een plek waar ook haar gedachten zich bevinden. Ook wel haar eigen hoofd genoemd. Ze is de werkelijkheid vergeten, diep verzonken in haar eigen wereld.

Maar wanneer het meisje haar kamer uitgaat, wilt ze iemand anders zijn. Iemand die niet bang is voor andermans mening, maar wel om anderen hun mening geeft. Ze wilt ook eens haar eigen stem laten horen en niet een eentonige echo zijn. Ze wilt lachen, gezien worden en van de wereld genieten.

Want soms lijkt het alsof de mens niet ziet hoe mooi de wereld is. Dromerig kijkt ze om haar heen. Bewonderd door een plek waar bladeren aan bomen groeien en er in de herfst stuk voor stuk weer afvallen. Waar het soms regent, maar ook vaak de zon schijnt. En als ze omhoog kijkt ziet ze de mooie blauwe lucht waarin een ieder vrij is om in te leven. In het donker wordt de blauwe lucht een sterrenhemel waar ze als ze in haar bed ligt soms nog stiekem naar kijkt.

Maar soms ziet ze de schoonheid van de wereld niet. Lijkt het alleen maar te regenen en lijken de bladeren van bomen verdwenen. Ze staat stil. Want ze heeft het gevoel dat elke stap, welke richting dan ook, een stap te veel is.

Ze voelt een overstroming uit haar ogen komen. Deze overstroming is net als alle overstromingen. Het gaat natuurlijk en er is niets dat het tegen kan houden. En hoe erg mensen overstromingen ook proberen te redden, het is zinloos. Net zoals nu iemand zijn arm op haar schouder legt. Degene legt nadruk op haar tranen, zegt leugens als "alles komt weer goed". Maar door de overstroming weg te halen met één emmer waar lang niet al het vele gestromen water in past wordt het als nog overstroomt. En dat is er precies wat er gebeurt.

Haar vochtige tranen drogen uiteindelijk op. Maar toch voelt ze zich onzeker en schaamt ze zich. Ze wilt het meisje zijn die niets om andermans mening geeft, ze wilt weer genieten van de wereld, maar dat kan ze niet. Dat meisje leek ze te zijn, maar nu voelt ze als een vreemdeling. Ze kan niet iemand zijn die ze niet is, maar wie is ze dan? Wie wilt ze zijn. De vragen dwalen weer rond in haar hoofd, maar op sommige vragen lijken geen antwoorden te zijn.

Op sommige momenten is het nou eenmaal makkelijker om een niemand te zijn dan een iemand. Om als een dode voor je uit te staren, wachtend tot de minuten uren worden en de uren dagen. Maar de dagen zijn ons gegeven en elke levende zal moeten willen leven. Maar soms zijn we ons daar niet bewust van, net zoals het meisje zich er even niet bewust van is.

Haar angsten in haar hoofd worden groter en groter, terwijl de ruimte wat echt belangrijk is steeds kleiner en kleiner wordt. Te veel bezig met haar angsten, vergeet ze te genieten van alles om haar heen. Want haar angsten zijn vaker terecht dan onterecht.

Er zijn mensen die zich samen zorgen met haar maken. Maar ook zijn er mensen die samen haar angsten overwinnen. Zo'n iemand is haar beste vriendin. Als haar lichaam niet meer kan stoppen met trillen, haar ogen niet meer kunnen stoppen met huilen en haar mond niet meer kan stoppen met schreeuwen, staat ze haar vanaf de zijlijn aan te moedigen.

Op sommige momenten, als ze niet meer weet wie ze is, heeft ze mensen nodig om zich zelf terug te vinden. En niet dat ze zich zelf gelijk terug heeft gevonden, maar haar voeten maken weer stappen vooruit in plaats van dat ze stil staat. Langzaam loopt ze vooruit, lacht ze meer en straalt ze meer.

Ze wilt niet verdrietig zijn over dingen waar ze toch niets aan kan doen. Want waarom zal je je zorgen maken als het alleen maar tijdverspilling blijkt te zijn. Het valt haar op dat haar gedachten een lange tijd alleen over haar zelf zijn gegaan, over wie ze is. Wie ze wilt zijn. Maar ze is vergeten om naar anderen te kijken.

Door haar problemen leek het alsof ze de enige op de grote wereld was. En door alle narigheid, zowel in de wereld als dicht bij haar zelf, was het soms moeilijk de ander en vooral zich zelf te blijven accepteren en waarderen. Ze was zo druk bezig met wie ze wou worden, dat ze vergat dat ze de ander nodig heeft om te worden wie ze wilt zijn.

Door elkaar als voorbeeld te nemen en onze talenten ten volle te benutten, kunnen we de wereld samen een stukje mooier maken. We moeten ze niet verbergen, uit bescheidenheid of in angst de ander te overtreffen. We moeten elkaar juist verder helpen het mooiste uit ons zelf naar boven te halen. Want alleen ga je sneller, maar samen kom je verder. Dat is wat ze zich nu realiseert.

Ze staart naar buiten, kijkend naar de donkere sterrenhemel. En plots weet ze wie ze wilt zijn. Ze wilt niets liever dan zich zelf zijn. Alhoewel ze op sommige momenten niet weet wie dat is en ze het liefst even een niemand wilt zijn. Maar door te leven blijft ieder mens dagelijks bezig met het creëren van zich zelf. En er zullen altijd dagen blijven waarop haar tranen uit haar ogen rollen, maar ook dagen waarop ze een niet weg te krijgen glimlach op haar gezicht heeft. En voor die dagen leeft ze, het meisje die ik wil zijn.

Lynnde – Het wonder

Te lopen op het water

“Het paard was wild en onstuimig, ongevoelig voor menselijke empathie.

Op een dag vertekende zich het beeld van een jong meisje,

haar verschijning ging met een vurige warmte gepaard,

die de lucht als water deed golven.

Zo waande het meisje zich een nimf

die aan de oorsprong der mensheid

uit en over het water kwam geschreden,

omdat dat was wat het paard zag,

en zij zag het weerspiegeld in zijn grote donkere ogen.

Tussen haar benen werd het paard briesend kalm.

Op zijn rug toornde zij boven alles en iedereen uit.

Omgekeerd gaf zij zijn tred betekenis,

zo maakte ze van elkaar wat ze in elkaar zagen.”

In mijn vele dagboeken vormt dierlijke symboliek al jaren een rode draad. Zo blik ik in het bovenstaande fragment, in metaforen terug op een narcistische relatie. Vier jaar geleden besloot ik dat ik meer in samenspraak met de natuur wilde gaan leven en een emotionele band met het dierlijke materiaal wat ik gebruikte niet langer wilde schuwen. We zijn met huid en haar verbonden aan de dierenwereld. Toch is er iets essentieels dat ons onderscheid. Maar meer nog dan onderscheid is er eenheid. Ik wil jullie daarom graag iets vertellen over de symbiotische relaties die ik de afgelopen jaren heb onderhouden met dieren en dierlijke materialen.

Te vliegen door de lucht

Als iemand een verlangen had naar vogelvrijheid, dan was het Wendelmoed Klaesdochter. Enige tijd terug was zij mijn inspiratiebron voor een project over vrijheid en restrictie. Tijdens de reformatie werd Wendelmoed Klaesdochter als eerste Nederlandse vrouw wegens ketterij veroordeeld tot de brandstapel. Ze deed prachtige uitspraken zoals: *“Ik zou het heerlijk vinden indien een ieder de lucht kon inademen die past bij zijn of haar wezen, waarom ontnemt de ene mens de ander dit geluk?”*

Die zin heeft vaak door mijn hoofd gegalmd toen ik uit een misplaatst gevoel van empathie toezegde een jonge kauw op te voeden. Ik vond dat het een meisje was en noemde haar Zora. Zora kon nog niet vliegen en zei elk uur ‘KAAA’ en spreidde daarbij haar snaveltje wijd open. Constant keek ze me analyserend en zeer bedenkelijk aan. Die blik zal ik nooit vergeten. Toch haakte ze gelijk de eerste dag nog haar beide klauwtjes in mijn vest en liet me niet meer los. Zes maanden bezag ik de wereld vanuit vogelvlucht. Ik heb de wereld nooit meer zo gezien zoals ik hem zag met haar.

Zes maanden waren we onafscheidelijk totdat ze te onhandelbaar werd. Vogelvrij was Zora. Toch kon ze niet de lucht inademen die paste bij haar wezentje. Zora had een imprint ontwikkeld op mensen en herkende zich niet in andere kauwen. Rusteloos en onbegrepen als ze ronddoolde werd de enige

aanvaardbare uitkomst voor mij, dat ik haar zou brengen naar een Belgische kunstenaar die woont en werkt te midden van kauwen. Dus reden we met dat kleine vogeltje naar een ander land om haar daar toe te vertrouwen aan de enige persoon aan wie ik haar toe wilde vertrouwen en passeerden onderweg talloze koloniën kauwen.

Ik heb mij nog lang afgevraagd, wat het is in de mens dat maakt dat je hemel en aarde beweegt voor dat ene onbeduidende schepsel dat een voorkeurspositie geniet omdat jij er met je hele hebben en houwen van hebt gehouden. Is de waarde van een dier afhankelijk van de emotionele band die een mens ermee opbouwt? Ik kan alleen maar vanuit mijn eigen ervaring spreken als ik zeg dat het voelt alsof je iets in jezelf beschadigd wanneer je een wezentje waarvan je houdt, harteloos behandelt. Daarmee schaad je ook de liefde die in jezelf woont.

Te wandelen op de aarde

Vier jaren zijn verstreken, sinds ik de zeshonderd kilo wegend stier Brendan heel voorzichtig, met babystapjes zijn dood tegemoet zag lopen, op de spiegelgladde witte tegels van de slachtruimte. Dit waren mijn eerste stappen op een nieuw ingeslagen weg. Het heeft mij destijds zo ontroerd: de onzekere tred waarmee elk dier, groot of klein een nieuwe omgeving binnentreed. Met het vloeien van zijn bloed zag ik het leven uit hem stromen en zijn poten zich overgeven aan de zwaartekracht.

Niet lang daarna vond ik een plekje in het bos waar ik mijn creatieve ruimte mocht inrichten. Die eerste twee winters waren vreselijk koud. De ijsbloemen stonden op het enkel glas. Buiten lag een dik pak sneeuw. In andere seizoenen ontbraken de ramen in zijn geheel, omdat deze werden vervangen. Toch is er niet een nacht geweest, omringd door ijsbloemen of striemende wind, waarin ik het koud heb gehad, want die twee barre winters sliep ik onder Brendan' s huid en hielp hij mij mijn droom te vervullen.

In mijn fascinatie voor dierlijke materialen wilde en prepareerde ik in de jaren die volgden achtereenvolgens een vers aangereden vos, een door de kat aangesleepte mol, een eekhoorn en uiteindelijk mijn beide door ziekte gevelde konijnen Raponsje en Kaneeltje. Inmiddels heb ik een Angorageit genaamd Edelweiss, waar je de vacht gelukkig vrij eenvoudig af kunt halen bij leven. Dat geeft een stuk acceptabeler conversatie na de koorrepetitie in het naburige dorp. Maar in mijn verlangen steeds meer zelfvoorzienend te leven zou ik Edelweiss graag willen laten lammeren om zo in mijn melkproductie te kunnen voorzien. Zo kan er in de toekomst een moment komen, dat ik zo'n schattig geitenbokje naar de slacht moet brengen en zal ik wederom van zijn vacht iets moois maken.

Door te kijken naar de historische documentaireserie *Victorian Farm*, die werd uitgezonden door de BBC, werd ik eraan herinnerd hoezeer het voortschrijden van het kalenderjaar cyclisch is. Het is een redelijk mechanische denkwijze, te menen dat we kunnen stoppen met het eten van vlees, maar wel gebruik kunnen blijven maken van de melkproductie die op gang is gekomen door de geboorte van kalf of lam. Bovendien mijden veel mensen vlees maar consumeren wel de kaas die wordt vervaardigd door het gebruik van stremsel (wat afkomstig is uit de maag van een geslacht lam dat slechts nog melk gedronken heeft) Zo sta ik nu aan de vooravond van een nieuw onderzoek: hoelang kun je in je eigen melk voorzien nadat een geit heeft gelammerd? En hoe lang kan een geslacht geitenbokje een aantal mensen van vlees voorzien?. Dat en zo veel andere dingen zou ik graag willen onderzoeken en ik denk dat mijn zoektocht zal voortduren zolang als ik rondloop op deze aarde.

“Het wonder is niet door de lucht vliegen, of op water lopen, maar te wandelen op de aarde.

Marian Verhaaren – Chocola en seks

De geur van verse koffie dringt mijn neus binnen. Ik kijk op mijn horloge naar de tijd. Het horloge dat ik bijna nooit draag. Ik haat sieraden. Maar in de bieb is hij handig. Alhoewel de tijd ook onder in het beeldscherm van mijn laptop staat. Bullshit dus.

Het is nog geen tijd. Om koffie te drinken. Ik heb met mezelf afgesproken dat ik om elf uur koffie ga halen. Niet eerder. Ik ben namelijk verslaafd aan de koffie van de Coffee Star. Latte Macchiato met sojamelk. Of eigenlijk gewoon aan koffie in het algemeen. Het maakt geen reet uit dat het bij deze corner vandaan komt. En ik ben ook verslaafd aan eten. En bij koffie hoort wat lekkers. Om de drie uur mag ik wat nemen van mezelf. Dus ik probeer me weer te concentreren op mijn verhaal.

Naast me zit mijn bieb vriend. Ik ken hem al zolang ik me kan herinneren. Toen ik in de kleuterklas zat, werden onze moeders vriendinnen. Wekelijks gingen we met zijn allen op stap. Gelukkig konden we het goed vinden, hij en ik. We werden dikke maatjes.

Toen we ouder werden, verloren we elkaar een beetje uit het oog. Dat lag waarschijnlijk aan mij. Ik verloor mezelf in ingewikkelde relaties. Ik had nauwelijks oog meer voor anderen. Nu ben ik alweer een tijd alleen. Iedere week maak ik minimaal één dag tijd om te schrijven. In de bieb. En een paar weken geleden zat hij er ook ineens. Hij kwam er eigenlijk nooit, zei hij. Vanaf die dag ging ik op mijn bieb dagen op de plek zitten waar ik hem tegen was gekomen. En steeds zat hij naast me. We hadden elkaar weer gevonden.

Ik denk terug aan hoe het toen was. Toen we nog klein waren. We bouwden samen hutten en liepen marcherend achter elkaar aan door de straten. Mantra's opzeggend. Het geeft een nostalgisch gevoel. Soms zou ik willen dat ik terug kon naar die tijd. Al was het maar voor even. Gewoon weer even kind zijn. Ik was echt een gestoord kind. En ik besmette iedereen waar ik mee omging. Ik heb wat volwassenen het bloed onder de nagels vandaan gehaald. Ik lach hardop. "Wat zit jij te grinniken..." zegt hij. Ik geef hem een knipoog en kijk op mijn horloge. Het is elf uur. "Laten we koffie halen," zeg ik.

Bij de Coffee Star staat onze koffie vriendin. Mijn bieb vriend weet me te vertellen dat ze vroeger met haar ouders een marktkraam had. Ineens moet hij plassen. Of ik even koffie wil bestellen. Of nee, doe maar thee. Goed hoor. "Dus jij werkte op de markt," zeg ik als ik aan de beurt ben. Ze wil weten hoe ik dat weet. Dus ik vertel haar dat mijn vriend het me vertelde. "Volgens mij heeft hij een tijdje verkering gehad met het meisje dat bij onze kraam werkte", zegt het koffiemeisje. Ik grinnik. "Dat denk ik niet." Ze kijkt me vragend aan. "Ik denk dat ik meer vriendinnetjes heb gehad dan hij." Ik geef haar een knipoog. "Val je op vrouwen?" vraagt ze.

"En hij niet." voeg ik eraan toe. Terwijl ze de drankjes klaarmaakt, beseft ik me dat ik dat eigenlijk best grappig vind. Dat hij en ik vroeger, dag in, dag uit, samen speelden en over vriendinnetjes voor hem en vriendjes voor mij grapt. Nu kletsen we over vriendjes voor hem en vriendinnetjes voor mij. Daar is hij weer. We nemen niks bij de koffie. Ik heb nog chocola.

Als ik de chocola in stukjes breek, zegt hij opeens "Van chocola krijg je zin in seks." De man tegenover ons kijkt op. Dat is zo grappig aan mijn maatje. Hij is zo'n open boek. En hij praat erg... hard.

"Ik dacht dat chocola juist een vervanging voor seks was," zeg ik op iets zachtere toon. "Zoek maar op," zegt hij. De man die net opkeek, bemoeit zich met het gesprek. "Volgens mij heeft hij gelijk hoor." Ach ja, laten we het met een wildvreemde over het effect van chocola op ons libido gaan hebben... Toch kan ik het niet laten en google het. Ik geef ze hun gelijk.

“Ik merk daar niks van,” meld ik. Nu wil mijn vriend weten hoe lang ik al droog sta. En ook bij dit onderwerp vindt hij het niet nodig zijn volume wat te dempen. Ik kijk wat rond en hoop dat hij overgaat op wat anders. Maar dat doet hij niet. Hij blijft me dwingend aankijken. Uiteindelijk vertel ik hem maar gewoon dat ik met niemand naar bed ben geweest sinds mijn relatie uit is. Als ik langer mijn mond had gehouden, had hij vast zijn vraag nog een keer herhaald... Hard.

Hoe had ik kunnen denken dat hij na dit antwoord zijn mond zou houden. “Echt joh! Maar je doet toch wel wat met jezelf! Ja toch?!” Nu vind ik het wel genoeg geweest. Ik gris mijn reep chocola uit zijn anden. “Geef die maar aan mij.” Hij kijkt me verbaasd aan. “Jij hebt hier wel genoeg van gehad.” Snel kijk ik om me heen om een afleidingsmanoeuvre te zoeken. Net komt er een knappe jongen de trap oplopen. Dat is mijn kans.

“Moet je eens achter je kijken wat een leuke jongen.” De jongen komt onze kant op. Tot mijn grote opluchting neemt hij plaats naast mijn maatje. Ik geef hem een por. “Vraag of hij een stukje chocola wil!”

Mijn vriend bloost. Ik heb hem in heel mijn leven nog nooit zien blozen. Wat een geluk. Nu hoef ik tenminste niet te blozen, omdat heel de bieb kan meegenieten van mijn huidige “seksleven”.

En nee... ik ga het niet veranderen naar huidige “seksloze” leven. Dat ga ik echt niet doen.

Als ik 's avonds in bed lig, vraag ik me af of ik het nu echt zo erg mis. Seks met iemand. Ik hou niet van seks om de seks, weet ik. Daar heb ik nooit van gehouden. Ik heb één keer in mijn leven een one night stand gehad. Dat is niet mijn ding.

Maar ik weet ook niet zeker of ik het type ben voor een vaste relatie. Soms lijkt het me best leuk om gewoon wat te “scharrelen”. Maar dan wel als ik iemand echt leuk vind. En ik weet, als ik iemand echt leuk vind, dan wil ik niet alleen maar “scharrelen”. Maar ik vind niet zo snel iemand leuk. Of misschien ook wel. Maar die zijn altijd onbereikbaar. Waarom kan ik nooit eens iemand leuk vinden die van mijn eigen leeftijd en beschikbaar is en die mij dan ook nog leuk vindt? Ach, het is gewoon nog niet voor mij weggelegd. En ik heb er ook eigenlijk helemaal geen tijd voor.

Laat mij maar lekker verhalen schrijven. Daar heb ik het druk zat mee. En ik vind het nog leuk ook. En met een toetsenbord krijg je tenminste geen ruzie. Tot de tijd dat ik de liefde vind, moet ik het maar met mezelf doen... 😊

Mariska – Mijn buik is boos

Om te beginnen met een ‘kleine’ anekdote:

Toen ik in groep 6 zat, had ik een fijne meester. Hij was soms wat streng, maar hij was een prima leraar. Hij gaf goed les, kon interessant vertellen en wist op de een of andere manier altijd in te schatten wat een leerling nodig had, of dat nou qua bijles was of iets anders. Zo bracht hij voor mij, omdat ik altijd als een van de laatsten klaar was met mijn taak en vervolgens zelden fouten had, leesboeken mee; Moeilijke boeken, anders dan de boeken van de school-bibliobus die ik al vrij vroeg in het schooljaar allemaal uitgelezen had. Een geweldige inschatting van hem: Daarna was ik altijd als een van de eersten klaar met mijn taak, met nog steeds zelden een fout, maar had ik aanzienlijk meer plezier in het schoolse.

Natuurlijk werd dit klassieke voorbeeld van een goede leraar ook weleens boos en wanneer dat gebeurde, kon je je maar beter verstoppen, want dan leek hij opeens wel twee meter lang te worden en bulderde zijn stem alsof die helemaal vanuit zijn tenen kwam.

Op een dag was het zover: Hij was ontzettend bulderend boos. Op mij. De aanleiding kan ik me niet meer herinneren, maar hoe ik me voelde weet ik nog precies: Ik was alleen maar heel bibberend bang.

9 jaar was ik. Het was een jaar nadat het misbruik gestopt was. Het was een periode van schijnveiligheid en schijnvrede. Ik denk dat ik toentertijd zelfs dacht dat ik gelukkig was.

En toen was meester boos. En ik was bang. Ontzettend bang. Voor mij betekende boosheid geweld, straf en pijn. Ik zag de boosheid in zijn ogen knetteren en ik wendde mijn blik af omdat ik niet wilde zien wat hij met me zou gaan doen, want dat hij iets zou gaan doen, stond voor mij vast.

Nu keek ik naar zijn broek, een spijkerbroek. Mijn ogen keken steeds opnieuw naar zijn kruis en ik wachtte af. Ik wist hoe het verder zou gaan. Ik was bang en probeerde om geluidloos te ademen om hem niet nog bozer te maken. Ik ging me extreem aangepast gedragen en zei ja en amen op alles wat hij zei. Ik wilde alles wel doen uit angst voor de straf die ik dacht dat onafwendbaar boven mijn hoofd hing.

De straf kwam niet. Nòg niet, dacht ik.

Meester kalmeerde en ging verder met lesgeven, maar ik wist dat het maar schijn was. De knoop in mijn buik trok strak, steeds strakker. Ik wist dat het van uitstel erger zou worden. Mijn handen trilden zo erg dat ik ze onder de tafel onder mijn benen verstopte als ik niet hoefde te schrijven. De tijd kroop voorbij.

En toen ging de bel voor het speelkwartier. En ik? Ik liep weg.

...

De vrijheid was natuurlijk van korte duur: Mijn moeder haalde me op bij het bedrijf van mijn vader en nam me mee terug naar school. We gingen op gesprek met de meester: Waarom was ik nou weggelopen van school?

Ik vertelde dat ik bang was geworden omdat meester zo boos was geworden. Hij wilde weten waarom ik daar zo van geschrokken was en hij vond het heel erg. Ik stamelde wat en haalde mijn schouders op. Zijn ogen waren warm en bezorgd, maar ik wist niet hoe ik het moest vertellen. En trouwens: Hij wilde me misschien nu geen pijn doen, maar hij bleef een man met een wapen in zijn broek en stel dat ik hem dan tòch nog op ideeën zou brengen...

De bovenstaande, toch niet zo kleine, anekdote, beschrijft precies wat heel lang mijn realiteit is geweest.

Boosheid was gevaarlijk. Boosheid was iets dat tegen elke prijs voorkomen moest worden en niet alleen bij anderen, maar ook bij mezelf. Boosheid van mij leidde ook altijd tot straf, tot afwijzing en tot pijn. Het maakte alles erger.

En later, toen ik in therapie met mijn emoties aan de slag ging, was ik bang om mijn boosheid te gaan voelen, omdat ik wist hoe ernstig ik beschadigd was. Als ik mijn greep op boosheid los zou laten, zouden de gevolgen niet te overzien zijn, dacht ik. *“En ach, zo erg is het allemaal niet!”*

Maar dat was het wel. Het was erg. Het was heel erg. En ik mag boos zijn, heel boos. Het had nooit mogen gebeuren. Dus oefen ik met die emotie en dat is heel belangrijk.

Gezonde boosheid zorgt er namelijk voor dat je grenzen kunt stellen en deze ook kunt bewaken. Boosheid draagt dus actief bij aan je veiligheid in het nu. Daarnaast helpt het je om spanningen te ventileren en te communiceren. Als je opgelopen boosheid kunt omzetten in energie, kan het je mogelijk maken de regie te nemen over een situatie of over je leven. Het zorgt ervoor dat je iets kunt bereiken, presteren of bestrijden; Boosheid zorgt dat je voor jezelf op kunt komen. En los van hoe belangrijk dit is voor wat je nodig hebt, geef je jezelf daarmee ook de boodschap dat je jezelf serieus neemt en dat is goed voor je gevoel van eigenwaarde.

Hierboven zeg ik bewust gezonde boosheid, omdat mensen met een trauma vaak ofwel te weinig (of geen) boosheid voelen of te veel en te frequent. Dit laatste is ook niet goed omdat het kan leiden tot excessen waarbij je jezelf en anderen onnodig kwetst en voorbij schiet aan het doel van gezonde grenzen of het kenbaar maken en oplossen van een conflict. Bovendien zijn gevoelens van extreme boosheid moeilijk te verdragen en zorgen ze voor een gevoel van onzekerheid en onvervuldheid.

Wat helpt om te herkennen of je boosheid gezond is (of of het gezond is om boosheid te voelen in een situatie) is om jezelf de vraag te stellen: *“Heeft een ander mij willens en wetens en onnodig gekwetst?”* Als dat zo is weet je dat je boosheid terecht is (of dat het terecht is om überhaupt boosheid te voelen).

Een andere vraag die je jezelf kunt stellen is: *“Helpt mijn boosheid me in deze situatie?”* Alleen maar boosheid genereren over een situatie die je toch niet kunt veranderen is verspilde energie. Je kunt je beter richten op verbetering voor de toekomst.

Tot slot: *“Heeft de ander in de gaten dat ik boos ben? Hoe laat ik dat merken?”* Dit laatste is vooral belangrijk als je niet goed bent in het uiten van je boosheid.

Soms zit daar nog een stapje voor, zoals bij mij: *“Hoe laat ik mezelf merken dat ik boos ben?”* *Ik heb geleerd dat mijn lichaam me vertelt wanneer ik boos ben. Ik bal mijn vuisten en ik voel een soort ballon in mijn buik. Mijn spieren spannen zich aan. Het is alsof mijn lichaam wil vechten: Een grens. Een ‘Nee! Dit is niet oké’.*

Vandaag in therapie hoorde ik mezelf tegen mijn therapeute zeggen dat mijn buik boos is. Ik herken dat nu. Tegen mezelf voegde ik er aan toe dat dat mag.

Ik mag boos zijn. En er gaat niets gebeuren.

En weet je waarom niet?

Omdat ik dat niet wil!

Merel Melchers – De waarheid: de zaken waar we niet over spreken

Durf ik het te delen? Ik zeg dan maar: wie gaat het lezen? Ik schrijf voor en aan mezelf. Dit is echter, laten we duidelijk wezen, geen afwijzing op het eventuele verzoek voor een conversatie.

Ik heb het bij mezelf gemerkt en bij anderen. Meisjes met eetstoornissen, meisjes die zichzelf beschadigen, meisjes met depressieve (en zelfs suïcidale) gedachten: We kiezen er zelf voor. Zoals ik ook al in aanradingen beschreven had, ontbreekt het ons aan motivatie. Natuurlijk huilen we, proberen we te ontsnappen. Gevoelloos te worden om maar niet te breken.

Waarom ontbreekt het ons aan motivatie. Het is mooi te beschrijven: deze gevoelloosheid, maar zelfs het verdriet, de haat die vaak minder prominent aan het oppervlak komt, maar wel prominent meespeelt in ons leven. Het is ons thuis. Het enige wat we kennen. Klinkt dramatisch he? Het is veilig. Je weet wat je aan jezelf en aan de wereld hebt. Je hebt controle. En als de wereld niet meewerkt, verder gaat waar jij gevallen bent. Doorloopt zonder om te kijken. Sluit je ogen. De tijd stopt. De geluiden en aanrakingen hebben geen betekenis meer. Ik ga niet altijd naar mijn toren. Soms voldoet het simpelweg sluiten van mijn ogen. In de les is dit ook wel eens nodig. Ik heb vaak gehoord dat het onmogelijk is om nergens aan te denken, maar dat klopt voor mij niet.

Ik sluit thuis of in de les mijn ogen. Tijd stopt. Geluiden hoor ik wel, maar zijn betekenisloos. In de les moet het er raar uitzien. Ik voel aan wanneer ik mijn ogen weer open kan doen, de wereld weer aankan. Ik weet dan niet hoeveel tijd er verstreken is. Maar once again, dwaal ik af.

Wat dus veel beschreven wordt is de veiligheid en de controle. Vaak wordt echter zelfs het ontbreken van motivatie ontkent. Het is zo moeilijk. Je begrijpt het niet. De onmacht wordt erbij gehaald alsof het waarheid wordt wanneer je het voor het gemak oproept.

Dit klopt allemaal: de onbedwingbare *need* naar veiligheid en controle. Ook is het zeker niet makkelijk. Dit is echter niet de volledige waarheid. Wat nog mist is dat wat we verzwijgen. Uit schaamte? Dat wat we niet begrijpen. Angst? Dat wat we niet onder woorden kunnen brengen. Onmacht?

We houden van de aandacht, zelfs als je je littekens verbergt. Dan is het genoeg te weten dat je die kaart nog vasthebt. We houden van de kick. Van het medelijden? Dat dan weer niet (voor mij dan). De motivatie ontbreekt omdat dit veel meer oplevert dan gewoon 'normaal' te zijn. Dat betekent namelijk onzichtbaar te zijn. Ongezien. Niet bijzonder? Misschien ook wel. Zoals ik al zei is dit deel moeilijk te begrijpen. Ongetwijfeld omdat we er niet over praten. Je hebt anderen nodig om iets te kunnen begrijpen. Waar ik verder laf ben heb ik hier nog het lef om dit statement als een feit neer te schrijven. Daarom zet ik hierbij aan tot het gesprek. Het negeren laat het niet verdwijnen, het maakt het alleen onbegrijpelijker en moeilijker te verwoorden.

Want waarom verbergen we dit? Uit schaamte dat we de aandacht en erkenning nodig hebben? Dit ligt natuurlijk heel persoonlijk en andere meningen heb ik hierover nog niet gekregen. Als ik dit gesprek aan probeer te gaan met meisjes met eetstoornissen; meisjes die automutileren of meisjes die depressieve en/of suïcidale gedachten hebben, wordt het onderwerp gemeden en op Facebook en Whatsapp wordt het gesprek beëindigd. Waarom zijn we zo bang? Of laf... Dit destructieve gedrag heeft natuurlijk een grote invloed op de directe omgeving. Vrienden en familie maken zich ernstig zorgen en moeten soms zelfs grote offers maken. Ook kan behandeling erg duur zijn. Ik zeg niet dat een psychische ziekte of stoornis een keuze is, allerm minst. En zelfs met motivatie is het

herstellen nog erg moeilijk en kan het jaren duren. Toch is het tot op zekere hoogte een eigen keuze om hulp **volledig** te accepteren en het gevecht aan te gaan (Gevecht is niet helemaal het goede woord. Helaas mis ik de woordenschat om me naar behoefte te kunnen uiten, iets wat erg frustrerend is, maar yet again dwaal ik af). Ondanks dat wat hierboven staat waar is, hoefde het niet per se genoemd te worden. Zonder reden (?) ging ik toch over in de verdediging. Zit het verzwijgen zo diep ingebakken (en weer weer(als werkwoord) ik mijn eigen verantwoordelijkheid.)?

Terugkomend op de invloed op de omgeving: hier komt een enorm schuldgevoel bij kijken. Eén die soms moeilijk te verdragen is. (Vergeef me dat ik hier zelfmedelijden verkies boven medelijden. Heb medelijden met mij. Ik leef daarvan. (weer erg dramatisch. Ik ben erin geoefend)). Hoe kun je je familie recht in de ogen aankijken wanneer je jezelf kapotmaakt (jezelf, je leven als geschenk van je ouders) en zeggen dat er niks verandert doordat je niet genoeg motivatie hebt om te veranderen.

Ik geef toe dat ik weer erg zwart-wit naar de zaak kijk. Het is voor mij moeilijk om het grijze gebied te definiëren. De angst voor het onbekende, de houvast en controle, en zelfs deels de onmacht spelen een grote rol. Nogmaals ontken ik dat een psychische ziekte of -stoornis een keuze is of dat het herstel makkelijk is. Wel stel ik dat er naast voorgenoemde redenen (in deze alinea) er meer redenen zijn die bijdragen aan vertraagt herstel. Redenen die niet vaak uitgesproken worden.

Daarnaast moet ik ook nog even het beroemde en beruchte zinnetje noemen: Het is een schreeuw om hulp. Jezelf beschadigen. Dit klopt niet absoluut. Uit automutilatie zijn veel waardevolle gevoelens en openbaringen te halen. De ultieme rust is te vinden in het mes. Toch klopt het ook dat het een schreeuw om hulp is. Dit wordt veel bekritiseerd. Als je hulp wilt, ga je naar een psycholoog niet naar je vrienden. Je gaat naar mensen die je werkelijk kunnen helpen. Waarom doen we dat niet? Het antwoord is simpel: Het vragen om hulp op deze manier is de zwakke en laffe versie van hiervoor genoemde suggestie.

Je hoeft niet te denken. Gewoon tonen. Andere mensen doen het werk wel voor je. Alsof je niet al genoeg aan je hoofd hebt, toch? En die ander dan? Nee, ik zie geen littekens, geen wonden. Iedereen heeft het makkelijk behalve ik. En zelfs als dat niet zo is, ik ben de enige die ertoe doet. Egoïstisch. Niemand zal het zeggen. Ik ben al beschadigd genoeg. Ik snap dan ook niet de soberheid en bescheidenheid (dat in mijn beleving samengaat met onzichtbaarheid) van Calvijn. Dit waren zijn idealen.

Wel ben ik van mening dat hij hieraan zelf niet voldeed met zijn zelfexhibitionisme (niet de seksuele betekenis van het woord, dan wel de prestatiegerichte) die hij dan weer ontkende. En dan het laatste: zolang je psychisch ziek bent ben je gevrijwaard van verantwoordelijkheid. Ook wordt er niks meer van je verwacht. Wat kun je verwachten van iemand die opgegeven is, door zichzelf, door de wereld? Het is een makkelijk leven. Als je tranen nu eens zouden opdrogen. Wacht... laat ze maar. En voeg meteen wat uitgelopen mascara toe.

Ach, ik ben ook maar een mens. Tja, excuusjes zijn toch makkelijker dan het nemen van verantwoordelijkheid. Verantwoordelijkheid nemen is voor volwassenen. Zet de tijd even stil. Het gaat te snel. Sluit je ogen... maar ik dwaal af

Merel Melchers – You matter

Mijn lerares KCV vertelde vorig jaar dit verhaal in de klas. Ik zal proberen het zo goed mogelijk op te schrijven:

Er waren drie personen. Ik noem ze even Billy, Bob en Tamara. Tamara kreeg van God, of van een god, dertig talenten (als talentpunten, dus hoe groot haar talent was). Ze werkte onwijs hard en verdubbelde haar talenten. Uiteindelijk had ze dus zestig talenten.

Bob kreeg twintig talenten. Ook hij werkte razend hard en hij verdubbelde eveneens zijn talenten. Hij eindigde dus met veertig talenten. Billy kreeg tien talenten. Tien talenten vond hij echter te weinig. Hij was van mening dat hij niets kon bereiken met tien talenten, dus hij begroef ze. Hij eindigde met nul talenten (of hij had er nog steeds tien, dat weet ik niet meer, maar het lijkt mij logischer dat hij de tien verliest, daar hij ze begraaft).

Aan het eind van hun levens kwam God of god naar hen toe. Hij vroeg aan Tamara wat ze met haar talenten gedaan had. 'Verdubbeld,' antwoorde ze. Hetzelfde gold voor Bob.

'En jij Billy?' vroeg God. 'Ik heb ze begraven,' was Billy's antwoord, 'zelfs als ik het verdubbeld had, had ik alsnog veel minder dan Tamara en Bob gehad.' God vertelde dat het daar niet om ging. 'Bob heeft toch ook minder talenten dan Tamara?' legde Hij uit, 'Het gaat erom dat zij allebei hard gewerkt hebben en hun talenten verdubbeld hebben.'

Maar wat als je nul talenten hebt gekregen? Nul verdubbeld blijft nul. Wat als je niet één van de gelukkigen bent? Als het duidelijk is dat je geen talenten gekregen hebt. Als mensen dat tegen je zeggen...niet goed genoeg....nooit goed genoeg...

Als je dat soort dingen te horen krijgt, mensen staren naar je of negeren je juist. Als je gegiechel hoort elke keer als je langs loopt. Dan ga je je vanzelf voelen als minder dan een persoon...waardeloos.

Ik voelde me waardeloos. Ik had vrienden verloren en er waren meer mensen, mensen die belangrijk voor me waren, die mij compleet negeerden dan mensen die dat niet deden.

Wat deed ik verkeerd? Ik wist dat ik weer een doel moest krijgen in mijn leven. Een reden om op te staan in de ochtend.

Maar wat kon ik doen? Was ik überhaupt ergens goed in?

Sport? In gym was ik nooit echt goed geweest. Ik zat wel op een sportclub, Tivoc, een volleybalclub. Ik vond het erg leuk en dat was alles wat ertoe deed. Ik zat al negen jaar op de sport toen ik mijn enkel brak. Ik kon vijf maanden niet spelen. Toen ik terug kwam, merkte ik dat er iets veranderd was. Ik paste niet meer in het plaatje.

Winnen ging steeds belangrijker worden. Teamgenoten, met wie ik het altijd gezellig had gehad op de club, begonnen boos op elkaar en op mij te worden als we verloren of niet goed speelden. Mij maakte het niet uit of we verloren, maar de druk om het goed te doen werd te hoog en maakte me alleen maar slechter.

Na tien jaar ben ik weggegaan. Het leek niemand echt te kunnen schelen. Blij om van me af te zijn. Maar voor mij was het ook beter. Zolang ik niet speel, kan ik niemand lastig vallen en kan niemand boos op me worden. Stresspuntje minder.

Oké, sport niet. Iets creatiefs dan? Zingen? Nee. Mensen worden er niet blij van als ik zing. Acteren dan? Ik heb een jaar op toneelles gezeten, toneellessen op school gevolgd en meegedaan aan een toneelstuk op school. Ik vond het allemaal hartstikke leuk, maar ik ben erg slecht in acteren. Tekenen? Heel erg slecht in. Dansen? Ook daar worden mensen niet blij van. Het is serieus gebeurd dat ik mensen verwondde als ik danste. Schrijven? Meh...ik oefen er best veel in, maar lijkt niet echt goed erin te worden. Publiekelijk spreken? Ik word voor een presentatie al letterlijk ziek van de zenuwen en meestal stotter ik me er een beetje doorheen.

En dan? Wat als je nul hebt? Nul bent... Er was iets verkeerd gegaan in mijn leven. Alles zat mij tegen. Waarom kon ik niet slim zijn of mooi of ergens goed in zijn?

Zelfs elke psycholoog en psychiater, mensen wiens beroep het is om je te helpen, wisten niet wat ze met me aan moesten. Was ik zo'n grote mislukking? Maar als niemand je held wil zijn, moet je je eigen held worden. Nu schrijf ik toch en ik ben niet bang om fouten te maken. Het is niet erg. Ik durf te zijn zoals ik ben. Ik durf op te staan voor waar ik in geloof. En ik ben niet bang voor wat anderen van mij denken.

Want weet je wat het is, ik ben niet belangrijk. Klasgenoten en mensen die ik nu vagelijk ken, zullen zich mij niet kunnen herinneren over een paar jaar. Ik kan alle fouten maken die ik wil. Het maakt niet uit wat zij nu over mij denken. Het gaat erom hoe ik over mezelf denk.

Want wanneer zij zich mij niet herinneren, zal ik me wel de fouten herinneren die ik gemaakt heb. Maar nog belangrijker: wat ik van die fouten geleerd heb en dat ik mijn hoofd hoog heb gehouden. Dat is iets waar ik nog lang trots op zal kunnen zijn.

Ik ben niet bang om te leven. Ik doe ertoe. Mijn meningen doen ertoe en mijn boodschap doet ertoe.

Dus zelfs als ik niet goed ben in publiekelijk spreken en in schrijven. Zolang als mensen me begrijpen kan ik mijn boodschap overbrengen. En op dit moment is dat wat ik wil. Want wat je ook kan, of niet kan, iedereen doet ertoe. Ik doe ertoe en jij doet ertoe.

Je verdient het om gehoord te worden. Soms moet je daarvoor over je eigen grenzen stappen. Soms is het hard werken. En zelfs als niemand wil luisteren en je bent aan het eind van je leven nog steeds nergens goed in.

Zorg dat je trots op jezelf kan zijn. En dat kan en mag je al zijn als je het alleen al geprobeerd hebt. Meer dan je best kun je niet doen.

Maak van nul, één. Eén talent is zeker niet veel, maar je hebt wat gedaan. En misschien is dat nog wel beter dan de talenten die je al hebt verdubbelen. Doorzettingsvermogen vraagt veel van je, maar is zeker een talent.

Geef niet op. Laat je stem horen. Wees je eigen held.

Be strong

Be heard

Be proud

Michiel Spanjer – Wolfheze (tweede plaats)

Tegenover de psychiatrische kliniek in Wolfheze ligt een terras. Het is zondag, fietsdag, en ik verlang naar een biertje. Ik zet mijn fiets voor de zekerheid op slot, haal een zakdoek langs mijn bezwete gezicht en loop naar de overkant. Er is net één tafel vrijgekomen. Om andere bezoekers voor te zijn, ga ik met licht versnelde pas op het tafeltje af, hou even in als ik zie dat er geen concurrenten zijn en neem dan kalm plaats. Om mij heen zitten de mensen van ‘de overkant’ met hun bezoekende familieleden of oplettende begeleiders. Luidruchtige kinderen en patiënten worden in toom gehouden met ijsjes en medicijnen. De roestvrij stalen plaatjes met de tafelnnummers suggereren orde.

Het wachten is op een geïnteresseerde ober en als die mij gevonden heeft, bestel ik dat begeerde biertje. Een vod gaat over mijn tafel en de ober verdwijnt weer. Ondertussen observeer ik mijn omgeving. Tsjonge, wat ben ik blij dat ik het aardig onder controle heb. Een man, niet ouder dan een jaar of veertig, met een oranje baseballpetje op, laveert tussen het plastic meubilair. Soms staat hij even stil, kijkt om zich heen en gaat dan, zonder een duidelijke richting, weer verder.

Hij zal wel niet helemaal goed zijn, bedenk ik. De ober doet zijn werk in zwarte pantalon en wit overhemd, hetgeen een schone indruk zou moeten maken. Zijn tred is veerkrachtig en gericht. Niet gehaast, hoewel het druk is. Het dienblad, vol en zwaar van wisselgeld en consumpties, balanceert op zijn uitgespreide vingers. Ergens tussen tafel 8 en 13 gaat het onvermijdelijke gebeuren. Ik wil er niets mee te maken hebben. Ik kan nog opspringen en ze waarschuwen, maar blijf zitten en kijk toe.

Cola en bier spatten in het rond, kopjes wankelen op schoteltjes en koekjes drijven in de koffie. Het losse geld valt op de grond. Het kannetje met koffiemelk belandt op tafel 11, waar iedereen als door een wesp gestoken opspringt en even snel weer zitten gaat. Met veel moeite houdt de ober het dienblad op zijn hand. Hij vloekt niet, wordt niet boos, maar probeert nog wat te redden. Toch vallen twee glazen in gruzelementen. Een moeder trekt haar kind op schoot, weg van het vogelvrije wisselgeld. Uit alle hoeken komen zakdoeken en servetjes. Het ontredderde terras beziet zichzelf en probeert al poetsend weer tot zinnen te komen.

Niet in het minst uit zijn evenwicht en met een brede glimlach verontschuldigt de man zich bij de ober en de geschrokken terrasbezoekers. Hij raapt de meest in het oog lopende scherven op en legt die op het dienblad van de ober. Dan raapt hij, als gebaar wat wisselgeld op en geeft dat aan de ober. Hij klopt de man gemoedelijk op de schouder, als na een geslaagde gezamenlijke grap en vervolgt zijn weg over het terras. In mijn richting. O god, als hij maar niet bij mij komt zitten. Om zijn blik te ontwijken draai ik mijn hoofd naar rechts. Hij staat al bij de lege stoel aan mijn tafeltje.

“Is deze stoel bezet?” vraagt hij. Ik had het graag gewild, maar vriendelijk zeg ik, “nee hoor, gaat u gerust zitten.” De man doet zijn pet af en gaat zitten. Ik kan hem ruiken. Zijn beige corduroy broek spreekt boekdelen. Ik verplicht mijzelf gewoon tegen hem te doen. “Dat was schrikken hè,” open ik het gesprek. Wat moet je anders? Hij lacht kwajongensachtig: “Ben je echt geschrokken?” vraagt hij.

“Nee, ik niet. Ú zal wel geschrokken zijn”, zeg ik corrigerend. Ik hou er niet van als mensen meteen beginnen te ‘je en jouwen’. “Ik schrok niet,” zegt hij stellig, “ik kom hier elke zondag en de botsing met de ober is een vast onderdeel van het dagprogramma.” “ja, ja, dat maakt u mij niet wijs.” “Oké, niet elke zondag. Alleen bij mooi weer als het terras goed bezet is”, zegt de man toegeeflijk. “En de obers vinden dat zeker goed?” “Ik heb een vaste ober. Mingus werkt hier iedere zondag, zelfde tijd en in dezelfde stemming. Hij behandelt mij als elke onhandige bezoeker die toch beleefd bediend moet worden.”

Dan buigt hij zich vertrouwelijk naar mij toe en zegt achter zijn hand: “Je denkt zeker dat ik niet goed wijs ben, hè?” “Nou, een beetje eigenaardig vind ik het allemaal wel, moet ik toegeven.” “Een beetje eigenaardig, dat wel”, bouwt de man mij na. Ik voel mij nu toch ongemakkelijk worden. Wat moet ik in godsnaam met die vent ? Ook mijn irritatie neemt toe, maar wat mag je iemand van de overkant kwalijk nemen? “ Ja ik vind het een beetje eigenaardig. Mag dat soms niet? Mag ik het niet raar vinden dat u het hele terras op stelten zet en vervolgens beweert dat u dat elke week doet met goedkeuring van de ober? Dat moet ik allemaal gewoon vinden?” “Ah ha, een beetje raar. Meneer vindt het een beetje raar.”, schampert hij.

Hij draait zich om naar tafel 10 waar de begeleidster er net in geslaagd is om de patiënten weer in het gareel te krijgen. Harder dan nodig zegt hij tegen de hele tafel : “Meneer hier vindt het raar, hij vindt het raar. Wat zeg je daarvan?” En dan tegen een nog jonge dame in het gezelschap: “Doe jij ook wel eens raar?” De vrouw lacht verlegen en knikt ontkennend. De rest van het tafeltje roept enthousiast van wel. Tevreden over deze reactie rolt hij zijn lach uit.

“Een beetje raar, een beetje raar”, roept hij en blijft dat maar herhalen. Hij loopt naar een ander tafeltje ‘een beetje raar, een beetje raar’ roept hij weer lachend en kijkt de mensen recht in het gezicht. Zijn lachen werkt aanstekelijk, want naast ons beginnen mensen op tafel te slaan en al even hard mee te lachen. Op steeds meer plaatsen ontstaan kleine vuurhaarden van onbegrijpelijke pret en uitbundigheid. De vastgeroeste remmen komen langzaam los.

Verwonderd en verontrust zie ik hoe de man het terras in brand zet. De begeleiding kan met moeite de sorbets en frisdrank onder controle houden. Mensen stampen met hun voeten, klappen in hun handen en struikelen over elkaar. Het terras gloeit en loeit. Personeel komt naar buiten en begeleiders proberen de aan hun toevertrouwde cliënten te kalmeren. Een jonge en vertwijfelde stagiaire probeert haar groepje van het terras des onheil weg te voeren. Niemand luistert en bevrijd van de goede zorgen zitten de doorgaans timide patiënten elkaar tussen stoelen en tafels achterna.

Ik wil niemand in de weg staan en weet niet anders te doen dan mijn armen en benen zover mogelijk in te trekken. Mijn hand houdt de rand van mijn tafeltje vast. Wat een zoi. Wat is er aan de hand met iedereen? Als een zure oprisping komt mijn schuld omhoog. Als ik dit geweten had.

De man zwiert tussen de tafels. Her en der slaat hij mensen op de schouder, schudt handen en zingt het liedje van ‘een beetje raar, een beetje raar’. Na her en der nog wat rotzooi trappen, zet de man zijn petje recht, zoekt zijn plaats en gaat weer rustig naast mij zitten. Aan zijn lachende kop kun je zien dat hij nog steeds plezier beleeft aan alle onrust. Niemand zal toch denken dat hij bij mij hoort?

Het terras is één grote bende. Stoelen zoeken tafels, begeleiders hun patiënten en tussen de klinkertjes liggen allerhande restanten van de vrolijke revolutie. Hier en daar wordt nog wat gevochten tussen verstand en emotie, maar de toestand normaliseert omdat de dwaasheid niet langer stand kan houden. Het hele gebeuren heeft misschien tien minuten geduurd. Ik heb niets gedaan om wat dan ook te bereiken. Als de spelleider van een reality quiz stelt de man de hamvraag: “Wat was er raar aan deze situatie?”

“Zou ik dat moeten weten?” informeer ik als een in het nauw gedreven kandidaat.

“Zou kunnen, maar je mag erover nadenken”, antwoordt hij.

Ik leg wat geld op tafel en vertrek zonder antwoord naar de overkant. Daar staat mijn fiets.

Mirthe Kooy – Brief aan mijzelf over 20 jaar

Lieve Myrthe, Nu ben je 51, chapeau, een hele prestatie dat je het überhaupt gehaald hebt met de levensstijl van 20 jaar geleden. In die tijd bestond je leven met name uit roken, drinken en teleurstellingen. Na 31 jaar stelde je de balans op:

- geen man
- geen kind
- geen carrière
- geen geld

Mannen - Na 3 mislukte relaties besloot je het over een hele andere boeg te gooien, de getrouwde klootzak. Je was 2 jaar lang steeds dat meisje voor erbij. Een positie zonder verplichtingen, verwachtingen en liefde. Gewoon seks. Dat klinkt op papier best aardig, maar dat was het niet. Je werd namelijk steevast verliefd, verliefd op de spanning, hopen op wat zou kunnen zijn maar wat nooit werd. Hoopvol dat een man toch voorbij die façade zou kijken en meer zou zien. Je betaalde een hele hoge prijs voor zeldzame momentjes van vals geluk. Je gaf alles, je nam niets. Je was verdrietig, maar je had helemaal geen recht om verdrietig te zijn. Je was het ideale lust object voor er naast, niet onknop, grappig, totaal niet moeilijk en overal voor in. Je deed stoer, maar je was in werkelijkheid slechts een kwetsbaar meisje. Een meisje dat in hart zo graag liefde wilde, maar er op de verkeerde plaatsen naar zocht. Ik hoop dat je in de loop der tijd hebt geleerd om op de juiste plaatsen te zoeken en dat is dus niet in een foute kroeg in Amsterdam of op Tinder. Dat was toen een heel ding weet je nog, Tinder? Voor mannen een grappige manier om aan makkelijke seks te komen, voor vrouwen een nieuwe illusie om de ware te vinden. Ik hoop dat de liefde jou gevonden heeft, dat je wachtte op de juiste pek. Want weet je wat het is, je was toen en hopelijk nog steeds, eigenlijk gewoon best een leuk wijf. Het zou zo zonde zijn als je bent achtergebleven met 5 onverzorgde katten en een kastje vol versleten vibrators. Samen met je inmiddels vergrijsde BFF nog steeds redenen aan het zoek waarom het destijds nooit wat is geworden met ook maar 1 van de klootzakken op het lijstje. Bindingsangst? Narcistische persoonlijkheidsstoring? Een saaie relatie waar hij niet uit vandaan durfde? Het kwam er in ieder geval altijd op neer dat ze ons absoluut echt zagen zitten, ze konden het simpelweg niet wegens onduidelijke omstandigheden. Tja, de film "he's just not that in to you" is destijds kennelijk aan ons voorbij gegaan.

Kinderen - Drie relaties bleken nog geen bingo wat kinderen betreft, de eerste potentiële vader was je eerste grote liefde, jammer genoeg had hij behalve humor ook een enorm egoïstisch en doortrap karakter. De tweede potentiële vader was een uit de hand gelopen vakantie liefde uit het mooie Turkije, lang verhaal kort: luister altijd naar je moeder. De derde en laatste potentiële vader beschikte over zeer slechte genen en eigenlijk gewoon een hele irritante kop. Op je 31ste begon je toch een beetje zenuwachtig te worden of je niet zou gaan boeten voor je strenge vaderselectie. Want ook al durfde geen enkele zichzelf respecterende ouder zijn kind ook maar 10 minuten alleen te laten bij de onverantwoordelijke, lompe Myrthe, je wilde best graag moeder worden. Kinderen mochten jou ook wel, je nam ze mee in je verhalen naar andere werelden, fantasie werelden waarin je naar Australië kon graven en waar er in de tuin bij tante aapjes en leeuwen verstopt zaten. Waardoor ongelukkige ouders uren moesten graven op het strand en eindeloos moesten zoeken in de tuin bij tante, want tegen die tijd zat de aanstichtster al lang weer in de kroeg. Ik hoop dat je jezelf inmiddels moeder mag noemen, ik weet zeker dat er een chaotische doch lieve mama in je schuilt. Een moeder die niet kan knutselen, die de kinderwagen in de supermarkt vergeet en huilebalken omkoopt met snoep. Maar ook een moeder waar je altijd alles aan kunt vertellen (ze heeft waarschijnlijk zelf wel erger gedaan) waar je avonturen mee beleefd en die er werkelijk alles aan zal doen om eigenwaarde

en zelfvertrouwen mee te geven. Hopelijk zijn het er niet meer dan 1 geworden, dat lijkt me stomweg niet verantwoord. En als het je niet gegund is geweest, dan hoop ik maar dat je een man hebt, of een konijn. Ook leuk.

Carrière - Je 'studie' toerisme klonk zo leuk toen je 16 was, maar bleek al vrij snel behoorlijk kansloos. Een tandje erbij op de middelbare school had misschien toch geen slecht idee geweest. En zoals je vader voorstelde, gewoon lekker gaan werken en langzaam hogerop klimmen, bleek duidelijk geen geschikte keuze voor iemand met weinig zelfvertrouwen en nog minder ambitie. Een carrière in de journalistiek of psychiatrie met de juiste papieren had achteraf gezien toch meer aangesproken dan een carrière in de autobanden. Vroeger wilde je heel afgezaagd stewardess worden, qua opleiding ging dat de goede kant op, maar daar bleek je na school net iets te dik en te lelijk voor. Dat trok later wel weer wat bij, maar het is nooit meer iets geworden. Het enige wat je echt leuk vond was schrijven, dit kwam van al jou kwaliteiten het dichtste bij wat men noemt 'talent'. Tenminste, afgaande op de meningen van vrienden deed je dit best aardig. Zelf had jij hier allerminst vertrouwen in, iemand met een matig diploma en een slechte spelling is het schrijven niet waardig. Een lachertje, een amateur. Toch was schrijven voor jou vaak het antwoord op alles, je hebt jezelf door vele crisissen heen geschreven. Hond dood, relatie uit, geldnood, moeilijke familie, onmogelijke liefdes, schrijven bood altijd soelaas. Ik hoop dat het enigszins is gelukt om verkeerde keuzes recht te zetten. Ik hoop dat je jezelf hebt kunnen ontwikkelen op het gebied van schrijven en je hierin door niemand en met name niet door jezelf hebt laten tegenhouden.

Geld - Veel of weinig geld, de maand bleek altijd veel langer dan de adem van jou bankrekening. Rekeningen heb je altijd ernstig eng gevonden, die moesten zo snel mogelijk verbannen worden naar de diepe duisternis van je tas, het aanrechtkastje of de vuilnisbak, waar rekeningen nu eenmaal thuis horen. Jammer genoeg kwamen de hufters steevast als een boemerang weer terug, maar dan 3 keer zo hard. Je bescheiden loon bleek niet voldoende voor vakanties, uitgaan, shoppen, dure kappers en al helemaal niet voor genegeerde rekeningen die uit pure belediging opeens 3 keer zo hoog waren geworden. Het was niet je grootste wens om rijk te worden, het was je grootste wens om ooit geldzorgen vrij te zijn. Ik hoop heel erg dat dit je is gelukt, dat je je angst voor de rekening hebt overwonnen. Dat je ze dapper openmaakt en eindelijk doet wat je vader je al zo lang inprent: alle rekeningen direct openmaken Myrthe! Geld moet rollen en ik heb geen illusies over sparen en potjes voor later, dat is alleen voor verstandige mensen en "verstandig" bah wat klinkt dat saai. Nee, het enige wat ik hoop is dat je met je 51 jaar niet meer bij je vader geld hoeft te lenen omdat je benzine op is, zwart moet rijden met de trein of dat leuke jurkje met je tranen in je ogen terug moet brengen naar de winkel omdat je hem bij naderinzien toch niet kon betalen.

Hoop - Mijn hoop ligt niet in een grootse carrière, rijkdom of een geslaagde man. Ik hoop alleen dat ik mij deze 20 jaar vrij ga voelen, ik wil onbevangen mezelf zijn, ik wil stapel verliefd worden en geen genoeg nemen met minder dan dat. Ik wil dromen laten uitkomen, ik wil genieten en lachen tot de tranen over mijn wangen rollen en bovenal wil ik lef tonen, lef om een verschil te kunnen maken.

Ik hoop dat dit is gelukt, dat ik over 20 jaar met een glimlach deze brief mag terug lezen en bij mijzelf denk: er is zoveel goed gegaan, maar ook zoveel mislukt. Verdriet, vreugde, liefde, verlies, vallen en opstaan. Maar god, wat heb ik geleefd.

Natalie Kriek – Sociale contacten: Social media; funest voor vriendschappen

In tegenstelling tot hoe ik zelf denk over het hebben van veel vrienden of oppervlakkige kennissen, is het in de huidige maatschappij juist enorm belangrijk voor iedereen om een zo groot mogelijk netwerk te creëren. Om 24/7 bereikbaar te zijn voor honderden Facebook vrienden en een onuitputtelijke bron van (vage) contacten in je whats-app lijst. Om zoveel mogelijk volgers te hebben op Twitter en zo populair mogelijk te zijn bij zoveel mogelijk mensen. En ik vraag me serieus af: waar-om?!

Onbelangrijk gezwets

Waarom zou je de hele dag door iedereen – al dan niet via Facebook of app – gestoord willen worden via je telefoon? Waarom zou je 24/7 naar andermans onbelangrijke gezwets willen luisteren? Waarom zou je jezelf iedere dag weer de verplichting willen opleggen van het lezen – en ook nog beantwoorden – van allerlei onbenullige berichtjes? Waarom zou je je op allerhande social media platforms in allerlei oninteressante conversaties willen mengen? Waarom zou je overal en altijd je mening willen ventileren? Waarom zou je alle mensen die je ooit ergens toevallig tegenkomt willen toevoegen aan je 'vriendenlijst' terwijl je in het dagelijks leven een blokje om loopt om ze te ontwijken als je ze toevallig ergens tegen komt?

Ik vind het al vermoeiend om een handjevol vriendschappen te onderhouden, laat staan zo'n enorm netwerk van mensen waarvan het me ook nog eens – eerlijk gezegd - geen bal interesseert wat ze de hele dag wel of niet doen, wat ze denken, voelen, vinden of zeggen.

Vriendinnen

Toen ik halverwege de dertig was en ik in de jaren daarvoor via via plotseling en ongemerkt best veel mensen om me heen verzameld bleek te hebben die zich mijn 'vriendin' noemden, kreeg ik het er zomaar druk mee. Ik ondernam stapavondjes met ze, ging met ze naar de bioscoop, vierde oud en nieuw met ze, ging met ze shoppen in de stad en deelde allerlei ervaringen met ze op het gebied van liefde en het in sommige gevallen daarbij horende liefdesverdriet. Hoewel het niet altijd in mijn schema paste, maakte ik er tijd voor. Soms ten koste van mijn eigen hobby's of andere vrijetijdsbesteding. Want als een vriendin je nodig heeft zeg je niet zomaar 'nee'.

Toen Hyves verscheen en ik door een van deze vriendinnen werd overgehaald om ook een account aan te maken, had ik er in no time nog eens 400 vrienden bij! Wow, ging dat even snel...

Hyves

Op Hyves leerde ik mijn 'vriendinnen' pas echt goed kennen. Want ondanks het feit dat ik ze al een paar jaar zag als mijn vriendinnen, bleek ik toch nog lang niet alles van ze te weten. Net zoals je een relatie met iemand kunt hebben, maar hem pas echt leert kennen wanneer je samenwoont. *Hyves-en* kwam dicht in de buurt van samenwonen. Omdat hier 24/7 alles door iedereen met iedereen werd gedeeld.

Ziektes (compleet met een uitvoerige beschrijving van de kotspartij van de afgelopen nacht) zeertes (in combinatie met foto's van enge open wonden, ontstoken pukkels of vurig eczeem), financiële tegenvallers waaronder belastingaanslagen, boetes (inclusief foto's van blauwe enveloppen en volledige brieven van het CJIB), foto's van kinder-en dieren mishandeling etc. etc. Gezellig als je tijdens je ontbijtje Hyves even openklikt om te kijken wat je vrienden vandaag te melden hebben...

Irritaties

En al snel kwamen de irritaties. Want waren dit nu de vrouwen waar ik de afgelopen jaren zo'n leuk contact mee had gehad? Of waren mijn ergernissen altijd al latent aanwezig geweest en werden deze nu luid en duidelijk bevestigd door alle berichtjes die zij hier dagelijks op hun prikbord kwakten? Het klopte dat ik me al jaren irriteerde aan het luie gedrag van M. Maar nu ze ook nog op Hyves steen en been klaagde over het feit dat ze nu *alweer* een lege portemonnee had (met bijgaande foto van haar zielige lege beursje) kon ik de gedachte : 'Ga eens solliciteren in plaats van de hele dag op je luie reet zitten' niet onderdrukken. Ai. Lelijk!

Ik klikte het weg. Maar de volgende dag zag ik op haar pagina staan: 'Vandaag komen de kinderen weer terug na een – veel te snel voorbij – weekend bij papa. Gedaan weer met de rust. Dag boeken, tijdschriften en films. Welkom drukte, ruzie en stress!' En toen dacht ik: 'Wat ben jij eigenlijk een naar mens om zo op internet over je kinderen te praten...!' Waardoor ik haar in het echt ook opeens een stuk minder gezellig vond.

Zeeën van tijd

Ook haar voortdurende online gezeur over het warme weer waar ze niet tegen kon, haar 'boze ex' en haar aversie tegen diverse soorten religies gingen me steeds meer tegenstaan. Wat wilde ze hier nu mee bereiken? En waar haalde ze de tijd vandaan om iedere dag tig plaatjes op haar pagina te plaatsen waarop anti-religieuze teksten stonden vermeld. Die plaatjes moet je zoeken op het internet. En dat kost zeeën van tijd. Tijd die ze – in mijn ogen – beter zou kunnen besteden aan het zoeken van werk. Of aan haar kinderen die ze in een eerder bericht zo negatief afschilderde. Want misschien waren die kinderen wel zo vervelend thuis omdat mama 24/7 achter de PC zat en ze vooral behoefte hadden aan aandacht?

Maar niet alleen haar berichtjes maakte irritatie bij me los, ook de onbenullige dingen waarvan de anderen het nodig vonden deze met iedereen te delen begonnen mij steeds meer tegen te staan. Waar ging dit allemaal over? En wat zag ik nu staan in de krabbels van een kennis van een van mijn vriendinnen E?

'Schatje?' Met de foto van E erbij?

Schatje

Ja hoor. E had 'schatje' gekrabbeld bij haar kennis L. Maar tegen mij had E ooit gezegd dat L een 'slet' en een 'onbetrouwbare trut' was. Dat strookte toch niet helemaal met wat ik hier op L's prikbord zag staan! En toen ging ik nadenken.

E noemde mij ook altijd 'schatje'. In hoeverre zou dat dan gemeend zijn? En zei ze over mij dan misschien ook wel lelijke dingen zoals ze over L deed? Want kennelijk had ze weinig moeite met het spelen van toneel.

Masker

Plotseling leek het of iedereen zijn masker liet vallen. Niet alleen E, maar ook andere meiden van wie ik wist dat ze echt nare dingen over elkaar hadden gezegd, deden in de krabbels over en weer zo poeslief tegen elkaar dat ik er haast onpasselijk van werd.

Ook vriendin G stelde zich op Hyves enorm populair op. Ze had een enorm netwerk om zich heen

opgebouwd en iedereen was lief, leuk en aardig. Iedereen noemde ze 'schatje', 'lieffie', 'kanjer' en vooral ook 'mop'. Zelfs haar nicht over wie ze zich tegen mij en op zijn zachtst gezegd niet bijster positief had uitgelaten. Ik was verbijsterd. Eigenlijk maakte dit social media platform in een klap openbaar hoe mensen in het dagelijks leven ook met elkaar omgaan. Alleen stond het hier zwart op wit!

Toneelspel

Ik ging mijn vriendinnen met heel andere ogen bekijken. Wie was er nog echt en wie was absoluut *fake*? Ik durf haast niet te zeggen tot welke conclusie ik kwam; ik heb met hen allemaal – op verschillende manieren en om uiteenlopende redenen – het contact verbroken. Toen ik mijn vriendinnen van Hyves had verwijderd en ik alleen nog maar een enorme lijst van mensen over had die ik enkel van gezicht kende of zelfs nog nooit persoonlijk had ontmoet, besloot ik de stekker uit mijn digitale netwerk te trekken. Ik had er geen behoefte meer aan. Geen behoefte om zelf dingen te delen en al helemaal geen behoefte om alle ellende van anderen te lezen. Of iedere keer weer geconfronteerd te worden met hun toneelspel.

Na Hyves kwam *Facebook* erin. En *Ping*. En *Whatsapp*.

Fakebook

Facebook heb ik een poosje geprobeerd. Maar wederom niet naar tevredenheid. Facebook was de 'volwassen' versie van Hyves. Maar dan internationaal en zonder gekleurde achtergrondjes. Hoewel sommige Facebook vrienden hun berichtjes in het Engels postten, bleven de achterliggende redenen van het wereldkundig maken van hun gedachten en belevenissen hetzelfde; gezeur en aandachttrekkerij.

Toch doe ik hier zelf ook aan mee. Facebook is namelijk een perfect medium om je werk onder de aandacht te brengen. Facebook moet je eigenlijk op zo'n manier gebruiken dat je er wel de lusten van hebt, maar niet de lasten. Blijf niet onnodig klikken, scrollen en plaatjes kijken, want voor je het weet ben je weer een uur verder. De tijd glipt als water door je vingers wanneer je online bent met als gevolg dat je over tig jaar enkel terug kunt kijken op een virtueel leven. Met virtuele vrienden. Doe er gerust je voordeel mee, en laat het *fakebook* verder voor wat het is. Lekker belangrijk...

Zwijgend zitten de broers naast elkaar in de auto. Boris met zijn handen stevig om het stuur geklemd, Toby met zijn neus tegen het raam gedrukt. Er heeft zich een angstige blik in de ogen van Boris genesteld. Hij is pas zeventien, zijn rijbewijs heeft hij bij lange na nog niet, en toch rijdt hij om drie uur 's nachts in de auto van hun vader richting de brug. Met iedere afgelegde meter die ze dichterbij de brug komen ontspant hij een beetje. Naast hem laat Toby's adem het raam beslaan. Eens in de zoveel tijd veegt hij de condens met zijn mouw weg. En dan tuurt hij weer onafgebroken naar buiten. Het is er pikkedonker. De weg wordt verlicht door een sporadische lantaarnpaal, maar voor de rest is de buitenwereld gehuld in een wit gordijn. Alsof de hele wereld op dit moment bestaat uit een grote wolk. Dat zal zo wel veranderen, als ze de brug oprijden.

De allereerste keer dat ze door de mist de brug op reden zaten Boris en Toby alleen met hun moeder in de auto. Toby was een paar dagen daarvoor zes geworden en had een Superman-cape gekregen. Als hij beloofde niets tegen hun vader te zeggen mocht Toby voorin zitten. Boris, toen al ruim een kop groter dan zijn broertje, zat mokkend achterin. Van de wereld om hen heen was er die dag weinig te zien, alleen de auto voor hen was te herkennen. Tot ze bijna bovenaan de brug kwamen. De mist verdween, leek tegen een onzichtbaar plafond aan te komen en verdween onder hen.

'Kijk, Toby. Nu is het net alsof we vliegen.' Hun moeder wees naar de zijkant van de brug.

De mist schuurde tegen de brug aan. Alsof de lucht hier weerbaarder was en zich tegen de immense witte massa kon verzetten. Toby keek met grote ogen naar buiten. Het was alsof het wolkendek zich onder hen bevond en het asfalt in de lucht zweefde. En zij, met hun auto, daar middenin. Als in trance deed Toby zijn raampje open en stak zijn hoofd eruit. De Superman-cape bungelde door middel van een touwtje aan zijn nek. Hun vader was allang tegen Toby uitgevallen, had hem allang teruggeroepen, maar hun moeder concentreerde zich op de weg en een glimlach nestelde zich op haar gezicht. Ze ging zelfs een beetje langzamer rijden. Boris zei niets. Eerst had hij willen protesteren tegen de koude lucht die nu in zijn gezicht blies, maar toen hij door had dat zich hier een speciaal moment ontvouwde hield hij zijn mond. Van het wolkendek buiten het raam zag hij niets. Het enige waar hij zicht op had was de felrode wapperende cape van Toby.

Mist zoals die dag kwam niet vaak voor, over de jaren heen waren de keren op één hand te tellen. Op de dagen dat ze over de brug reden staken de jongens hun hoofden naar buiten en glimlachte hun moeder bij het aanzicht. En altijd droeg Toby zijn Superman-cape. Hoe oud hij ook werd. De enkele keer dat hun vader in de auto zat gedroegen ze zich voorbeeldig. De cape bleef in de rugzak, maar hun blikken waren gedurende de overtocht iedere seconde op die witte mist gericht. Ze vertelden hun vader er niets over. Hij was een man die hen Louis Couperus voor las toen ze nog jong waren en ze verplichtte tot het lezen van de krant in de ochtend. Hij zou het niet begrijpen. Dit was een geheim tussen hun moeder, Boris en Toby. Hun geheim momentje van geluk.

Vanochtend was de eerste keer in tijden dat de mist weer dik genoeg was. Toen Boris de gordijnen in zijn slaapkamer open deed en het zag stond Toby beneden al aan de arm van hun vader te trekken. Te smeken of hij hen alsjeblieft met de auto naar school wilde brengen. Hun vader zag niet in waarom een beetje mist de de fitte pubers ervan moest weerhouden te fietsen. Dus fietsten ze zwijgend naar school. De mist was zo dik, het leek wel een zacht kussen waar je op kon springen. Het was prachtig, maar over de brug fietsen was niet hetzelfde. Er was snelheid nodig om echt te geloven dat je vloog.

Die avond werd er voor de volgende dag weer mist voorspeld. Boris lag in bed, zijn armen onder zijn hoofd gevouwen, te staren naar het plafond. Het was jaren geleden dat ze met hun moeder over de brug waren gereden. Hij vroeg zich af of het anders zou zijn als ze het met zijn tweeën zouden doen.

Of dat het zonder de glimlach van zijn moeder nog hetzelfde zou voelen. Toen het iets na drieën was en hij nog niet kon slapen nam hij een besluit. Hij liep Toby's kamer binnen, fluisterde zachtjes zijn naam en knipte het licht aan. Toby lag aangekleed onder de dekens. De rugzak met daarin de superman-cape hield hij stevig geklemd tegen zijn buik.

De brug doemt voor hen op. Het asfalt buigt zich langzaam omhoog, de duisternis in. Het is stil in de auto, de radio hebben ze niet eens aan gezet. Op de achterbank ligt de rugtas met daarin de inmiddels vale rode cape. In het donker ziet de mist er anders uit. Grijzer, onheilspellender. Het steekt meer af tegen het zwart van de nacht. Beiden jongens zien het, maar ze zeggen er niets over. Op het moment dat ze de brug oprijden vertraagt Boris. Hij stuurt de auto zo ver als hij kan naar rechts, richting de wolken, en hoewel hij op de weg moet letten raakt hij afgeleid door het sprookjesachtige tafereel dat na al die jaren nog steeds indruk op hem maakt. Alsof ze heel even in een andere wereld zijn. Die van vroeger. Terug naar de tijd dat zijn grootste zorg was dat zijn jongere broertje voorin mocht zitten en hij niet. Toby draait zich om naar zijn broer, kijkt hem een paar seconden vragend aan. Er hoeft geen antwoord te komen. Hij draait het raampje open, de koude lucht wurmt zich naar binnen. Vlak voordat hij zijn hoofd naar buiten wil steken verbreekt hij de stilte:

'Boris?'

'Ja?'

'Wil jij niet voor een keer de cape om?'

Nikki van Manen – Tandенborstels aan zee

‘Neem je tandenborstel mee naar zee. Dat is alles wat er op het briefje stond?’ Olivier slenterde achter Mike aan.

‘Ja, en dat ik jou mee moest nemen.’

Olivier rolde met zijn ogen. Dat laatste had er tot nu toe bij ieder briefje van Chris op gestaan. Dat had Olivier hem niet echt in dank afgenomen. Hun oudere broer wist dat Mike niet alleen gelaten kon worden op dit moment, maar toch vertrok hij na ieder weekend weer terug naar zijn vertrouwde Amsterdam. En dus voelde Olivier zich verplicht bij iedere onzinnige opdracht van de afgelopen weken aanwezig te zijn. Van het bungeejumpen tot het kopen van een maatpak en het hout hakken. Alleen toen Mike de opdracht had gekregen om in zijn eentje met de trein naar Berlijn te reizen was Olivier thuis gebleven. Een paar uur nadat hij vertrokken was stond Mike alweer op de stoep, in tranen.

Chris was blijkbaar vergeten hoe Mike kon zijn. Hun jongere broertje kon vroeger volledig overstuur raken bij het zien van een geplet lieveheersbeestje. Jarenlang schreven ze op iedere wereldkaart en in iedere atlas de stad Agrabah uit Alladdin bij, omdat Mike echt geloofde dat die stad bestond en niemand hem uit die waan wilde halen. Dat was zo gegroeid nadat hun ouders het geheim dat Sinterklaas niet bestond een paar jaar hadden proberen te rekken. De huilbui waarin Mike daarna belandde was door de extra jaren bedrog juist versterkt in plaats van afgezwakt. Die emotionele toestand duurde zo lang dat iedereen hem daarna zo veel mogelijk in de waan probeerde te laten.

Hoe goed Chris het ook bedoeld had, hun zachtmoedige broer uren lang alleen in een trein laten reizen naar een onbekende stad was wellicht na een stukgelopen relatie van twee jaar iets te veel van het goede.

Mike stopte met lopen, vlak voor het natte zand dat zojuist nog was bevochtigd door de golven. Hij wiebelde zijn tenen op en neer in het zand. In zijn rechterhand hield hij zijn donkerblauwe tandenborstel stevig vast. In zijn linker zijn schoenen, met de sokken netjes in de schoenen gestopt. Olivier kwam naast hem staan.

‘Michelle kwam hier ook graag.’ mompelde Mike.

Ja, om met een van haar scharrels te neuken in de duinen, dacht Olivier. Vanaf het moment dat Michelle zich aan hem had voorgesteld, al bij het uitsteken van haar hand, had Olivier haar niet gemogen. Hij kon zijn vinger er niet op leggen, ook omdat Mike zo vol van haar was en zo gelukkig met haar leek te zijn. Zo hoog als Mike op zijn roze wolk zat, zo hoog wist Olivier niet dat wolken konden gaan. Niemand kon hem daar van af krijgen. Zelfs Michelle niet. Dat had ze wel geprobeerd. Anderhalf jaar lang, zo bleek achteraf. Maar iedere nacht als ze thuis kwam zat hij daar weer, hondstrouw, op haar te wachten. Uiteindelijk was zij degene die haar geduld verloor en maakte zij het met hem uit.

Olivier en Chris wisten van niets. Pas toen Michelle het uitmaakte vertelde Mike beetje bij beetje hoe het echt gegaan was en waar Olivier, en Chris waarschijnlijk ook, met ieder voorval Michelle meer verachte leek dat voor Mike niet te gelden. Hij had van Michelle een soort Sinterklaas gemaakt. Je wist echt wel dat Sinterklaas eigenlijk de buurman was met een neppruik en een carnavalskostuum, maar als je heel goed je best deed kon je er misschien toch nog wat van maken.

‘Oké Einstein, nu zijn we hier. En nu?’

Mike keek vertwijfeld van zijn tandenborstel naar de zee en terug. De golven raakten bijna zijn tenen. Er lag een laagje schuim op het water. Het was een beetje geel. Mike zette een paar stappen richting de zee. Hij stak zijn tandenborstel uit.

‘Ik ga hem in de zee dopen.’

‘Wat? Mike, wacht even.’ Snel greep hij zijn broertje bij zijn bovenarm. Mike keek hem met grote ogen aan. Olivier bond onmiddellijk in: ‘Luister, als Chris had gewild dat je je tandenborstel in de zee zou dopen, dan had hij dat er wel bij gezet, toch?’

Olivier had al snel begrepen waarom Chris Mike op opdrachten stuurde. Hij was bezig met de verdoezeltechniek, een tactiek die ze als gezin hadden ontwikkeld na de crisis van Sinterklaas. Het betekende simpelweg dat ze Mike probeerden af te leiden van hetgeen hem verdriet bezorgde. Kerstmis en Nieuwjaar waren goede verdoezelactiviteiten voor Sinterklaas geweest. Het bungeejumpen en het hout hakken voor Michelle. Maar wat Mike met een tandenborstel aan zee moest kon Olivier niet verzinnen.

‘Ja, je hebt gelijk.’ Mike slaakte een zucht. ‘Ik mis haar zo, weet je dat?’

Olivier knikte, hij keek zijn broertje expres niet aan. Hij wist dat er op dit moment tranen in zijn ogen zouden staan. Michelle had hem nog jaren aan het lijntje kunnen houden en ze zouden er niets van hebben gemerkt. Al die tijd zou Mike gewoon op zijn roze wolkje zijn blijven zitten, alsof er niets aan de hand was. Ze had hem eigenlijk een gunst bewezen. Nu rouwde hij al weken, maar het was nog erger geweest als ze er nog een paar jaar van bedrog aan vast had geplakt.

Olivier wou dat hij de moed bezat om Mike te zeggen dat hij beter verdiende dan Michelle. Dat ze een slet was. Dat hij dan nog beter alleen kon zijn. Maar voornamelijk wilde hij dat Mike verder met zijn leven zou gaan en niet zo veel tranen aan haar zou besteden. Maar het hart van zijn broertje lag al in duizend stukken, hij wilde het niet ook nog verpulveren. Chris durfde het ook niet te zeggen, daarom stuurde hij zijn broertje telkens maar weer op uitjes.

‘Hey! Is dat Chris?’ Mike wees naar iets achter hem. Van over het strand kwam hun oudere broer met lange stappen op hen af. Zijn broek had hij opgestroopt, zijn grote voeten ploften neer in het zand.

‘Broers! Wat leuk dat jullie er allebei zijn.’ Hij sloeg beide broers op de schouders en drukte daarna Olivier een rode tandenborstel tegen de borst. Olivier merkte dat hij een zucht van verlichting slaakte.

Triomfantelijk hield Chris zijn eigen tandenborstel omhoog. ‘Kom, we gaan de zee in.’

De zes schoenen en sokken lieten ze achter op het strand. Zij aan zij waadden ze de zee in. Chris haalde een tube tandpasta tevoorschijn. Vol overtuiging dipte Mike onmiddellijk zijn tandenborstel in het zeewater en pakte de tandpasta van Chris aan. Heel even wisselden Olivier en Chris een blik uit. Olivier meende lichte twijfel te zien in de ogen van Chris, maar toen doopte zijn oudere broer ook zijn tandenborstel in het water. Olivier volgde hun voorbeeld.

Hij was de eerste die het zoute goedje weer uitspuugde. De smaak van zout vermengd met een vage muntsmaak bleef in zijn mond hangen. Heel even leek het alsof Chris en Mike echt de volle twee minuten tandenpoetsen vol zouden maken, maar toen spuugden beide broers bijna tegelijkertijd de tandpasta uit. Ze glimlachten naar elkaar. Chris gebaarde dat ze de zee uit moesten gaan.

‘Zo, hoe voelde dat?’ vroeg Chris, terwijl hij de tandenborstels weer opborg in zijn jas.

‘Ja, wel goed.’ zei Mike, glunderend, alsof hij zojuist de bingo gewonnen had.

‘Olivier?’

‘Eerlijk? Verschrikkelijk. Ranzig.’

Mike begon hard te lachen. Chris keek Mike streng aan.

‘Het voelde niet echt goed, toch?’

Mike haalde zijn schouders op en schopte een beetje zand weg met zijn voet.

‘Waarom zeg je dat dan niet, Mike?’

‘Weet ik niet.’

Chris legde zijn hand op de schouder van zijn broertje en kneep er een beetje in.

‘Dat mag je gewoon zeggen, hè. Ik snap wel waarom je het niet doet. Je wilt niet tegen mij zeggen dat je het eigenlijk een super slecht idee vond, omdat je mij niet wilt kwetsen. Maar ik wil dat je eerlijk tegen me bent, want ik wil ook eerlijk tegen jou kunnen zijn. Ik wist diep van binnen echt wel dat het een slecht idee was om onze tanden te gaan poetsen in zee.’

Chris slaakte een zucht.

‘Broertje. Ik wil het ergens met je over hebben.’

Chris zocht Olivier’s blik op. Hij knikte zachtjes.

‘Wij allebei, Mike.’ voegde Olivier toe.

‘Mag ik dan eerst nog wat zeggen?’

Chris en Olivier knikten instemmend.

‘Al die jaren hebben jullie Agrabah verkeerd getekend. Het ligt niet in Saoedi Arabië, het ligt in Egypte.’

Olga Ponjee – Het wonder van Den Haag

Het was niet de eerste keer dat God naar Nederland kwam om een wonder te verrichten. In 1958 verscheen Hij ook, voor 100.000 mensen op het Malieveld in Den Haag. ‘Voor het eerst in de Nederlandse geschiedenis,’ zo vertelt de prediker, ‘vervoerde de ambulancedienst geen mensen *naar* het ziekenhuis, maar nam ze mee. Naar hier.’ Er wordt geapplaudisseerd. Handen gaan de lucht in. Als we een lied zingen over de grootsheid van God prikt het kippenvel op mijn armen, al weet ik niet precies waarom.

Toen we naar de tent liepen, waren we nog een beetje giechelg. Sinds een jaar of drie dompelen we ons met enige regelmaat onder in subculturen, Wietske en ik. Het begon ooit met een bingoavond in de Haagse Schilderswijk, waar we op moordend tempo werden weggespeeld door de bingo-elite in tijgerprint, en vanaf daar was onze nieuwsgierigheid niet te stuiten. We belandden op een fetisjfeest, een Holi-viering, een truckerfestijn en de Paranormaalbeurs. Waarbij we één gouden regel hanteerden: mensen zijn geen dierentuin. Dus om echt te begrijpen wat anderen beweegt, doen we mee. Waar we ook zijn.

Dus zing ik, uit volle borst, in de Genezingsdienst van pastor Wayman Mitchell op het Malieveld. Eerst ‘Ik hou van uw Uw aanwezigheid’. Daarna ‘Prijs Adonai’ en ‘Heilig is de Heer’. Bij lied nummer vier, ‘U bent God alleen’ is het enthousiasme van de klappende menigte definitief op me overgeslagen. Ik denk niet meer aan mijn socialistisch-feministische voormoederen, brother Justin of de spellingsregels van de Nederlandse taal. ‘U bent God alleen,’ zing ik, alsof ik nooit anders heb gedaan. ‘U bent op de troon.’ Een klein blond meisje op de rij voor me plukt verveeld aan haar zondagse jurk, vangt de bestraffende blik van haar moeder en heft snel haar handen in de lucht.

Dan verschijnt Pastor Mitchell ten tonele. Hij is ver in de zeventig, maar net als de predikers voor hem, spreekt hij in korte, blaffende zinnen. Over genezing. Over mentale kracht. Over zonden die het lichaam verzieken. En vooral, over de vele wonderen die hij in naam van God heeft verricht. Een week geleden nog in Florida, waar hij een manke vrouw heeft laten lopen. Twee weken daarvoor in een bevriende gemeente, waar hij de kanker uitdreef van een bijna opgegeven patiënt. Ik kijk achterom, naar een moeder die de woorden in het Spaans vertaalt voor haar verlamde zoon. Naar een Aziatische prediker, die in een microfoon prevelt tegen de twee achterste rijen: allemaal Aziaten, met grote, ouderwetse koptelefoons. Tenslotte kruist mijn blik die van de broeders, die alle uitgangen van de tent bezetten in driedelig grijs en snel kijk ik weer naar het toneel.

Aan de voeten van pastor Mitchell hebben de zieken zich verzameld. Mensen met uiteenlopende gezondheidsklachten die hopen op de genezende hand van God. Ze moeten hun naam en telefoonnummer achterlaten ‘voor nazorg’ en dan worden ze één voor één het toneel op gehesen. Een vrouw met een longprobleem. Een man met een hernia. Een jongen die nauwelijks meer kan bewegen van de rugpijn. ‘Wat zei de dokter?’ vraagt pastor Mitchell. ‘Dat ik rust moet nemen,’ zegt de jongen. Er klinkt gelach vanuit de zaal. En daarna geklap, als pastor Mitchell een hand op het hoofd van de jongen legt en de pijn uitdrijft. ‘The blood of Jesus sets me free!’ roept hij. De handen in de zaal gaan weer omhoog en naar voren, als om de woorden van de pastor kracht bij te zetten. ‘Right now! Loose him! And let him go free!’ De rugpijn is weg. De jongen buigt naar voren om het te bewijzen, onder een daverend applaus. Na hem volgt een meisje met een misvormde heup. Een vrouw met ernstige hoofdpijn. Ik merk tot mijn verbazing dat ik al een kwartier niet meer heb geklapt.

Een laatste jongen wordt naar voren geroepen. Geëmotioneerd vertelt zijn moeder wat het probleem is; haar zoon heeft al jaren last van hartruis. ‘En als ik zo vrij mag zijn,’ zegt pastor Mitchell. ‘Waar is je man?’ En als de moeder hem verbaasd aankijkt: ‘Dat vraag ik niet voor niets, want het is een bekende

medische afwijking: kinderen die buiten het huwelijk worden geboren hebben vaak last van hartproblemen.'

Na de laatste genezing wordt er weer gezongen. Daarna buigen we ons hoofd om de collecte te zegenen. 'Vrijgevigheid is een grote deugd,' zegt de prediker. 'Plus, Staatsbosbeheer vraagt 10.000 euro voor alleen al dit stukje grond.' Ik probeer de blik te vangen van het blonde meisje voor me, maar die zit omgekeerd op haar stoel en staart nieuwsgierig naar de Spaanse jongen met het verlamde gezicht. Als ze ziet dat hij terugkijkt, glimlacht ze naar hem. Dan trekt haar moeder haar weer terug op haar plaats. 'Hij is opgestaan,' zingt ze haar dochter voor. 'Want hij is de Heer.' Nog voor het lied helemaal is afgelopen, haasten Wietske en ik ons naar buiten.

En worden binnen drie stappen staande gehouden. 'Dames!' Het is een blonde vrouw die achter ons aantript op hoge hakken. Het gaat moeizaam in het zand. 'Was dit jullie eerste keer?' vraagt ze. 'Fantastisch hè?' Ze vertelt over haar eigen ervaringen. Hoe ze jarenlang de Bijbel las, een goed mens probeerde te zijn, maar het niet voelde. Tot ze hier, in deze Gemeente, voor het eerst in aanraking kwam met Zijn aanwezigheid. 'En jullie?'

Ik kijk haar aan. En voel, voor het eerst in deze hele onderneming, hoe ik in conflict raak met mezelf. Ik wil de vrouw oprecht begrijpen. De schoonheid zien van wat zij ziet. En dat misschien wel kunnen beamen. Maar tegelijkertijd voel ik me vreemd en leeg. Schuldig zelfs. Niet alleen omdat ik met overgave foutieve syntax heb staan zingen. Maar vooral omdat ik heb geklapt voor de wereld van Wayman Mitchell. Een wereld waarin doktoren worden weggelachen. En waarin liefde die buiten de regels valt, wordt gestraft met hartruis.

Op dat moment onderbreekt een reddende engel het gesprek. De echtgenoot van de vrouw heeft zich aan haar zijde gevoegd en zegt dat ze moeten gaan. Pastor Mitchell heeft een jetlag en enorme honger. De vrouw verexcuseert zich. En laat ons achter met een stapeltje papieren en de mededeling dat we zéker nog een keer terug moeten komen. Dan is ze verdwenen, op wiebelende enkels, terug naar de tent.

We zeggen niets, als we het Malieveld verlaten. Ik kijk naar de folder, die vol juichende teksten staat ('Ontwaakt uit coma, genezen van verlamming!' en 'Voortdurende hoofdpijn door hersenschudding, God raakte me écht aan, 100% genezen!') en het formulier daaronder, een automatisch machtigingsformulier, 'aftrekbaar van de belasting!'

Dan hoor ik het gezang weer, achter ons in de tent, het lijkt eeuwig door te gaan. 'Elke knie zal buigen,' klinkt het. 'Elke tong zal belijden. Want Jezus, Hij is de Heer.'

En weer krijg ik kippenvel, al weet ik niet precies waarom.

Olivier Wauters – Pats

“Hans, de buurman vroeg vandaag of we zin hadden om zaterdagmiddag te komen barbecueën. Hun burens van de andere kant komen ook.”

Pats! Hoewel ze er intussen al behoorlijk aan gewend was, schrok ze nog steeds, eerder nog van het geluid dan van de scherpe pijn die door haar wang schoot op het moment dat de achterkant van zijn hand die raakte. De linkerhand deze keer, die zonder trouwring. Waarschijnlijk betekende dat dat hij overwoog op de uitnodiging van de burens in te gaan en hij dus geen zichtbare verwondingen wilde achterlaten. Het betekende ook dat de volgende klappen waarschijnlijk ergens anders op haar lichaam terecht zouden komen.

“Denk je echt dat we hierheen verhuisd zijn zodat jij een beetje met de buurman kan aanpappen?”

Neen, dacht ze wrang. Dat denk ik zeker niet. We zijn hierheen verhuisd omdat mijn moeder en mijn zus nu op meer dan een uur rijden wonen, zodat ze niet meer te pas en te onpas op bezoek kunnen komen omdat ik hen een sms gestuurd heb dat het weer zo ver is. En omdat we nu ook op een uur rijden van mijn werk wonen, zodat ik mijn ontslag moest geven en voortaan vierentwintig uur per dag tussen deze vier muren zit. En omdat ik hier zonder auto echt helemaal nergens heen kan. En omdat het een open bebouwing is zodat de burens het niet horen als het eten je niet bevalt en je me mist met je bord zodat het tegen de muur aan diggelen vliegt. Daarom zijn we hierheen verhuisd.

“Ik ging gewoon de brievenbus leegmaken en toevallig was hij zijn gras aan het maaien, Hans. De man is in de zeventig, denk je nu echt...”

Paf. In haar maag, met zijn vuist. Als hij zijn vuisten gebruikte, had hij gedronken. De zakenlunch deze middag was allicht wat uit de hand gelopen. Het zou nog een lange avond worden. Ze kende alle mogelijke scenario's intussen uit het hoofd en kon dus perfect voorspellen hoe het verder ging. Het enige wat in de loop der jaren aan het script was veranderd, was een verschuiving van de spijt. Waar het in het begin hij was geweest die achteraf berouw toonde, haar wonden verzorgde, haar vertroetelde tot ze hem kon vergeven en haar in zijn armen troostte tot haar tranen verdwenen waren, was zij nu degene die spijt had.

Spijt dat ze zich ooit met hem ingelaten had, spijt van die ene vermaledijde dag waarop ze alleen iets was gaan drinken en die knappe jongeman aan de toog haar een drankje had aangeboden, spijt dat ze als een blok gevallen was voor zijn vlotte praatjes, waarin al de vlotte verkoper die hij later zou worden doorscheen. Spijt van alle keren dat ze hem vergiffenis had geschonken, zelfs al voor ze getrouwd waren. Dat was nog de tijd waarin hij haar enkel sloeg als er iets fout gelopen was, thuis of op zijn werk. Tegenwoordig gebeurde het haast dagelijks, hoewel zijn hele loopbaan een groot succesverhaal was. Het leek wel alsof hij kwaadardiger werd naarmate hij hoger oplom in het bedrijfsleven. Ze hoopte maar dat hij nooit CEO werd, of ze zou er het leven nog bij inschieten.

“Oude venten lusten ook groene blaadjes. Mij maak je niets wijs, kalf!”

Hij gooide zijn volle gewicht tegen haar aan waardoor ze tegen de vlakke ging. Een pijnscheut schoot door haar heup toen deze de hoek van de salontafel raakte. Een groen blaadje, dacht ze. Zie het blaadje hier liggen. Voortijdig verdord en op de grond gevallen. Nog geen veertig, maar ik zie er ouder uit dan mijn moeder, die nochtans ook een leven vol miserie achter de rug had. Maar haar vent sloeg haar tenminste niet. Armoede, miserie, een veel te klein huis met veel te veel kinderen, het waren die dingen waar ze wou aan ontsnappen door met hem te trouwen. En dat was gelukt, van kinderen moest hij niet weten en het geld leek gewoon binnen te stromen. Maar ze zou het zo inruilen voor dat veel te kleine huis met veel te veel kinderen en veel te weinig centen. Een keer had ze dat ook geprobeerd

en was ze met een valies naar haar moeder getrokken. Een uur later had hij er ook gestaan, met drie bossen bloemen. Hij had wel vermoed dat haar oudste zus er intussen ook zou zijn. Bijna drie uur had hij op hen ingesproken. Berouwvol, minzaam, begrip vragend en uiteindelijk ook krijsend voor de moeilijke, stressvolle situatie op zijn werk. Uiteindelijk was ze met hem mee gegaan, allebei met tranen in de ogen. Thuis had ze het pak slaag van haar leven gekregen en alle lust om hem nog eens te verlaten was uit haar weggevloeid.

Elf uur. Hij zou zo wel thuis komen. Hij was gauw nog even naar de winkel om een fles cognac voor de buurman. Slim gezien, zo was hij er zeker van dat die zijn favoriete merk in huis had. Het enige probleem was dat hij van sterke drank een beetje assertiever werd dan gewoonlijk. Ze stond op uit de zetel en liep alvast naar de hal, waar ze op de trap ging zitten. Ze had de kracht niet om recht te blijven staan tot hij er was. Twijfelend keek ze naar het jachtgeweer op haar schoot. Twee keer was hij gaan jagen voor hij het beu was, maar al na de eerste keer had hij een eigen geweer gekocht. Hij had er avonden lang zitten mee prutsen, laden, ontladen, herladen, steeds opnieuw, terwijl hij tussendoor af en toe de hardheid van haar schedel testte met de kolf. Het gevolg was wel dat ze nu perfect wist hoe dat ding werkte. In theorie althans, de vraag bleef of ze het zou kunnen. Ze was er van overtuigd dat hij haar zou doodslaan als ze iets te lang aarzelde. Ze moest het dus doen zodra hij het huis binnen stapte. Tenzij ze het nu snel opborg. Ze aarzelde, alweer.

De auto reed de oprit op en stopte. Nu was er geen weg terug meer. Het was hij of zij.

Olivier Wauters – Knal (eerste plaats)

“Godverdomme”, schiet er door zijn hoofd, meteen gevolgd door een 9 mm-kogel uit een Heckler & Koch USP van een goed jaar die alle verdere overpeinzingen overbodig en zelfs onmogelijk maakt. Zijn zware lichaam dendert de roltrappen van het metrostation Louiza af, hier en daar de boodschappentas van een dame van de meer gegoede middenklasse aan haar grijpgrage handen ontrukkend. De politie zal uiteindelijk meer werk hebben met het in goede banen leiden van de operatie om alle items aan hun min of meer rechtmatige eigenaar terug te bezorgen (er zaten immers eveneens enkele op niet geheel rechtmatige wijze verworven goederen tussen) dan met de eigenlijke vaststellingen van de moord.

De drie mannen in pak aan de tafel kijken hem fronsend aan. De grijsaard in het midden lijkt de leiding te hebben, de twee jongere bejaarden die hem flankeren hebben dikke stapels papier en stempels voor zich liggen terwijl hijzelf de handen vrij heeft en het woord voert. “Doodsoorzaak?”

“Euh, dit gat in mijn hoofd, denk ik. Al weet ik niet of je meteen dood gaat van een gat in je hoofd. Het kan ook komen door de bijhorende hersenbeschadiging. Of door het feit dat ik er door leeggebloed ben.”

“Een humorist, dat konden we nog gebruiken. Meneer, u heeft misschien een eeuwigheid de tijd, wij niet. Oorzaak?”

“Een kogel. Een 9mm meer bepaald. Vraag me niet hoe ik dat weet, ik heb daar eigenlijk geen verstand van, van wapens en zo. Maar iets zegt me dat het een 9mm was. Als u zeker wil zijn, kan ik even kijken: ik geloof dat hij nog ergens in mijn schedel zit.”

“Kan u gewoon op de vragen antwoorden zonder uit te weiden alstublieft? Dader?”
“Geen idee. Ik was gewoon rustig op weg naar huis na de gedane arbeid toen iemand dat ding in mijn hoofd schoot. Ik heb hem zelfs niet gezien; ik hoorde gewoon een knal en het volgende moment stond ik hier.”

“Goed dan. Wij brengen uw papieren in orde, als u in de wachtzaal wil plaatsnemen? Binnen een kwartiertje brengt iemand u alle documenten en dan kan u terug voor het onderzoek.”
“Terug naar waar? En welk onderzoek? Ik ben toch dood, neem ik aan?”

“Uw verscheiden is inderdaad een onontkoombaar feit, mijnheer. Ik leid uit uw vragen af dat u niet op de hoogte bent van de geplogenheden bij een onnatuurlijk overlijden met ongekende dader. Welnu, in het kader van de besparingsoperaties bij uw nationale overheid is ons gevraagd mensen als u niet meteen toe te laten in het hiernamaals maar hen terug te zenden teneinde zelf de nodige acties te ondernemen in het kader van de opsporing van de steller van de acties die ten grondslag liggen aan hun schielijk overlijden. U kan uw bevindingen aan onze diensten overmaken, die vervolgens zullen oordelen of u zich al dan niet afdoende van uw taak heeft gekweten. U heeft hiervoor een periode van 30 werkdagen ter beschikking, met dien verstande dat u, gezien uw toestand, geen recht heeft op rust- noch feestdagen. Uiteraard geschiedt deze onderneming onbezoldigd, al kunnen de door u geleverde inspanningen wel degelijk een invloed hebben op het oordeel van deze commissie betreffende uw aanstaande verblijfplaats. Is dat duidelijk?”

“Dus ik moet zelf mijn moordenaar gaan zoeken omdat de politie geen tijd en geld heeft en als dat niet lukt ga ik naar de hel?”

“Dat lijkt me wat cru gesteld, maar in grote lijnen heeft u een punt. U kunt gaan.”

In de wachtzaal zitten een tiental mensen te wachten, hoofdzakelijk mannen. En lotgenoten, zo valt af te leiden uit de talrijke zichtbare verwondingen die ze her en der vertonen. Geen van deze mensen is rustig in zijn slaap gestorven, dat is wel duidelijk. Niemand zegt iets, ze kijken mekaar zelfs amper aan. Hij zou bijna van een doodse stilte gewagen, maar hij weet niet of cynisme wel gepast is voor een lijk. Na een kwartiertje wordt zijn naam omgeroepen, al ziet hij niet meteen door wie. Hij staat op en stapt maar door dezelfde deur waar zijn voorgangers door verdwenen zijn.

“Rudy Van Machelen?” “Ja.” “Dit zijn uw doorgangsbewijs, uw tijdelijk visum en onze informatiebrochure. Neemt u die eens rustig door en als u nadien nog vragen heeft kan u tijdens de kantooruren terecht op ons gratis infonummer. Nadien neemt u de deur rechts in de wachtzaal en zal iemand u begeleiden naar de uitgang. Veel succes, en tot binnen een maand.” Rudy verlaat het kleine kantoortje door dezelfde deur langs waar hij binnen kwam en komt in een andere wachtzaal terecht. Wat gezelliger deze keer, er staan een paar planten en er speelt een rustig muziekje op de achtergrond. Hij herkent enkele mensen van daarnet en gaat op een van de vrije stoelen zitten. De brochure bevat een hoop praktische tips voor zijn tijdelijk verblijf. Zo moet hij blijkbaar niet eten en drinken, niet slapen en kan hij niet nog eens doodgaan. Jammer is wel dat hij niet door muren kan lopen, daar had hij toch enigszins op gerekend. Maar hij krijgt wel officiële politiedocumenten. Hij wordt verdorie een echte agent! Zelfs postuum blijft dat een jongensdroom die in vervulling gaat en hij kan een grijns niet onderdrukken.

“Meneer Van Machelen? Kan u mij even volgen?” Een bevallige verschijning in een wit uniform neemt hem mee naar uit de kluiten gewassen bezemhok waar een rek met kleren en een EHBO-koffer staan. “Uw kleren kunnen er nog mee door, maar aan dat gat in uw hoofd zullen we toch iets moeten doen. Mensen hebben de neiging nogal te schrikken als ze lekkende herseninhoud zien.”

Het is duidelijk dat ze hier heel wat ervaring mee heeft: binnen de twee minuten is het gat gevuld met houtpasta en heeft ze hem een perfect passende muts op het hoofd gezet. Hij bekijkt zichzelf in het spiegeltje dat naast de deur hangt en ziet meteen het belachelijke van die daad in. Ook als je dood bent, kan je niet naar je eigen achterhoofd kijken. “Wat moet ik eigenlijk doen als ik iemand ontmoet die ik ken? Hoe leg ik hun uit dat er plots een dode voor hun neus staat?”

“Denkt u echt dat u zo’n onuitwisbare indruk op mensen heeft nagelaten, meneer Van Machelen? U gaat zo meteen naar de schminkkamer, en met wat kleine aanpassingen aan uw gezicht is er geen mens meer die u nog herkent. Zelfs uw eigen vrouw en kinderen zijn intussen al zo goed als vergeten hoe u er uit ziet.”

Het is met een wee gevoel in de maag dat Rudy terug naar buiten loopt.

Petra de Ruiter – Aanbesteding WMO vervoer

In het verleden heb ik één of twee keer eerder wel eens gedacht, dat ik wilde schrijven. Ik was dan aan het dagdromen dat ik schreef, schrijven zelf deed ik niet! Wat is er dan gebeurd dat ik nu plots de behoefte voel om mijn kleine muizenissen en frustraties wereldkundig te maken?

Wel, ik ben boos. Boos over de manier waarop mijn leven van het ene op het andere moment zo op zijn kop kan worden gezet en ik kan mijn verhaal bij heel veel mensen kwijt, maar ik voel dat het niet genoeg is. Ik moet mijn ei op nog meer manieren kwijt. Vandaar dat het idee bij me naar boven kwam om een blog te starten, op deze manier begin ik mijn droom daadwerkelijk te verwezenlijken. Ook al is dat wel apart omdat ik voorheen dus nooit heb geschreven en nu gelijk mijn verhaal voor iedereen online zet, terwijl ik nooit eerder de gewoonte had om ook maar blogs van anderen te lezen. Het geval is namelijk dat ik vanaf augustus 2004 aan het taxi rijden ben voor Taxi Blaakman op Walcheren. WMO-vervoer (Wet Maatschappelijke Ondersteuning). Met mensen met een dusdanige geestelijke en/of lichamelijke handicap, dat ze moeilijk met ander vervoer weg kunnen. Deze vaste klanten hebben een speciaal pasje dat alleen geldig is in onze regio. Het rayon is overzichtelijk en het duurt dan ook niet lang of je weet ieder straatje en ieder gaatje. Je hebt niets te maken met straattaxi of nachtdiensten, wat ik persoonlijk een groot voordeel vind.

Het voordeel is tegelijk ook het nadeel. De aanbesteding van het WMO-vervoer wordt om de drie jaar opnieuw aan een bedrijf gegund. Je bent dus eigenlijk nooit langer dan drie jaar zeker van je baan, maar gelukkig werd het altijd Taxi Blaakman gegund. Ook al moesten we de regio de voorlaatste termijn delen met Connexxion. De meeste gebruikers kozen voor Taxi Blaakman, dus dat deerde niet. Bij het opnieuw aanbesteden – nu bijna vijf jaar terug – trok Connexxion zich terug maar mochten we de regio delen met de Bios-groep. Dit bedrijf was wel actief klanten aan het werven, dus die pakte meer klanten van ons weg. Evengoed hadden we het nog steeds druk genoeg.

In diezelfde maand nam Connexxion Taxi Blaakman over. Ik weet nog wel dat ik heel argwanend ben geweest over hoe dat zou zijn voor ons als personeel. Ik had het vooroordeel dat het een groot, log bedrijf was. Maar na verloop van een paar maanden raakte ik wat meer ontspannen en moest ik erkennen dat Connexxion weliswaar groot en landelijk was, maar ook transparant en heel goed benaderbaar. Ook al is het dan via de mail en de telefoon, omdat er niet constant iemand op de vestiging aanwezig is, en via meerdere personen. Ik raakte zelfs trots om voor Connexxion te mogen werken!

Het contract voor de aanbesteding werd anderhalf jaar geleden stilzwijgend met een jaar verlengd. Dat was raar, ik had nog niet eerder meegemaakt dat dat ook kon en ik kwam er ook alleen achter omdat ik er bij een collega naar vroeg. Na dat jaar werd het voor nog een half jaar opnieuw stilzwijgend verlengd en toen nog een keer met een maand!

Je voelde op je klompen aan dat het de verkeerde kant op ging, ook al omdat tijdelijke contracten van collega chauffeurs niet werden verlengd. De onzekerheid over het voortbestaan van de huidige situatie groeide hierdoor enorm. Het werd nog eens extra verwarrend omdat het voelbaar drukker werd. Al snel bleek waarom, de Bios-groep verlengde de tijdelijke contracten ook niet, met als gevolg dat hun vaste chauffeurs het te druk kregen en klachten kregen over te lange wachttijden en de klanten onze kant weer op kwamen. De Bios-groep heeft het geluk niet afhankelijk te zijn van alleen WMO-vervoer. Eind mei werd me in de wandelgangen verteld dat onze centrale opgeheven zou worden en dat de ritten voor het WMO-vervoer vanuit Terneuzen zouden worden verstuurd, door Regie, een bedrijf opgezet door verschillende gemeenten in Zeeland en de Provincie. Dus verandering kwam er sowieso.

Op 5 juni jongstleden moest onze vestigingsmanager ons mee delen dat we de aanbesteding hadden verloren aan TCR (Taxi Centrale Renesse). Vanaf 1 september zouden zij het WMO-vervoer gaan rijden en er zou met drie weken een personeelsbijeenkomst worden gehouden.

Ook al zag je de bui al een tijdje hangen, als het je dan zo definitief wordt meegedeeld, gaat er toch wel wat door je heen. De eerste tijd springen de tranen je spontaan in de ogen en kan je het er niet genoeg over hebben met collega's en vrienden. Maar ook de klanten in de taxi zijn bezorgd om ons en om zichzelf, want ja, ze weten wat ze nu hebben en het is maar de vraag wat ze krijgen. Als je er zelf al niet mee bezig bent, wordt je er wel mee geconfronteerd, continu.

De Bios-groep ging al vlot naar de rechtbank met een bezwaarprocedure, en omdat dit soort dingen vaak de nodige tijd in beslag neemt, kon per 1 september het WMO-vervoer niet worden overgeplaatst naar TCR.

Bij Connexion bleef het opvallend stil. Behalve dan dat de personeelsbijeenkomst met twee weken werd uitgesteld, en ook dit ging niet door, omdat de uitspraak van de rechtsgang eerst afgewacht moest worden. Opnieuw een stilteperiode die in je eigen beleving veel te lang duurt. In de tussentijd ga je babbelen met iedereen die je maar iets wijzer kan maken en zoeken op internet, zelfs op Intranet, maar daar stond ook vrijwel niets.

En dan vraag ik me af: 'Hoe kan het nou toch ook dat taxi Blaakman, een regionale speler, het wel voor elkaar kreeg om iedere keer de aanbesteding voor zich te winnen en zo'n groot bedrijf als Connexion is de eerste de beste keer dat ze een bod uit moeten brengen de aanbesteding kwijt!' 'En hoe moet dat nu met het voortbestaan van onze vestiging op Walcheren?' Mijn plan is nieuwe ontwikkelingen te publiceren, of ik blijf werken, welke keuzes ik ga maken, welke keuzes ik heb...

Mag ik even iets toegeven? Ik vind dat er veel gezeurd wordt. Geklaagd. Gemopperd. Gejeremieerd. Ooit was het toch niet chique om te drammen? Toen deed je gewoon wat je gevraagd werd. Of wat bij je werk, je opvoeding of bij je sekse hoorde. Je werkte hard (ja, maar mijn baas is zo'n lul!), je fietste een half uur tegen de wind in naar school (ja, maar het regent!) en je at wat de pot schafte (ja, maar ik lust niets wat groen is!) en je mauwde daar niet over. Als je uit je kleren gegroeid was dan kreeg je de gedragen kleren van je oudere broer of zus en ik herinner me nog dat wij een paar keer per jaar een zak met kleren kregen van de dochters van een vriendin van mijn moeder en dat we daar heel blij mee waren. "Ja, maar jij had een eigen pony!", moppert Steven dan en daarmee ben ik uitgepraat. Inderdaad, die had ik. En hij heeft een oude crossbrommer. En een eigen slaapkamer. En elke dag goed te eten. En een kast vol kleren. En schoenen die één dag nieuw zijn en die dan gewoon als fietsrem gebruikt kunnen worden door met de neuzen over de grond te slepen, omdat hij toch wel weer nieuwe krijgt als ze stuk gaan. En, los van al die materiële zaken, vind ik dat er tegenwoordig veel meer naar kinderen gekeken en geluisterd wordt. Wat ik overigens een heel goede zaak vind hoor, begrijp me niet verkeerd. Maar de meeste kinderen worden wel flink naar de ogen gekeken. Alles mag, alles kan en iedereen heeft een gouden toekomst en zo niet, dan schiet het onderwijs tekort. En dat de sportleraar soms een klein stukje opvoeding op zich neemt door een kind dat loopt te etteren op de kop te geven, dan wordt dat maar door een heel kleine groep ouders door de vingers gezien. En ik moet heel eerlijk zeggen, daar heb ik zelf ook best moeite mee. Als iemand anders mijn kinderen op de vingers tikt dan moet ik altijd even slikken. 'Af!', denk ik dan. 'Is van mij!' Vroeger mocht de bakker om de hoek een kind nog een draai om de oren geven als dat nodig was, nu krijg je een grote mond als je iemand op zijn gedrag aanspreekt. Beiden is wat mij betreft een brug te ver. Maar als er één groep is die van mij mag zeuren dan zijn het de ouderen. De bejaarden van nu. Degenen die hun leven lang hard hebben gewerkt voor een goede oude dag wat dan vervolgens toch niet zo goed geregeld blijkt te zijn. Sorry, mevrouw Jansen! Iets met bezuinigen en zo. Geldkwesties waar we u niet mee lastig gaan vallen, gaat u maar lekker slapen.

Laatst zat ik met Luc bij de huisarts. En nou wil ik niet zeuren hoor, maar... Hij hoest al drie maanden. Ruim. En dat zit me natuurlijk niet lekker. Om die reden zaten we dus voor de vierde keer bij de huisarts, want die man verdient genoeg en ik moet toch iemand hebben om tegenaan te kunnen zaniken. Doet u er ook maar een onderzoekje in het ziekenhuis bij graag, ik betaal al zó veel ziektekosten, dat kan er best vanaf. In de wachtkamer heeft de beste man al jaren een bordje staan met de tekst 'hoe u ook uw kwaal beziet, roddel, rook en klaag hier niet' erop. En ik moet zeggen, ik zie inderdaad weinig mensen roken in de wachtkamer. Klagen daarentegen.... "En nou wordt het volgende week ook alweer kouder! Ja, zo worden we ook wel ziek", tettert een mevrouw die deze weersinvloeden hopelijk ook gewoon declareert bij Achmea. Dat zal ze leren!

Een oude, kromme vrouw komt binnen geschuifeld achter een rollator en ze beweegt zich heel langzaam richting de stoel die naast Luc staat. Luc kijkt verlegen op van zijn Donald Duck en glimlacht naar haar. Ze gaat heel dicht naast hem zitten en hangt nog wat verder naar hem toe, waarschijnlijk omdat haar gehoor slecht is, en als ze haar mond opendoet, zie ik dat ze een aantal tanden mist. "Ik ben komen lopen", zegt ze tegen hem. "Ik woon hier een eindje verderop en de huisarts wilde ook wel bij mij komen, maar ben je betoeterd zeg. Die man is druk genoeg." Ik kijk naar buiten en zie hoe de regen met bakken uit de lucht komt. Ze ziet me kijken en vervolgt haar verhaal. "Ik ben niet van suiker hoor! Ik ben 86, maar ik kan het allemaal nog best zelf. Ik heb één ochtend in de week hulp en dat is zat. Ik kan toch zelf mijn wasje wel draaien zeg. Mijn man leeft al tijden niet meer, dus ik vind het wel gezellig hoor, die hulp. Maar echt nodig is het niet."

"Hoe oud ben je?", vraagt de vrouw vervolgens aan Luc.

"Elf jaar, mevrouw."

"Toen ik zo oud was als jij hielp ik mee in het huiszorgen en zorgde ik voor mijn broertjes en zusjes. Heb jij broertjes en zusjes, jongen?"

"Ja, ik heb twee broertjes."

"Oh, dat is niet veel. Jij kunt zeker elke avond in bad."

Luc kijkt haar niet begrijpend aan.

"Wij moesten vroeger om de beurten in bad en denk maar niet dat dat water ververst werd. Dus als je pech had dan moest je in het vieze, koude badwater van je broertjes en zusjes en dan kon je dagen wachten tot je weer mocht. Maar dat is nu allemaal anders hè. Jij kan lekker in bad, jongen."

Luc knikt instemmend en ik knipoog naar hem, omdat het vrouwtje inmiddels wel erg dichtbij is gaan zitten om zich verstaanbaar te maken.

"Kinderen van tegenwoordig kennen dat niet meer hè", zegt ze nu tegen mij en ik knik alsof ik wel precies weet waar zij het over heeft. Ik douchte me als kind hooguit koud als de boiler leeg was en ik ben opgegroeid in de veilige en luxe jaren '70 en '80.

De arts roept haar binnen en heel rustig hijst ze zich uit haar stoel.

"Zal ik u helpen?", vraag ik, maar dat is niet nodig. Ze mag dan oud zijn, breekbaar of hulpbehoevend vindt ze zichzelf absoluut niet.

"Vond je het vervelend dat ze zo tegen je aanpraatte?", vraag ik aan Luc als ze de wachtkamer uit is, maar ik zie een vertederde blik in de ogen van mijn kind en hij antwoordt: "Nee, ik vond haar wel lief. En stoer!" En zomaar ineens, in een wachtkamer vol hoestende mensen met regen die klettert op het dak en een slechte weersverwachting in het verschiet, heb ik helemaal niks meer te drammen.

Selma Van Dijk – Tinder-Love

Was het echt wel zo'n goed idee om me te laten verleiden door mijn zus? Door haar dominante gedrag ben ik al vaker in situaties beland waarvoor ik zelf nooit gekozen zou hebben. Ze had mijn profiel al klaar voor ik kon protesteren.

'Een dating-site is toch zo gemakkelijk Natasja. Het kost weinig tijd en op je PC maak je de eerste selectie terwijl je onopgemaakt en in je joggingbroek door je huis dwaalt, met de krulspelden van mevrouw Carmen in je haar voor de date die je die avond hebt. En als het niks wordt? Dan heb je de volgende man alweer op stapel staan.' Kordaat had mijn zus op de entertoets gedrukt.

Ik bekijk met argusogen de matches die de computer uitspuwt. Op de profielfoto's van mijn matches staat soms een heel trosje kinderen. Ik vraag me af waar hun moeder gebleven is. Krijg ik die kinderen erbij? Ik heb er al twee opgevoed, dus om als surrogaatmoeder te dienen, daar bedank ik voor. Dan zijn er mannen die met zonnebril en alcoholische versnapering op hun profielfoto staan. Die sla ik over. En de mannen met dieren? Wat moet ik in Godsnaam met een foto van een hond die een zonnebril of mutsje op heeft? Of mannen met koeien? Paarden? Katten? Oke, het ligt eraan in welke context het dier geplaatst is. Dan zijn er de sporters. Leuk! Fietsend, hardlopend, skiënd, bergbeklimmend, zwemmend, helemaal goed. En zij die muziek maken? Ook leuk.....Op hun profiel ga ik in elk geval kijken. De Man moet een passie hebben, warmlopen voor zijn werk of hobby. Veel hoop heb ik niet, maar goed, mijn zus bepaal.

Sinds ik gescheiden ben, heb ik geconstateerd dat alles wat er aan aantrekkelijke mannen rondloopt, niet beschikbaar is: ze zijn getrouwd, al dan niet gelukkig. Of ze zijn gescheiden, al dan niet gelukkig. De gescheiden mannen hebben na hun scheiding blijkbaar dringend de behoefte die twintig jaar jongere blonde dame met cupmaat F als trofee hun bed in te slepen. Die intelligente, rijpere vrouw is niet interessant. Jammer dat ze niet weten, dat je met een rijpere vrouw niet alleen een goed gesprek kunt voeren maar dat ze in bed vele male bevredigender is dan blonde-del-van-twintig-jaar-jonger-met-cupmaat-F.

Mijn zus heeft de eerste screening gedaan: de man moest niet te jong en niet te oud zijn. Als hij kinderen heeft dan moeten die volwassen zijn, daar heb je in ieder geval geen last meer van. En hij moet meer dan twee jaar gescheiden zijn én niet te ver weg wonen.

'Als je die eisen niet stelt, dan heb je de poppen aan het dansen. En steng zijn! Geen uitzondering maken, Natasja, ik kan het weten.' Met een zucht had ik geknikt. En mijn zus kan het weten. Die is al meer dan een jaar aan het daten. Overigens zonder dat ze die prins op het witte paard gevonden heeft. Waarom ze er zo enthousiast over is begrijp ik niet. Het ene gevalletje waterschade wordt opgevolgd door het andere. Een van haar dates heeft het zelfs een keer gepresteerd vier keer zijn afspraak te verzetten. Uiteindelijk komt het grote woord eruit: De Man heeft iemand leren kennen. Hij heeft de beroemde 'KLIK' met een dame en de hele kennismaking komt in een 'STROOMVERSNELLING' terecht. Mijn zus is woest.

'Dat fenomeen 'klik' en 'stroomversnelling'? Belachelijk. Weet je hoe dat afloopt? Ik zal het je vertellen.' Ze gaat verzitten en haar vuist zwaait dreigend voor mijn gezicht. Alsof ik de boosdoener ben.

'Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is neemt die vent, na kopje onder te zijn gegaan tijdens de 'stroomversnelling', weer contact met me op. Ik heb hem toen verteld dat ik geen Klaas-Jan Huntelaar heet die op de reservebank in de dug-out op zijn beurt zit te wachten.' Haar gezicht wordt steeds roder.

‘Ik heb hem toen gezegd, als jouw proefvaart eindigt in een draaikolk, had je maar moeten leren zwemmen. Of een reddingsvest aan moeten trekken.’ Gelijk korte metten maken met zulke kerels Natasja. We zijn geen optie maar een prioriteit.’

Vandaag is het dan zo ver. Daar zit ik, wippend op een barkruk, met mijn voet steun zoekend op de dwarsbalk die stevig onderaan de bar vastgeklonken zit. De twijfel verspreidt zich als een onrustig haardvuur door mijn hele lijf. Wat doe ik hier eigenlijk? De man waarmee ik een afspraak heb voldoet in ieder geval aan de criteria. Wat als hij nu niet zijn eigen foto’s gebruikt heeft? Dat idee is al eerder bij me opgekomen. Stel je voor dat hij eruit ziet als Quasimodo? Ik bedoel, ik doe toch ook mijn best er een beetje appetijtelijk uit te zien? Mijn hartslag schiet als een razende de lucht in en op mijn bovenlip, die ik gisteren heb laten ontharen, voel ik de zweetdruppeltjes opkomen. Zou dit hele theater dan voor niks zijn?

Weer kijk ik op mijn horloge. Traag slepen de wijzers zich voort over de eeuwige cirkel. Er lijkt geen eind aan het wachten te komen en dat terwijl er thuis nog een berg strijkgoed ligt. Met één oog loer ik naar de ingang. Ik heb alvast een glas rosé besteld, daar kalmeer ik van. Ik hoop dat het er niet al te wanhopig uitziet. In gedachten schud ik mijn hoofd; ik ben niet wanhopig, echt niet.

Aan een tafeltje verderop zit ook een vrouw alleen. Net als ik. Ik schat dat ze ongeveer van mijn leeftijd is. Ze kijkt ook de hele tijd op haar horloge en op haar telefoon. Zou ze ook een date hebben? Zou ze net zo zenuwachtig zijn als ik?

Ik kijk weer op mijn horloge. De serveerster glimlacht naar me. Snel kijk ik naar buiten en tegelijkertijd zwaait de deur open. Ik twijfel. Is hij dat? Hij lijkt wel op de man wiens foto’s ik gezien heb. Alleen is dit exemplaar veel te jong om mijn date te kunnen zijn. Vanuit mijn ooghoek zie ik dat de vrouw, waarvan ik veronderstel dat ze ook op iemand zit te wachten, opstaat. Gezellig, moeder en zoon die samen een afspraak hebben. In mijn tas hoor ik mijn telefoon trillen. ‘Natasja, ben je er al? Mijn trein heeft vertraging. Aankomsttijd is pas over een half uur.’ Met een zucht stop ik mijn telefoon terug, kijk naar de serveerster, steek mijn vinger in de lucht en roep: ‘Mag ik nog een glas rosé?’ Ze knikt mij bemoedigend toe. De vrouw en haar zoon maken aanstalten te vertrekken. Hoffelijk helpt hij haar in haar jas en neemt de tas, met de naam van een gerenommeerd modehuis erop, van haar over en opent galant de deur. Er verschijnt een glimlach op mijn gezicht. Die is goed opgevoed! Voor ze in de mensenmassa verdwijnen staan ze stil. Hij slaat zijn armen om haar heen, trekt haar tegen zich aan kust haar. Mijn mond valt open.

‘Tja, vroeger was het andersom hé? Dat alleen de mannen aan jonge blaadjes knabbelden.’ De serveerster zet mijn bestelling neer. De drank walst in het glas en klotst over de rand. Maakt een kring op het gelakte oppervlak van de tafel.

Als ik weer naar buiten kijk zijn ze verdwenen, mijn ‘moeder en zoon’. Ook ik heb een kortstondige affaire met een veel jongere man gehad. Dat dit op de lange duur niet werkt was te voorzien. Vandaar dat mijn zus er zo op gebrand is dat de man waarmee ik een afspraak heb van mijn leeftijd is. Ze heeft mijn ellende gezien, na die breuk. Ik ging in eerste instantie voor zijn goddelijke lijf, zijn onuitputtelijke energie en fantasie. Die optelsom maakte dat de seks hemels was. Dat ik toch verliefd op hem werd was niet de bedoeling. Hij was nauwelijks tien jaar ouder dan mijn oudste zoon. Ik krijg het warm. Voel de hitte naar mijn wangen stijgen, als ik eraan denk dat een onwetende toeschouwer ook ons als moeder en zoon bestempeld heeft. Ik trek mijn vest uit. Hoe lang duurt de overgang ook alweer? Wel tien jaar als je pech hebt. Dit kan ik nu echt niet gebruiken. Stel je voor dat mijn date binnen komt en me hier met een bezweet hoofd aantreft? Ook zonder in de spiegel te kijken weet ik dat mijn lippenstift langzaam in de rimpeltjes rond mijn lippen is gekropen.

‘Goedemiddag.’ Plotseling staat hij daar. In levende lijve. Lijkt hij op de man op de foto’s? Hij ziet er verzorgd uit, heeft een goed figuur, voor zover ik dat kan beoordelen met zijn kleding aan. Met zijn blauwe ogen kijkt hij me aan. ‘Oh, hoi Maarten.’ Ik sta op en geef hem een hand. Als begroeting krijg ik de drie standaard kussen. ‘Fijn dat je er bent.’ Met mijn andere hand strijk ik de lok die aan mijn voorhoofd kleeft uit mijn gezicht. ‘Ja, alleen die NS hè? Altijd vertraging. Maar goed, ik ben er nu.’ Hij trekt zijn jas uit, legt zijn telefoon op tafel en gaat tegenover me zitten. Het ziet er naar uit dat hij inderdaad regelmatig sport. De serveerster maakt zich los vanachter haar barrière. Haar blonde haar is samengebonden tot een paardenstaart. ‘Wat mag het zijn?’ Maarten kijkt haar aan. De bovenste knoopjes van haar witte blouse zijn open, zodat de welving van haar boezem zichtbaar is. Kijkt hij nou naar de inhoud van haar blouse? Of zie ik het verkeerd?

‘Een martini graag. Wil jij ook nog iets drinken Natas?’ Natas? Hoe komt hij er nu bij me Natas te noemen? Ik heet Natasja. Van schrik stoot ik tegen mijn glas. Met een zwiep valt het om en de rosé maakt een flinke plas op tafel. ‘Wat doe jij nou?’ Hij kijkt me verbaasd aan. ‘O, dat is een beetje onhandig van me.’ Op de middelbare school had ik een klasgenootje die me altijd Natas noemde. Het was een vervelend akelig rotjong. En nog lelijk ook. Zijn tanden waren te groot voor zijn kaak. Of was het andersom? In ieder geval stonden zijn voortanden zo ver naar voren dat er tussen zijn voor- en ondergebit een gat gaapte. Je kon er zo een wortel naar binnen schuiven. Een konijn zou er jaloers op zijn geweest. Verder was hij mager en als hij liep dan leken zijn armen en benen niet met elkaar in de pas te lopen. Ik werd woest als hij me Natas noemde.

Tijdens onze telefoongesprekken is het me nooit opgevallen dat Maarten me Natas noemt. ‘Wacht maar even ik veeg het wel op.’ De serveerster buigt voorover en maakt de tafel droog. Maarten zijn ogen schieten naar de opening van haar blouse. Langzaam schuiven zijn lippen van elkaar en wordt het puntje van zijn tong zichtbaar. Wat hoor ik daar voor en geluid? Is dat Maarten die loopt te grommen? Voor de tweede keer die dag stijgt het rood me naar mijn gezicht. Alleen nu niet onder invloed van hormonen maar onder invloed van Nijd, vergezeld door Woede, Jaloezie en Angst. Ik schraap mijn keel die droog aanvoelt. Mijn dijden plakken aan elkaar van het zweet. ‘Ik schenk een nieuw glas voor je in, goed?’ De serveerster kijkt me aan en glimlacht. ‘Dank je.’ Ik sta op en kondig met trillende stem aan dat ik naar het toilet ga. Maarten kijkt me aan, zijn ogen staan verwilderd en in zijn mondhoek schittert een druppel speeksel. Ik moet even tot mezelf komen. In de spiegel zie ik dat de lok die ik net uit mijn gezicht geveegd heb, recht op mijn hoofd is blijven staan. Mijn lippenstift is uitgelopen. Ik kam mijn haar en veeg met een papiertje de groeven rondom mijn lippen schoon. Ik geloof dat ik er genoeg van heb. Het lampje van mijn telefoon knippert. ‘Hey zusje, hoe is je date? Is hij leuk? En streng zijn hé? Geen medelijden hebben als het niks is.’ Ik besluit haar niet terug te schrijven. Ik heb haar verteld in welk café ik zit en ik weet dat ze in staat is om langs te komen. Ik pruts aan het bovenste knoopje van mijn blouse, trek deze naar beneden en recht mijn rug. Ik hou mijn adem in. Met mijn ene hand duik ik in mijn bh. Geen wonder, mijn siliconen kippenvleugeltjes zijn helemaal onder mijn oksels gekropen. Ik buig voorover, en leg de vulling in de goede positie. Zou Maarten nu ook kwijlend naar mij kijken? Ik betwijfel het: ik ben niet blond, geen vijftwintig meer, niet rimpelvrij en bij het uitdelen van het onderdeel ‘boezem’ stond ik achteraan in de rij. Het tafeltje waar we net nog zaten is leeg. Hij zou toch niet de benen genomen hebben? Mijn date? Ze zijn buiten en staan verdacht dicht bij elkaar. Zijn hoofd is gebogen en komt bijna tegen dat van haar aan. Ik kan mijn ogen niet geloven. Woedend gris ik mijn jas van de stoel, ruk de deur open en struikel bijna over de drempel. Dat wordt een blauwe plek. Nog voor ik mezelf weer onder controle heb kijkt Maarten me aan. De serveerster glimlacht, neemt een trek van haar sigaret. Maarten inhaleert, stopt zijn aansteker terug in zijn broekzak. ‘Hoi Natas, kom er gezellig bij, ik wist niet dat je ook rookte?’

Sjoerd Lindenburg – Een terugblik

Het is toch niet te geloven dat mijn avontuur in Schotland vorig jaar begon. Wat vliegt de tijd! Ik kan me de vlucht en mijn angstzweet nog zeer goed voor de geest halen. Oh, wat vond ik dat spannend! Een nieuw land, een nieuw (en eigen) huis en nieuwe mensen.

Ondertussen woon ik al weer een half jaar op mezelf in Leiden en is het leven gewoon doorgegaan. Het oude ritme is weer opgepakt en het Nederlandse leven lijkt weer zo normaal. Toch voel ik nog steeds de effecten van mijn maanden in het buitenland. Schotland en Engeland hebben mij veel bijgebracht, zowel grote dingen als kleine dingen. In deze blogpost ga ik even nostalgisch doen en mijn leukste herinneringen aan Schotland ophalen, gewoon omdat het kan. U bent dus gewaarschuwd.

Tijdens mijn eerste week in Schotland liep ik mee met de eerstejaars om alvast een gevoel van de stad te krijgen en bij de eerste meeting ontmoette ik Sam (Samantha) Maurer. Voordat ik het wist zaten we met twee anderen ergens in een koffietentje verhalen uit te wisselen en grappen naar en met elkaar te maken. Sam en ik waren niet onafscheidelijk, maar we waren (en zijn nog steeds) zeer goede vrienden die elkaar zeker wel elke week eventjes opzochten. We zijn samen naar de Highland geweest om onder andere Loch Ness te bezoeken en naar Nessie te zwaaien (deze lag helaas te slapen), hebben samen duizend-en-één koffie- en lunchtentjes bezocht en zijn op ons hoogtepunt met zijn tweeën de Noordzee ingedoken, gewoon omdat het kan.

De tweede reden dat mijn avontuur in Schotland zo ongelooflijk geweldig was, kwam doordat ik van stad naar stad ben gaan reizen voor zolang mijn tijdschema en portemonnee dat toelieten. Ik ben in Schotland wat gaan reizen, door de stad van Edinburgh zelf, naar Stirling en naar de Highlands. Maar, Schotland is het niet enige landje daar op dat grote eiland ten noordwesten van ons. Bijna ieder weekend kocht ik wel een kaartje en ben ik naar het zuiden gereisd, naar Engeland, waar ik vrienden en familie op ben gaan zoeken, stadjes ben gaan bezoeken of gewoon in de trein ben gaan zitten om meer van het land te kunnen zien.

Mijn meest memorabele avontuur wat betreft deze reizen is toch echt wel mijn wandeling naar en van 'Holy Island'. Gijs, een studiegenootje van mij die ik ook op dat moment in de UK studeerde, en ik hadden besloten om samen naar het eiland van Lindisfarne af te reizen om daar het klooster te bezoeken en de 'Lindisfarne Gospels' in te zien. Aangezien we allebei Engelse Taal en Cultuur studeren, is dit een soort van nerdgasm voor ons, maar helaas voor ons mocht het niet zo wezen. Toen we in Berwick-Upon-Tweed aankwamen, bleek de bus alleen op woensdagen en zaterdag (het was een vrijdag) naar Lindisfarne te rijden. Vastberaden (of gewoon koppig) besloten we om toch een weg te vinden naar het eiland en op aanraden van een oud stel dat we ergens in een koffietentje (altijd maar die koffietentjes!) hadden ontmoet, namen we de bus naar het dichtstbijzijnde punt en zijn toen gaan lopen. Nu denk je misschien dat een eiland dat je vanaf de kust al kan zien niet al te ver kan zijn, maar lopend duurt het toch echt redelijk lang. Daar kwam nog bij kijken dat het vloed begon te worden en de dijk (waar we dus op liepen) uiteindelijk zou overstromen. Halverwege werd het toch wat nat onder onze voeten en besloten we om terug te lopen. Vlak voordat we weer op het bekende eiland van Engeland zouden zijn, begon de dijk te overstromen en moesten we waden door het ijskoude water. Nat, koud, maar een avontuur rijker, rende we naar de dichtstbijzijnde herberg om ons bij een vuurtje op te warmen en wat lekkere frietjes te eten. Het oorspronkelijke plan was in duigen gevallen, maar eigenlijk was de dag perfect. Nu nog denk ik met een glimlach terug aan deze dag en de vriendschap die ik er aan over heb gehouden.

Reizen was helaas wel duur en halverwege het semester begon mijn portemonnee tegen mij te zeuren. Het was dan ook wel fijn dat sommige mensen naar mij toe kwamen in plaats van andersom.

Mijn twee beste vriendinnetjes, mijn moeder samen met mijn zusje, en zelfs een studiegenootje. Deze weekenden waren soms zelfs nog leuker dan het zelf reizen, omdat ik nu als een soort gids hen door de stad, mijn stad, kon leiden. We bezochten de beste koffietentjes, allerlei attracties en bezienswaardigheden, aten een bagel bovenop Arthur's Seat en vlogen bijna uit het reuzenrad van de kerstmarkt. Hoe bijzonder deze spektakels ook waren, ze zijn niet het eerste waar ik aan terug denk als ik aan mijn stad denk. Nee, de plek die voor mij bijna heilig was, was iets zeer alledaags: Nando's. Dit Portugese restaurant was mijn favoriete plek om te eten en niet alleen vanwege de heerlijke kruiden en het snelle eten, maar vooral omdat het echt gezellig was. Het eten was binnen vijftien minuten klaar en het zag er uit als een fastfood keten, maar dit is verre van de waarheid. Nando's is knus en de mensen daar zijn gezellig en staan altijd open voor een praatje. Daarbovenop is Nando's een begrip in Engeland (van de laatste generatie althans) en door daar te zitten, voelde ik mezelf steeds Engelser worden. Heel stom misschien, maar ik begon me thuis te voelen in Schotland.

Voordat ik het wist waren de maanden al weer voorbij en was het tijd om gedag te zeggen. Mijn tentamens waren gemaakt, mijn huisje opgeruimd en schoongemaakt, en één voor één vlogen de vrienden die ik het afgelopen semester had gemaakt weer naar hun eigen land. Ik bleef als laatste over en dat was best wel moeilijk. Ik heb wat door de stad gelopen, zwervend, overal afscheid van nemend. Vier maanden van lachen en huilen, van leren en feesten; het waren maanden die mij hebben helpen opgroeien en die van mij een beter mens hebben gemaakt. Het was soms moeilijk, maar meestal over-de-top leuk en ik zou het met geen mogelijkheid anders willen doen. Schotland was mijn eerste avontuur, maar zeker niet mijn laatste.

Met de duim van zijn rechterhand maakte Roberto een verticale snijdende beweging over zijn wang, van boven naar beneden. In de rijke Italiaanse gebarentaal betekent dit zoiets als „Hij is een sluwe vos” of „slimmerik” of zelfs „bedrieger”: een *furbo*. Voor de persoon die het gebaar betreft, moet je uitkijken. Hoewel Roberto zijn best deed om onaangedaan te lijken door wat er gebeurd was, kon ik toch aan hem zien dat hij wel degelijk geraakt was. Zijn blik was bijna onmerkbaar veranderd, een ietsje meer naar binnengekeerd dan anders wanneer hij zijn onbezorgde, rondborstige, joviale zelf was.

Al weken lang was hij in overleg met de eigenaar van een jachthuis over de mogelijkheid om daar een nieuw restaurant te beginnen. Zijn vorige locatie met de naam *Locanda Amici Miei* was in korte tijd ons huisrestaurant geworden en dat niet alleen omdat het zo lekker dicht bij onze B&B lag. Nee, het waren de fantastisch lekkere gerechten die echtgenote en kokkin Antonica daar uit het onvoorstelbaar kleine keukentje wist te toveren die ons steeds vaker terug deed keren. En ons niet alleen: ook onder onze gasten was „*Amici Miei*” favoriet. Maar sinds een paar maanden boterde het niet meer tussen de eigenaar, die boven het restaurant woonde, en Roberto en Antonica. Ze besloten om iets nieuws te gaan zoeken en kwamen viavia in contact met de eigenaar van het jachthuis.

Maar het schoot na een vlot begin van gesprekken de laatste tijd niet echt op met de onderhandelingen en Roberto kreeg het gevoel dat hij aan het lijntje gehouden werd. Bij iedere bijeenkomst leek de huiseigenaar de afspraken van de vorige keren vergeten en kwam hij met andere voorstellen. Voorstellen die voor Roberto nadeliger waren. „De tafels voor het restaurant die bezorg ik je wel, daarover hoef je je niet druk te maken,” beloofde de eigenaar tijdens een van de eerste ontmoetingen. Om daar een week of wat later nonchalant op terug te komen: „Tafels zeg je, nee die moet je zelf aanschaffen!” Alsof ze het er nooit eerder over gehad hadden. Zo ging het met bijna alle afspraken. Het was een veelheid aan kleine ergernissen die zich opstapelde en steeds zwaarder begon te wegen. Roberto had al bij het eerste contact laten weten dat hij een langjarig huurcontract wilde met een optie op een even langdurige verlenging. „6+6” had hij voorgesteld, iets waar de eigenaar niet onwelwillend tegenover leek te staan. „Leek” want weken later begon dezelfde man over een eenjarig contract te praten zonder aan Roberto’s eerdere voorstel te refereren. „Een jaar?” had Roberto opgewonden geantwoord. „Daar begin ik niet aan. We zijn geen vijftwintig meer! We zoeken een stabiele plek waar we iets kunnen opbouwen. Dat heb ik vanaf het begin gezegd!” Daarop bond de eigenaar een beetje in, om de keer erop het voorstel „2+2” te doen. Dat schoot niet op.

Op financieel gebied had de eigenaar zijn eisen geleidelijk aan ook steeds verder aangescherpt. Eerst interesseerde hem de huursom helemaal niet: „Zeggen jullie zelf maar wat je betalen wil” was het ruimhartige (maar eigenlijk ook ongeloofwaardige) aanbod. Maar een aantal overlegondes later wilde hij 800€ per maand officieel en nog 100€ onder de toonbank. „Bovendien,” toverde de eigenaar uit zijn rijkgevulde hoge hoed, „heb ik een bankgarantie nodig om er zeker van te zijn dat jullie financieel solide zijn.” Roberto ontplofte daarop bijna: „Een bankgarantie? Van ons? Terwijl wij juist degenen zijn die al het risico lopen en jij geen enkel!” Geen bankgarantie, onder geen beding. De eigenaar gaf toe, voorlopig.

En bij het op een na laatste overleg was voor Roberto het dieptepunt bereikt. Ondanks herhaalde verzoeken van hem had de eigenaar alweer de plattegronden en eigendomspapieren van het jachthuis niet bij zich. „Ach verdorie, weer vergeten,” was het ongeïnteresseerde antwoord op Roberto’s hernieuwde vraag waar de documenten bleven. Waarop de eigenaar quasifilosofisch hardop was gaan spelen met de gedachte dat hij het huis misschien toch liever wilde verkopen. Er moest maar een

buonuscita, een afkoopsom ofwel oprotpremie in het contract komen, het contract dat maar niet kon worden opgesteld bij gebrek aan de eigendomspapieren. „Een afkoopsom? Je denkt toch niet dat ik al die inspanning en investeringen doe om me na een korte periode te laten wegsturen? Het duurt minstens twee jaar voor een dergelijk restaurant een beetje loopt!”

Roberto was het nu echt beu. „È *furbo*, hij is sluw” zei hij en maakte daarbij het snijgebaar over zijn wang. „Hij weet dat we heel enthousiast zijn over de locatie en probeert daarvan te profiteren door tijd te rekken en zijn eisen steeds verder op te schroeven.” Maar daar deed Roberto vanaf nu niet meer aan mee. Hij had de eigenaar bij het laatste overleg weggestuurd met de boodschap dat hij maar van zich moest laten horen als hij echt wist wat hij wilde, zodat ze eindelijk spijkers met koppen konden slaan. „*Lo lascio cuocere un po'*, ik laat hem eventjes koken, dan keert hij straks wel op zijn schreden terug” zei Roberto tegen ons. Maar heel overtuigend klonk het niet.

Als nuchtere Nederlanders kunnen we het gedrag van de eigenaar maar moeilijk bevatten. Zijn jachthuis gebruikt de man maar een keer per jaar met een groep vrienden tijdens de jacht. Inkomsten heeft hij er dus niet uit en alles wat Roberto met het restaurant zou inbrengen is winst. Waarom de zaak dan zo traineren, met het risico dat het niet doorgaat? Is het misschien iets typisch Italiaans, machismoachtig: bij elke deal moet je de tegenpartij zien af te troeven zodat het duidelijk is dat jij de overwinnaar bent en niet hij, al gaat het maar om een lulligheidje, een detail? Zodat je er later uitgebreid over kunt pochen tegenover je vrienden? We vinden het maar een vermoeiend, overbodig ritueel. Maar dat vindt Roberto als rasechte Italiaan kennelijk ook. Is hij een uitzondering? Of lijken de Italianen uit Brescia, in het noorden, waar Roberto vandaan komt al meer op *Svizzeri*, Zwitsers, zoals men al te precieze en regelneukerige personen hier noemt, dan op de gemiddelde inwoner van „de Laars”?

En hij had de laatste tijd toch al zo'n pech. Een verbouwingsproject waarover hij ook al maanden in onderhandeling was geweest, ging uiteindelijk niet door om alweer voor ons ondoorgrondelijke redenen. Maar daarover een volgende keer.

Italiaanse toestanden, ze blijven ons verbazen.

Het getoeter in de straat maakt me voor de zoveelste keer wakker. Dit is niet zomaar een claxon. Dit is de claxon van een zeer geïrriteerd persoon. Van een persoon wiens auto geblokkeerd wordt door een wagen die hem klem geparkeerd heeft. Tooooooeeeeet. Mijn hemel, wat is het toch weer een akelig geluid. De bestuurder houdt zich met één hand vast aan het geopende portier, terwijl hij met de andere de toeter van binnenuit de auto laat spreken. Ondertussen kijkt hij omhoog. Met zijn ogen scant hij de verdiepingen van de flatgebouwen die hem omringen. Hij zoekt naar iemand die zich verontschuldiging over het balkon leunt om te zeggen ‘Neemt u mij niet kwalijk, ik kom onmiddellijk naar beneden om mijn auto te verplaatsen’. In plaats daarvan krijgt hij van verschillende onzichtbare mensen ‘Vaffanculo!’ te horen, van wakker geworden burens die schreeuwen dat hij – netjes gezegd – naar de maan moet lopen.

Dit is het ochtendritueel waarmee ik doorgaans mijn dag begin. In de nauwe straat waarin ik woon, die aan beide zijden omsloten wordt door twee hoge appartementencomplexen, wordt continu dubbel geparkeerd. Gewoonlijk gaat deze eentonige ergenisbron, gevolgd door scheldkannonade, gepaard met het geblaf van de hond van de etage onder mij. Ook het arme beest krijgt dagelijks menige verwensing naar de oren gesmeten. En ik zou liegen als ik zei dat ik niet dikwijls ook heb gewenst dat hij zweeg...

Dit soort irritaties hoort bij het leven in de stad. Net als de verkeersdrukte. Inmiddels staan er steeds meer mensen op het balkon naar de nog altijd toeterende, rood aangelopen bestuurder te kijken. Zo ook mijn overbuurvrouw. In haar nachtjapon is ze naar buiten komen waggelen. Ik hoor het geslof van haar slippers over de stenen vloer. Dan buigt ze over de balustrade naar beneden. Een tepel piept nieuwsgierig uit haar japon. ‘Hé, jij daar!’ schreeuwt ze naar boze man. ‘Die auto is van ome Gigi. Hij is doof, wist je dat niet?’ Op dat moment schuifelt er een oude man uit het biowinkeltje naast de geparkeerde auto’s naar buiten. Zich van geen kwaad bewust haalt hij met trillende vingers de autosleutels uit zijn jasje. Hij stapt in en rijdt weg. Meneer heethoofd vloekt nog wat binnensmonds en slaat daarna hoofdschuddend de autodeur dicht.

Nu het schouwspel voorbij is, trekken de meeste bewoners hun huizen weer in. Behalve mevrouw Bemoeial. Zo noem ik de mevrouw van de vierde verdieping die iedereen ongevraagd aanspreekt. ‘Jongedame,’ roept ze opeens. Ik draai me om van het wasrek, dat ik even daarvoor als excuus was gaan gebruiken om het straattoneel van dichtbij te kunnen meemaken. ‘Jij komt vast niet uit Italië.’ Ik hoef hier niet eens mijn mond open te doen of ze zien dat ik buitenlandse ben. Ik doe alsof ik het niet hoor. ‘Als ik zo’n achterwerk had, zou ik ook zo schaars gekleed de was gaan ophangen.’ Een glimlach ontglipt me, terwijl ik toch enigszins gegeneerd mijn huis terug inloop. Nou, dat compliment steek ik mooi in mijn zak. Tijd om aan te kleden.

Even later trek ik het hek van de voortuin dicht. Aan een paal staat mijn spiksplinternieuwe fiets te stralen. Als bijdehante noordelijke had ik hem direct na aankoop in de binnenhof van mijn flat gezet. Vierkante meters onbenut gras, waarom maakt niemand daar gebruik van? Maar, ook al het staat nergens geschreven, het mag natuurlijk niet. Of ik hem buiten wilde zetten, werd mij na twee maanden vriendelijk verzocht. Eigenlijk niet natuurlijk. Maar er zat niets anders op, aangezien het ding te zwaar is om alle trappen op te sjuwen en niet niet in de lift past. Ik besluit hem voor vandaag op zijn nieuwe plekje te laten staan: ik moet namelijk naar het station en de kans dat hij daar gejat wordt is groter dan dat ik hem hier kwijt raak.

Iedere week reis ik door de *ager romanus*, het platteland dat al eeuwen het terrein waarop Rome haar macht uitoefent aanduidt. De trein brengt mij op zo’n twintig kilometer afstand van het stadshart, op

de noordlocatie van de Nederlandse School. Ik stel me voor hoe in dit gebied ooit doodmoeie soldaten terug naar Rome zijn gesjokt, na misschien wel een jarenlange strijd voor een strenge generaal. Een harde man, die hen ook nog eens voor de stadspoorten liet wachten om met een indrukwekkende triomftocht de stad te kunnen betreden...

Als de controleur langskomt toont het meisje tegenover mij, naast haar reisabonnement, ook het aankoopbewijs ervan. Want op het gedigitaliseerde pasje staat foto noch vervaldatum. Italiaanse logica. Dat betekent dus dat je iedere maand na vernieuwen van je abonnement, het bonnetje moet laten zien. Maar dat is gemaakt van papier waarvan de letters na een tijdje vervagen, daar wordt zelfs voor gewaarschuwd bij aankoop. Dus moet je hem kopiëren. En daarna goed beschermen, anders riskeer je dat je hem weggooit tegelijk met de identieke bonnetjes van alle koppen koffie van afgelopen week. Waarom de regionale spoorwegen hun controleurs niet een apparaatje kunnen meegeven, waarmee ze je pasje kunnen scannen en de geldigheid ervan kunnen zien, is mij een raadsel. Twintig kilometer verderop, terug in de stad, kan dat namelijk wél gewoon, met hetzelfde vervoersbewijs.

Rome blijft een stad waar je je verwondert. Als ik na de les in de trein terug zit, ditmaal in gezelschap van mijn collega, worden we na een tijdje aangesproken door een mevrouw op leeftijd. 'Nemen jullie me niet kwalijk', zegt ze, terwijl ze zich van de andere kant van het gangpad tot ons wendt, 'Mag ik jullie vragen waar jullie vandaan komen?' 'Ehm...uit Nederland,' antwoorden we in koor. 'Nou,' gaat ze verder, 'Wat zijn jullie een beeldschone dames, werkelijk. Ik móest het gewoon even kwijt.' Dan staat ze op met al haar tassen en verdwijnt. Mijn vriendin en ik kijken elkaar aan en proesten het uit.

Als ik 's avonds thuiskom, vind ik mijn fiets terug. Hij staat nog gewoon aan de paal. Alleen mist het zadel. Verdorie nog aan toe. Wie heeft het lef gehad om het er met zijn tengels af te schroeven? En over een intern fietsenrek wordt tijdens de eerstvolgende bewonersbijeenkomst pas gestemd, in de lente...

Bedroefd loop ik de trappen op naar boven. Als ik thuiskom, plof ik neer in mijn luie stoel op het balkon. In de verte wappert de vlag van de Maltezer ridders op de Aventijn, terwijl de schemering haar licht werpt op de Tiber. Het was vanaf deze heuvel dat Remus ooit zes vogels voorbij zag trekken. Maar zijn tweelingbroer Romulus zag er twaalf vanaf de Palatijn en zo werd Rome naar hém vernoemd. Een stad boordevol geschiedenis en mythologie. Een stad vol auto's. Een stad waar oude dames complimentjes geven. Een stad waarop je nooit uitgekeken raakt.

Tineke Kalis – TenakaTwo!

De zon staat ademloos hoog aan de hemel. Binnen is het koel. MamaMat- zo noem ik Mamadou van de rieten plafondmatten - plaatst de laatste matten tegen het plafond. Bij gebrek aan een trap staan hij en zijn hulpje voor vandaag Saynee, op een geïmproviseerde steiger van roestige ingedeukte drums met daar overheen rafelige palmsticks. Hun loopplank. Voor de verandering heb ik alles aan kopjes, pannen en flesjes, kortom, alles wat omver geschopt of vertrapt kan worden, van het aanrecht gehaald. Werkers hier hebben alleen oog voor hun werk. De rest is in het beste geval bijzaak.

Ikzelf hou me - ook voor de verandering - afzijdig. Min of meer gedwongen door mijn lijf dat rust wil. De diclofenac die ik al weken slik te samen met paracetamol, is op. Doodgewoon óp. In de plastic box zit van alles wat ik niet nodig heb. Plaspillen - absurd want hier plas je alleen 's nachts - valium, diarree remmers, malariapillen, hystaminetabletten, artrose pillen en diverse antibiotica kuren. Alles wat niet de pijn in mijn rug en de uitstraling naar het been kan verlichten. Misschien een dag gaan liggen? Niets doen? Lezen en een beetje dutten? Bijna niet voor te stellen hoe dat eruit ziet en dus maar domweg doen.

Het blijkt geen straf. In de palo timmeren de mannen houten sticks langs de randen van de matten. Het is een wirwar van latjes die plots ophouden om een halve meter verderop weer verdergaan. De logica is me niet duidelijk. Het heeft dan ook niets van mooiigheid en is louter functioneel: het houdt de matten omhoog.

Door het open raam in de slaapkamer zucht een koel windje naar binnen. De batik gordijnen bollen op als zeilen in de wind om even later weer doodstil in de deuropening te hangen. Tapha is naar zijn werk. Het is belangrijk dat hij deze laatste weken nog flink wat geld verdient. En dus is iedere klant welkom. Een oude man die al jaren met een aftands bestelautootje bewoners van Kartong naar Gunjur vervoert, heeft besloten dat zijn vehikel nu rijp is voor de bush. Volgens Tapha zit er geen zijkant meer in. De opdracht is dan ook die er weer in te lassen zodat het niet langer op een skelter lijkt, vermoed ik.

"TenakaTwo, come here!" klinkt het vanuit de palo. MamaMat is klaar met zijn werk. Hoe moet ik in godsnaam een loftuiting uitbrengen bij zoveel broddelwerk. Ik zucht en wijs op de plek waar de fitting van de tweede lamp in huis zou moeten hangen. Hij begrijpt direct wat ik bedoel en wijst lachend op het overgebleven gat in het plafond. "Aha! You go like soeloo again?" vraag ik hem, denkend aan de vorige keer toen hij zich als een aap omhoog worstelde en door datzelfde gat naar binnen kroop om de elektriciteitsdraden door de matten te steken. "Correct!" is zijn antwoord en sleept de drums naar het gat. Een paar blokken erop en het is hoog genoeg om naar binnen te kruipen.

Ondertussen veegt Saynee de vloer aan. Even ervoor had MamaMat me duidelijk gemaakt dat hij de door Saynee opgehaalde bread-with-beans niet van plan was op te eten zonder drinken. "Tenaka Two! I need hot water!" en wijst op de plek waar voorheen het gasstel op het aanrecht stond. Het is er letterlijk een puinzooi. Met één veeg van zijn hand denkt hij de boel de kamer in te kunnen vegen. "Stop! Ho! I clean first!" roep ik snel. Het is gedaan met de rust. Ik draai de steel van de bezem en gebruik hem als stoffer. Gelukkig had ik van de week net een plastic blik aangeschaft. Zonder stoffer uiteraard want dat kennen ze hier niet. Alles wordt bij elkaar geveegd middels een bosje samengebonden riet. Ik kan er niet mee omgaan en zwiep alles van voor naar achter en van links naar rechts. "I stop my work ok?!" en ga de slaapkamer in om mijn verhaal af te maken. Eventjes. Want het water zal zo wel koken. "Jigando".. hot water for tea. De mannen gaan aan tafel zitten en eten hun (stok)brood met bonenmengsel. Althans, dat denk ik.

"TenakaTwo! come here! work is finished!" In de palo is geen MamaMat te zien. Hij zit nog verborgen achter het rieten plafond. Uit een gaatje steken een rood en een zwart elektriciteitsdraadje. Ik heb geleerd vol te houden en dus wijs ik op het over gebleven gat waardoor hij inmiddels is terug gekropen. "Door!" roept hij enthousiast. Jaja, een deur om in de toekomst bij de andere draden te kunnen. Hij lijkt echter allerminst van plan te zijn dat te regelen. "But a door can close?!" probeer ik hem verder te overtuigen. Hij spreekt een enkel woordje Engels en geen Mandinka. Saynee vertaalt: "Tenaka wil dat je het gat sluit met een mat. Een deur. "

"Ok. No problem TenakaTwo!" en gaat naar buiten om nog een stukje mat op te duikelen. Ik hoor van alles, maar kan er niet uit opmaken of ze nu zijn gaan eten of dat ze met de 'door' bezig zijn. Krassend riet. Buiten zit MamaMat zingend op zijn hurken boven de vooralsnog te grote mat. Hij legt de machete met het snijvlak plat op de juiste afstand en slaat met een stuk hout erop. De mat splijt eronder. Even later wordt het stuk gevlochten riet tegen het gat gespijkerd. Over mooi hoeven we het niet te hebben. Het laatste gat is dicht en daarmee is het project afgesloten.

"TenakaTwo! Thank You!" roept hij enthousiast, en daar na nog drie maal "Tenaka Two!" En dan opeens blijkt hij Frans te spreken. "Beaucoup de travail aujourd'hui ici.."en lacht vrolijk vanaf de drum. Nog even de fitting aan de draadjes hangen. In mijn beste Frans probeer ik "MamaMat est jolie hé?" en schudt vrolijk zijn benen heen en weer. Ik heb nog nooit zo'n vrolijke, optimistische werker mee gemaakt . Met zoveel eindeloos geduld. "Oui oui oui..jolie!" lacht hij. "Very soon I come to see your twins" zeg ik terwijl we even later aan de lemongrass-tea zitten.

"Thank you Thank you! TenakaTwo!" knikt hij enthousiast. Binnenkort toch maar eens langs bij hem om zijn laatste tweeling te bewonderen. Zijn derde tweeling.

Tijd is van ongekende waarde. Aan het begin van jouw reis is jouw boek nog ongeschreven. Langzaam worden de pagina's gevuld met zwarte inkt. Niet uitpoetsbare inkt, voor altijd in het boek gekerfd. Zodra je de eerste woorden leert spreken, begint je verhaal. De woorden beginnen een betekenis te krijgen en je leert hoe je moet spreken. Hele zinnen met wijze woorden gevuld. Je leert lopen, je leert fietsen en vervolgens leer je het alfabet. Na een paar levensjaren ben je al in staat om met deze letters woorden te vormen. Woorden die je ver kunnen brengen. Woorden die kunnen reiken, naar ontelbare zandkorrels hiervandaan. Je bent nog zo klein, onwetend welke rol jij in deze wereld gaat vervullen. De tijd zal het leren. Tijd heb je genoeg, maar ook te weinig. Voordat je knippert met je ogen zullen er twintig kaarsjes op de verjaardagstaart branden. Wat heb je bereikt? Ben je blij met wat je al hebt bereikt of vind je dat je hebt gefaald?

Je hebt pas gefaald, wanneer jij vindt dat je hebt gefaald, want falen bestaat niet. Falen is een ander woord voor opgeven. Als je nooit opgeeft, faal je ook niet. Je vindt een andere manier om je doel te bereiken of je verandert je doel. Ook al zal je soms vallen, je kunt altijd weer opstaan. Je bent niet alleen in deze wereld. Het is een kwestie van acceptatie, een kwestie van één kunnen voelen met iemand anders. Jouw woorden kunnen ver reiken, maar woorden van mensen gebundeld klinken luider. Zorg dat je de talenten die je bezit, goed gebruikt. Dat je de krachten die je hebt goed laat spreken, met het oog voor iemand anders. Schrijf zo nu en dan eens een hoofdstuk in een boek van een ander. Een boek dat geschreven wordt op steen, of in het zand ergens hier ver vandaan. In gebieden waar hulp nooit teveel kan worden aangeboden. Zorg dat je tijd maakt om je woorden wijs te spreken en gedachten te leiden naar een plaats waar ze van waarde zijn. Nu je nog zo klein bent heb je geen idee waar ik over praat. Jouw gedachten kunnen mijn woorden nog niet eens begrijpen. Je weet nog maar net hoe je kan lachen. Vergeet niet te lachen onderweg, net zoals je dat nu doet. Je kunt nog niet beseffen wat pijn is en wat de wereld met je kan doen. Ze slingert je van hoek naar hoek en laat je haren dansen in de wind. Zo wreed dat ze lijkt, zo zachtaardig dat ze is. Ze wordt vernield door mensen, zonder dat ze zich kan verweren. De bladeren aan de boom, de zon in de lucht, de groene weides, die zijn niet voor iedereen te zien. Aan de andere kant van de wereldkaart ziet de wereld er compleet anders uit. Kapot geschoten, rood van kleur, boos en wreed. Ze wordt er niet goed verzorgd, zoals ook de kinderen daar. De kinderen net zo klein als jij. Ook zij kunnen mij nog niet verstaan en beseffen wat pijn is. Beiden aan het begin van jullie boek. Jullie weten nog niet dat beide boeken anders worden geschreven. Dat jouw boek waarschijnlijk dik wordt en een ander een dun boek die misschien ongeschreven blijft. Help anderen hun boek te schrijven. Zorg voor dezelfde verhalen die ook in jouw boek zijn geschreven. Daar kun je niet in falen. Dat doe je alleen in je eigen gedachten.

Ik zie dat de tijd vliegt. Als ik naar buiten kijk zie ik haar niet, maar voel wel haar druk. Tijd is meer dan een klok die je hoort tikken en meer dan een cijfer rechtsonder in je beeldscherm. Tijd is kort. Soms zal je wensen dat tijd voorbij gaat of dat er geen tijd is geweest. Op andere momenten zal je wensen dat tijd oneindig is, om zoveel meer te doen dan wat je nu doet. Denk eens na over wat je hebt bereikt en wat zou je anders willen doen? Is het daar te laat voor? Als kind sta je aan het begin en beseft je niet hoe waardevol je bent en hoeveel je in je eentje kan betekenen voor iemand anders. Wat zou je willen doen in jouw tijd hier op aarde. Wat zou ik willen? *Ik wil dat mensen mij kennen en horen, niet voor mezelf maar voor een ander. Ik wil dat mijn stem zo luid klinkt dat mensen wel moeten luisteren.* Zeggen dat je 'vrede' wilt is een 'politiek correct' antwoord, maar niet realistisch. Ik wil de weg daarnaar toe bewandelen en hoef niet perse het eindresultaat te zien. Vrede zal misschien niet komen of het zal er zijn eeuwen van dit jaar vandaan. Ik wil één van de gelukkigen zijn die een kleine stap hierin maakt. Een stap die een ander misschien niet ziet, maar wel kostbaar is. Je hoeft niet perse

honderden euro's te doneren om in het vredeproces een stap te zetten. Het kan zitten in het helpen om een blinde te helpen met het oversteken van de straat, je huis open te stellen voor kinderen die niet meer thuis kunnen wonen of praten met iemand die dat nodig heeft. Je hoeft niet perse honderden kilometers te reizen om deel te zijn van deze weg. De weg die voor iedereen leidt naar geluk.

Het maakt niet uit waar je bent geboren of wie je bent. Het maakt pas uit als je er niks mee doet. Je kunt anderen kracht geven door enkel woorden. Als je dat niet doet, doe je niet alleen een ander tekort, maar vooral jezelf. Je bezit zoveel meer kracht dan je denkt. Kracht reikt veel verder dan je kan voelen of zien. Kracht zit vanbinnen en hoef je niet altijd te laten zien. Iedereen gaat er op zijn/haar eigen manier mee om. Nu jij nog zo klein bent wil ik dat je weet, dat je er zoveel mee kan doen. Kracht kun je omzetten in energie. Je hebt het in eigen handen. Je gedachten moeten jou leiden naar waar jouw kracht toe kan reiken. Kijk niet te ver, maar kijk eens naast je als je wat ouder bent. Niet iedereen heeft het kinderlijk gevoel dat jou doet spelen en niet iedereen kan genieten van de buitenlucht, zoals jij dat kan. Als je groter bent, laat mensen dan zien dat ze kunnen spelen en laat ze zien dat je ze liefhebt als geen ander.

De zelfmoordenaar wil niet dood

Natuurlijk komt de zelfmoord van schrijver Joost Zwagerman als een grote schok voor zijn directe omgeving (en anderen). Toch kun je er niet omheen dat Zwagerman behoort tot die groep mensen waarvan je kunt stellen dat het risico op zelfmoord er altijd in heeft gezeten. Cru gezegd had Joost Zwagerman het profiel van een potentiële zelfmoordenaar: zeer intelligent, begaafd, creatief, schrijver van boeken met terugkerende thema's als de dood en zelfmoord, met een leven met - in zijn eigen woorden - "meer dan gemiddelde tegenspoed" (behalve een scheiding de plotselinge dood van diverse vrienden, waaronder de zwaar depressieve dichter Rogi Wieg die een paar maanden geleden ervoor koos door middel van euthanasie uit het leven te stappen) en kind van iemand die niet meer verder wilde leven (zijn vader deed ooit een mislukte zelfmoordpoging). Zeker achteraf waren in het werk en leven van Zwagerman genoeg signalen te vinden die wezen op het risico van een zelfmoord. Al blijft er natuurlijk (gelukkig) altijd nog een groot verschil tussen het bij iemand signaleren van zwaarmoedige, depressieve buien en het daadwerkelijk uitvoeren van de ultieme wanhoopsdaad. Mede omdat er waarheid zal zitten in de uitspraak van zijn inmiddels overleden suïcidale vriend Wieg: "De zelfmoordenaar wil niet dood; hij wil een ander leven."

(Existentiële) Depressies en zelfmoord onder creatieve mensen

Wat is het toch dat depressies en zelfmoord onder creatieve mensen meer dan gemiddeld lijken voor te komen? Denk daarbij aan beroemde zelfmoorden als bijvoorbeeld die van Ernest Hemingway (schrijver) en Vincent van Gogh (schilder) of meer recent die van Kurt Cobain (musicus) en Robin Williams (komiëk, acteur). Om te beginnen moet begrepen worden dat het bij depressies van slimme, creatieve mensen meer dan gemiddeld kan gaan om een of andere vorm van existentiële depressie. Verschil met een "gewone" depressie: bij een existentiële depressie maken filosofische levensvragen de persoon somber. Wie ben ik, wat doe ik hier, wat is het nut van het bestaan etc.? Mensen die last hebben van een existentiële depressie kunnen zich heel nietig voelen, angsten hebben door het beseft dat het leven vergankelijk is en eraan twijfelen of er wel iets is na de dood.

Verband tussen creativiteit en depressiviteit: diverse theorieën

Over het verband tussen creativiteit en aanleg tot depressies ben ik diverse theorieën tegengekomen. Zo zouden creatieve mensen meer tobben en malen en minder in staat zijn om de wirwar van gedachten en binnengekomen informatie- waaronder dus ook alle negatieve ervaringen - te ordenen en (weg) te filteren. Ook zouden ze meer moeite hebben met focussen. Terwijl onderzoek heeft uitgewezen dat mensen gelukkiger zijn naarmate ze beter in staat zijn zich te focussen op datgene waarmee ze op dat moment bezig zijn. Omdat creatieve mensen vol met gedachten en ideeën zitten, dwalen ze sneller af met als risico dat ze door al die innerlijke onrust veel ideeën nooit realiseren en achterblijven met diverse onafgeronde projecten.

Een hierop aansluitende theorie luidt dat creatieve mensen meer dan gemiddeld idealistisch en perfectionistisch zijn waardoor ze vroeg of laat kans maken te moeten constateren dat hun dromen over idealen en perfectie toch nooit zullen uitkomen. Dat dit alles kan leiden tot de nodige desillusies, frustraties en depressieve gevoelens moge duidelijk zijn. Hoe hoger je verwachtingen van het leven zijn, hoe ongelukkiger je zult worden.

Een meer voor de hand liggende theorie over het verband tussen creativiteit en depressiviteit luidt dat creatieve beroepen zoals die van schrijver de kans op depressiviteit vergroten omdat je veel tijd alleen doorbrengt en zodoende - bewust dan wel onbewust - de eenzaamheid opzoekt.

Dat daarbij vaak wordt doorgewerkt tot in de late uurtjes en slaapttekort kan ontstaan, is ook niet bepaald bevorderlijk voor de gemoedstoestand. Al kun je je hierbij natuurlijk afvragen wat het eerst komt: de depressie of het creatieve beroep. Wie eenzaam en alleen is en last heeft van depressieve gevoelens zou er tenslotte voor kunnen kiezen om alles van zich af te schrijven en auteur te worden.

Denkers

Afgezien van genoemde theorieën heb ik zelf ook zo mijn eigen gedachten hierover. Met enig recht van spreken denk ik, aangezien ik zelf ook een creatief persoon ben die regelmatig last heeft van (existentiële) depressieve gevoelens. Onder intelligente, creatieve mensen bevinden zich veel denkers: mensen die veel nadenken en doordenken over de wereld om zich heen. Hoe leuk en aardig dit ook klinkt en hoeveel voordelen dit ook heeft op creatief gebied, is er natuurlijk ook een keerzijde. Wie veel nadent en doordent en analyseert over hoe de wereld in elkaar steekt, zal eerder stuiten op de negatieve kanten ervan. De wereld zoals die tot ons komt, is in het algemeen nu eenmaal een stuk mooier dan de werkelijkheid.

De reden hiervoor is simpel: vanuit een overlevingsmechanisme doet de mens zich naar de buitenwereld toe altijd veel mooier en gelukkiger voor dan hij is. Kijk daarbij alleen al naar het wereldje van daten en relaties, solliciteren en werk (de politiek!) en vriendschappen en familie. Wie bijvoorbeeld Facebook op een luchtige manier benadert en bekijkt, kan daar heel vrolijk van worden. Overal zie je tenslotte gelukkige mensen, omgeven door gelukkige partners, kinderen, familie en vrienden, met een glas wijn of bier in de hand, op vakantie, op een feest, op een barbecue etc.

Wie echter nadent en doordent en zich gaat verdiepen in wat er precies achter de oppervlakte schuilgaat, zal snel stuiten op de minder rooskleurige kant van het leven. En dan blijken al die gelukkige mensen ineens een stuk minder gelukkig te zijn dan ze doen overkomen.

Woody Allen

Hoe meer je aan de oppervlakte blijft, hoe gelukkiger je zult zijn. Het doet me denken aan de film "Magic in the Moonlight" (2014) van Woody Allen. De film draait om een slimme, op en top rationele, beetje nukkige en cynische goochelaar die het maar niet voor elkaar krijgt om een aantrekkelijke vrouw die beweert paranormaal te zijn te ontmaskeren.

Bij de gedachte dat de spirituele wereld waar hij nooit in heeft geloofd misschien wel degelijk bestaat, ontdooit de man en wordt hij verliefd en gelukkig. Jammer helaas (spoileralert!) dat de vrouw later in de film wel degelijk een bedriegster blijkt te zijn.

Moraal van het verhaal: je wordt er gelukkiger van om mee te gaan in het geloven van zaken die soms te mooi lijken om waar te zijn (wat ook klopt) dan dat je koste wat het kost de harde waarheid wilt achterhalen.

Bless the ignorant, of zoals de Belgische schrijver Ward Ruyslinck ooit zei: "In de onwetendheid kan men volmaakt gelukkig zijn."

Verdrietig

Zonde dat Joost Zwagerman me niet meer kan vertellen of hij het een en ander herkent uit mijn verhaal. Ik ben benieuwd waar hij is en óf hij (nog) is. Levensvragen waar Zwagerman vermoedelijk zelf ook mee worstelde. Maar waar hij ook is of niet meer is, het blijft het zoveelste verdrietige einde van een begaafd en creatief mens.

Filosofie en de waarheid: de correspondentietheorie

Filosofisch als ik ben, wil ik altijd de waarheid weten. Ik behoor tot de filosofen die geloven dat er een objectieve waarheid bestaat. In mijn eigen woorden heel simpel geformuleerd: die objectieve waarheid is er, die zweeft daarbuiten ergens rond en het is voor de mens de kunst om die te vinden. Of niet, want vaak genoeg zal de mens daar niet in slagen. Deze waarheid is geheel onafhankelijk en staat los van het menselijk bewustzijn. Met deze overtuiging kom je in de filosofie al snel terecht bij de correspondentietheorie: een bewering is waar als deze correspondeert met de werkelijkheid. Waarbij men er dus duidelijk van uitgaat dat DE (objectieve) werkelijkheid moet bestaan. De Griekse filosoof Aristoteles (384 - 322 v. Chr.) zou je kunnen beschouwen als de grondlegger van de correspondentietheorie getuige zijn uitspraak over de waarheid: "Waar is, van iets dat zo is, te zeggen dat het zo is, en van iets dat niet zo is, te zeggen dat het niet zo is." Naast de correspondentietheorie bestaan er nog meer theorieën over de waarheid, waarvan de bekendste de coherentietheorie is: een bewering kan pas waar zijn als die coherent is met eerder gedane beweringen.

Ongeschikt voor functie van advocaat

Behalve dat ik een enorme drang heb naar het willen weten van de waarheid beschik ik ook over een heel sterk rechtvaardigheidsgevoel. Wat niet vreemd is, aangezien ik denk dat beide met elkaar zijn verbonden. Wie veel waarde hecht aan rechtvaardigheid, zal over het algemeen ook veel waarde aan de waarheid hechten en wie veel waarde hecht aan de waarheid, maakt grote kans om ook veel waarde aan rechtvaardigheid te hechten.

Met mijn voorliefde voor zaken als waarheid, rechtvaardigheid, eerlijkheid en integriteit zou ik totaal ongeschikt zijn voor de functie van advocaat. Hoe anders en vooral romantischer de wereld van de advocatuur ook in televisiefilms en -series wordt neergezet, weet iedereen met enige juridische kennis dat het helemaal niet de taak van advocaten is om zich bezig te houden met de waarheid en waarheidsvinding met als doel het bereiken van rechtvaardigheid.

De taak van een advocaat is veel simpeler: hij moet ervoor zorgen dat zijn cliënt - en inkomstenbron - tijdens de rechtszaak er met zo'n gunstig mogelijke uitspraak van de rechter vanaf komt. Met vrijspraak als meest ideale uitkomst. En dit alles ongeacht of de cliënt schuldig is of niet. Want dat is tenslotte niet het probleem van de advocaat, maar van zowel de openbaar aanklager als de rechter (en "last but not least" de maatschappij!) die wel geacht worden aan waarheidsvinding te doen. Als een advocaat zijn schuldige cliënt vrij krijgt, heeft hij het uitstekend gedaan en verdient hij zijn riant salaris dubbel en dwars. En precies zo zal hij - al is het alleen maar om zijn geweten te sussen - redeneren.

Bespottelijke verklaringen

Afgelopen week verklaarde Sophie David, advocaat van de 26-jarige Marokkaan Ayoub El Khazzani die op donderdag 21 augustus in de Thalys van Amsterdam naar Parijs om zich heen was gaan schieten met een kalasjnikov maar daarbij al snel overmeesterd werd door een aantal omstanders, dat hij dit niet had gedaan uit terroristische motieven. Haar cliënt was slechts een arme man op zoek naar eten, wat hij hoopte te kunnen kopen van het geld dat hij zou gaan "verdienen" met een overval in de Thalys.

Ik zou me mijn ogen uit mijn kop schamen als ik dit soort bespottelijke verklaringen namens mijn cliënt - en dus niet uit naam van futiliteiten als de waarheid of rechtvaardigheid - zou moeten gaan uitkramen.

Feiten zijn niet relevant

Ja, advocaat zijn van een onschuldige cliënt en hem vrij krijgen door tijdens de rechtszaak de openbaar aanklager en rechter stil te krijgen met haarscherpe analyses waar niets tegenin te brengen valt, lijkt mij ook geweldig. Maar helaas is de werkelijkheid een stuk minder romantisch: verreweg de meeste cliënten die advocaten verdedigen zijn gewoon schuldig.

Het enige wat de advocaten dan nog rest om te redden wat er te redden valt, is het spelen van vieze spelletjes met een hoop gelieg en gedraai om die o zo irritante waarheid die alles dreigt te verpesten. Waarbij werkelijk alles is geoorloofd, zo lang als het maar in het belang is van de cliënt. Feiten zijn niet relevant, maar vormen slechts een uitdaging. Door links en rechts flink twijfel te zaaien en rookbommetjes op te gooien, maak je altijd kans dat de rechter zich genoodzaakt zal voelen om de feiten opzij te schuiven.

Overal antwoord op

Had de Marokkaanse “verdachte” vlak voor zijn actie nog een jihadfilmpje op zijn mobiele telefoon bekeken (arm en hongerig en toch een mobiel?)? Ach, dat deed hij altijd als hij honger had want dan was zijn eetlust meteen weg. Had de “arme” man voor zijn reis een duur eerste klas treinkaartje van 149 euro gekocht? Ach, als treinliefhebber was het zijn grote droom om één keer in zijn leven eerste klas te rijden en dus besloot hij dit te doen van zijn allerlaatste centjes voor het geval de overval niet goed zou aflopen. Had haar cliënt behalve een kalasnikov nog 270 patronen, een negen millimeter pistool, een mes en een fles met benzine op zak? Ach, die wapens had hij toevallig gevonden in een park in Brussel en dat mes wilde hij alleen maar gaan gebruiken voor het smeren van de boter op zijn stokbrood die hij na de overval zou gaan kopen van zijn “verdiende” geld. En de benzine was enkel voor het weghalen van vieze vlekken op zijn kleren want hij wilde er ondanks zijn armoede altijd netjes uitzien. Ja, Sophie David zal namens haar cliënt ongetwijfeld overal antwoord op hebben/verzinnen. Ook op de lastige vraag hoe haar cliënt nou eigenlijk precies had gedacht weg te komen na het plegen van een “overval” in een rijdende trein op het traject Brussel Zuid-Parijs waar tussendoor verder nergens wordt gestopt tot aan Parijs.

Zonder waarheidsvinding geen rechtvaardigheid

Soms walg ik van advocaten. Wie eerlijk en integer is, zal het in de advocatuur nooit redden. Mijn knagend geweten zou het in elk geval met geen mogelijkheid aankunnen. Niet dat je mij nu overigens zult horen beweren dat advocaten moeten worden afgeschaft. Dat advocaten als verdedigers van verdachten in elke beschaafde maatschappij moeten bestaan, besef ik maar al te goed. Maar waar het in mijn ogen misgaat, is dat een maatschappij nog een stuk beschaafder zou zijn als de rechtspraak maar om één ding zou draaien: (het achterhalen van) de waarheid. Zonder waarheidsvinding geen rechtvaardigheid.

Voorstel: neem waarheidsvinding als uitgangspunt in rechtspraak

Nu lijkt de rechtspraak nog te vaak te gaan om een wedstrijd tussen de openbaar aanklager en de advocaat. Waarbij de eerste koste wat het kost de verdachte zo lang mogelijk wil opsluiten en de laatste koste wat het kost hem vrij wil krijgen. En dit alles ongeacht de (on)schuld van de verdachte. Echte rechtvaardigheid bereik je niet door je tijdens een rechtszaak te focussen op “de wedstrijd” en je tegenstander. Enkel door je te focussen op het achterhalen van wat er feitelijk is gebeurd, komt rechtvaardigheid in zicht. Daarom luidt mijn voorstel: neem de waarheid(svinding) als uitgangspunt in de rechtspraak en zie erop toe dat zowel openbaar aanklagers als advocaten alleen beweringen doen die corresponderen met de werkelijkheid. Dat vanuit dit kader/uitgangspunt de openbaar aanklagers opkomen voor de rechten van de gedupeerden en de advocaten voor de rechten van de verdachten is een vanzelfsprekendheid. No more bullshit in court, stay focused on (finding) the truth!